

A9-0085/2024

11.3.2024

*****I**

MIETINTÖ

ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukivälineen perustamisesta
(COM(2023)0692 – C9-0408/2023 – 2023/0397(COD))

Ulkoasiainvaliokunta
Budjettivaliokunta

(Valiokuntien yhteiskokoukset – työjärjestyksen 58 artikla)

Esittelijät: Tonino Picula, Karlo Ressler

Menettelyjen symbolit

- * Kuulemismenettely
- *** Hyväksyntämenettely
- ***I Tavallinen lainsäätämismenettely (ensimmäinen käsittely)
- ***II Tavallinen lainsäätämismenettely (toinen käsittely)
- ***III Tavallinen lainsäätämismenettely (kolmas käsittely)

(Menettely määräytyy säädösesityksessä ehdotetun oikeusperustan mukaan.)

Tarkistukset säädösesitykseen

Palstoina esitettävät parlamentin tarkistukset

Poistettava teksti merkitään vasempaan palstaan ***lihavoidulla kursiivilla***. Tekstiä korvattaessa muutosmerkinnät tehdään molempiin palstoihin ***lihavoidulla kursiivilla***. Uusi teksti merkitään oikeaan palstaan ***lihavoidulla kursiivilla***.

Tarkistuksen tunnistetietojen ensimmäisellä ja toisella rivillä ilmoitetaan käsiteltävänä olevan säädösesityksen kohta, jota tarkistetaan. Jos tarkistus koskee olemassa olevaa säädöstä, jota säädösesityksellä muutetaan, tunnistetietojen kolmannella rivillä ilmoitetaan muutettavan säädöksen tyyppi ja numero ja neljännellä rivillä tarkistettavan tekstinkohdan paikannus.

Konsolidoituna tekstinä esitettävät parlamentin tarkistukset

Uusi teksti merkitään ***lihavoidulla kursiivilla***. Poistettava teksti merkitään symbolilla ¶ tai yliviivauksella. Tekstiä korvattaessa muutosmerkinnät tehdään siten, että uusi teksti ***lihavoidaan ja kursivoidaan*** ja korvattava teksti poistetaan tai viivataan yli. Parlamentin yksiköiden tekemiä lopullisen tekstin teknisiä muutoksia ei merkitä.

SISÄLTÖ

Sivu

LUONNOS EUROOPAN PARLAMENTIN LAINSÄÄDÄNTÖPÄÄTÖSLAUSELMAKSI.5	
LIITE: YHTEISÖT TAI HENKILÖT, JOILTA ESITTELIJÄT OVAT SAANEET TIETOJA	54
KANSAINVÄLISEN KAUPAN VALIOKUNNAN LAUSUNTO	55
ALUEKEHITYSVALIOKUNNAN LAUSUNTO	71
TALOUSARVION VALVONTAVALIOKUNNAN KIRJE	105
ASIAN KÄSITTELY ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA.....	120
LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA	121

LUONNOS EUROOPAN PARLAMENTIN LAINSÄÄDÄNTÖPÄÄTÖSLAUSELMAKSI

**ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukivälineen perustamisesta
(COM(2023)0692 – C9-0408/2023 – 2023/0397(COD))**

(Tavallinen lainsäätämisyjärjestys: ensimmäinen käsittely)

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon komission ehdotuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle (COM(2023)0692),
 - ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 294 artiklan 2 kohdan, 212 artiklan ja 322 artiklan 1 kohdan, joiden mukaisesti komissio on antanut ehdotuksen Euroopan parlamentille (C9-0408/2023),
 - ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 294 artiklan 3 kohdan,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 59 artiklan,
 - ottaa huomioon kansainvälisen kaupan valiokunnan ja aluekehitysvaliokunnan lausunnot,
 - ottaa huomioon talousarvion valvontavaliokunnan kirjeen,
 - ottaa huomioon ulkoasiainvaliokunnan ja budjettivaliokunnan mietinnön (A9-0085/2024),
1. vahvistaa jäljempänä esitetyn ensimmäisen käsittelyn kannan;
 2. pyytää komissiota antamaan asian uudelleen Euroopan parlamentin käsiteltäväksi, jos se korvaa ehdotuksensa, muuttaa sitä huomattavasti tai aikoo muuttaa sitä huomattavasti;
 3. kehottaa puhemiestä välittämään parlamentin kannan neuvostolle ja komissiolle sekä kansallisille parlamenteille.

Tarkistus 1

EUROOPAN PARLAMENTIN TARKISTUKSET*

* Tarkistukset: uusi tai muutettu teksti merkitään lihavoidulla kursiivilla, poistot symbolilla **■** .

2023/0397(COD)

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvatukivälineen perustamisesta

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 212 artiklan ja 322 artiklan 1 kohdan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

ottavat huomioon tilintarkastustuomioistuimen lausunnon,

ottavat huomioon Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission yhteisen julistuksen Ukrainan tukivälineen poikkeuksellisesta luonteesta,

noudattavat tavallista lainsäätämisyjärjestystä,

sekä katsovat seuraavaa:

- (-1) *Unionin perustana olevat arvot ovat demokratia, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, ja nämä ovat myös Kööpenhaminan arviointiperusteita eli EU:n jäsenyyden keskeisiä arviointiperusteita.*
- (-1 a) *Laajentumisprosessi perustuu vakiintuneisiin arviointiperusteisiin sekä oikeudenmukaisiin ja tiukkoihin ehtoihin. Kutakin tuensaaajaa olisi arvioitava sen omien ansioiden perusteella. Jotta laajentumisenäkymät toteutuisivat, on edelleen olennaisen tärkeää pitää tiukasti kiinni ”perusasiat ensin” -lähestymistavasta. ”Perusasiat ensin” -lähestymistavassa oikeusvaltioperiaate ja perusoikeudet kytketään kahteen muuhun liittymisprosessin avaintekijään, jotka ovat talouden ohjausjärjestelmä (panostus talouden kehittämiseen ja kilpailukyvyyn parantamiseen) sekä demokraattisten instituutioiden lujittaminen ja julkishallinnon uudistaminen. Liittymisen eteneminen riippuu siitä, kunnioittaako hakija unionin arvoja ja kykeneekö se käynnistämään ja toteuttamaan tarvittavat uudistukset, joilla sen poliittinen, institutionaalinen, oikeudellinen, hallinnollinen ja taloudellinen järjestelmä saatetaan yhdenmukaiseksi unionin sääntöjen, normien, politiikkojen ja käytäntöjen kanssa edistään samalla hyviä naapurussuhteita.*
- (-1 b) *Länsi-Balkanin maita koskevalla laajentumispolitiikalla on geostrateginen merkitys turvallisuuden, rauhan ja vakauden kannalta, kun otetaan huomioon kansainvälisessä ympäristössä tapahtuneet dynaamiset muutokset, erityisesti Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan seurauksena, mikä on antanut*

laajentumiselle uutta merkitystä ja pontta. Länsi-Balkanin maiden tien kohti EU:n jäsenyyttä on kuitenkin perustuttava tiukasti näkyvään ja konkreettiseen edistymiseen uudistusten toteuttamisessa. Jotta laajentumisen onnistuminen voidaan taata, tarvitaan aitoa poliittista tahtoa sekä EU:n jäsenvaltioissa että laajentumismaissa. Kaksikymmentä vuotta Thessalonikin huippukokouksen jälkeen Länsi-Balkanin maat ovat liittymisprosessissa eri vaiheissa ja täyttävät neuvottelulukuja eri tahdissa.

(-1 c) Liittymistä valmisteleva tukiväline, jäljempänä 'IPA', on tärkein rahoitusmekanismi, jolla liittymisneuvotteluja käyviä maita valmistellaan tulevaa unionin jäsenyyttä varten.

- (1) On unionin ja ■ Länsi-Balkanin maiden yhteisen edun mukaista edistää pyrkimyksiä uudistaa **Länsi-Balkanin maiden** poliittisia, oikeudellisia ja taloudellisia järjestelmiä niiden tulevaa unionin jäsenyyttä silmällä pitäen. Mahdollisuus liittyä unioniin on voimakas kimmoke tehdä positiivisia demokraattisia, poliittisia, taloudellisia ja yhteiskunnallisia muutoksia.
- (2) *On pyrittävä edistämään EU:n säännösten mahdollisimman nopeaa hyväksymistä ja täytäntöönpanoa, minkä lisäksi* joitakin unionin jäsenyyden etuja on aikaistettava aikaan ennen liittymistä. *Demokratiakehityksen sekä perusoikeuksien ja arvojen kunnioittamisen ohella* taloudellinen lähentyminen on näiden etujen ydintä. Tällä hetkellä Länsi-Balkanin BKT asukasta kohti ostovoimana ilmaistuna on edelleen alhainen, 30–50 prosenttia EU:n keskiarvosta, eikä talouden lähentyminen etene riittävän nopeasti.
- (3) Tämän eron kaventamiseksi Euroopan komissio hyväksyi tiedonannon Länsi-Balkanin kasvusuunnitelmasta, joka perustuu neljään pilariin. Pilarit ovat a) EU:n sisämarkkinoihin yhdentymisen lisääminen, b) EU:n sääntöihin ja normeihin perustuvan alueellisen taloudellisen yhdentymisen edistäminen siten, että pannaan kaikilta osin täytäntöön olemassa oleva yhteisiä alueellisia markkinoita koskeva toimintasuunnitelma, c) sellaisten uudistusten syventäminen, joilla pyritään vauhdittamaan alueen *osallistavaa ja kestäväää kehitystä*, edistämään *vihreään siirtymään ja digitalisaatioon perustuvaa talouskasvua ja* taloudellista lähentymistä ja vahvistamaan alueellista vakautta, ja d) uuden rahoitusvälineen, Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukivälineen, perustaminen.
- (4) Kasvusuunnitelman täytäntöönpano edellyttää lisärahoitusta erityisestä uudesta rahoitusvälineestä eli uudistus- ja kasvutukivälineestä, jotta aluetta voidaan auttaa *osallistavaa ja kestäväää kehitystä* edistävien uudistusten *täytäntöönpanossa sekä vakaan investointiympäristön*, alueellisen yhdentymisen ja yhteisten alueellisten markkinoiden *edistämisessä*.
- (5) Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi olisi kiinnitettävä erityistä huomiota investointialoihin, jotka todennäköisesti *vauhdittavat merkittävästi sosiaalista ja taloudellista kehitystä sekä vähähiiliseen talouteen siirtymistä, jotta voidaan myös vähentää strategisia riippuvuuksia: mikro- ja pk-yritykset, terveys*, yhteydet (liikenne mukaan lukien), energia, vihreä siirtymä ja digitalisaatio, *tutkimus ja innovointi*, koulutus ja osaamisen kehittäminen *kiinnittäen erityistä huomiota nuoriin sekä inhimilliseen pääomaan investoiminen*.
- (6) *Kestävä* liikenneinfrastruktuuri on olennaisen tärkeä tekijä Länsi-Balkanin kumppanien ja EU:n *jäsenvaltioiden* välisten yhteyksien parantamisen kannalta, *erityisesti yhteyksien parantamiseksi sellaisten jäsenvaltioiden kanssa, jotka ovat Länsi-*

Balkanin maiden rajanaapureita. Sen olisi edistettävä alueen yhdentymistä unioniin. Komissio sisällytti Euroopan laajuisen liikenneverkon (TEN-T) tarkistamista koskevaan ehdotukseensa Länsi-Balkanin aluetta halkovan uuden käytävän (Länsi-Balkanin ja itäisen Välimeren käytävä). TEN-T-verkon olisi oltava vertailukohta alueen liikenneinfrastruktuurin rahoittamisessa ***erityisesti sellaisen infrastruktuurin osalta, joka on jo olemassa tai jonka rakennustyöt on jo aloitettu, jotta nykyiset hankkeet saadaan päätökseen ennen uusien aloittamista. Etusijalle olisi asetettava ympäristöystävälliset liikennemuodot, kuten rautatiet, ja liikennealan hiilestä irtautuminen.***

- (7) Tukivälineestä olisi tuettava investointeja ja uudistuksia, joilla edistetään tuensaajien siirtymistä kohti talouden ja yhteiskunnan digitalisaatiota komission tiedonannossa ”2030 Digitaalinen kompassi: eurooppalainen lähestymistapa digitaalista vuosikymmentä varten”¹ esitetyn vuoteen 2030 tähtäävän vision mukaisesti ***niin, että edistetään osallistavaa digitaalista taloutta, joka hyödyttää kaikkia kansalaisia.*** Tukivälineen avulla olisi pyrittävä helpottamaan unioniin liittyvien yleisten päämäärien ja digitalisaatiotavoitteiden saavuttamista, ***ja etusijalle olisi asetettava investoinnit, joilla paitsi edistetään digitalisaatiota myös varmistetaan, että nämä toimet perustuvat turvallisuuden, häiriönsietokyvyn ja eheyden periaatteisiin.*** Kuten komissio totesi 15 päivänä kesäkuuta 2023 antamassaan tiedonannossa², 5G-kyberturvallisuusvälineistön olisi oltava vertailukohta EU:n rahoituksessa toimille, joilla varmistetaan ***alueella toteutettavien digitaalisten infrastruktuurihankkeiden turvallisuus, häiriönsietokyky ja eheyden suojaaminen.***
- (8) Tukivälineestä myönnettävä unionin tuki ei saisi korvata Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1529³ mukaista kahdenvälistä ja alueellista tukea, jossa keskitytään tuensaajien valmisteleminen unionin jäsenyyttä varten, ***vaan sen olisi tuettava sitä*** ja sen yhteydessä olisi käytettävä mahdollisuuksien mukaan jo olemassa olevia mekanismeja ja rakenteita ***ja sillä olisi maksimoitava synergiat. Liittymistä valmisteleva tukiväline (IPA) on edelleen tärkein rahoitusmekanismi ansioihin perustuvalla ehdollisella liittymistä valmistelevalle tuelle.*** Lähestymistavan olisi perustuttava olemassa oleviin laajentumisen menettelytapoihin, erityisesti vuoden 2020 tarkistettuihin menettelytapoihin⁴, ja samana vuonna laadittuun talous- ja investointisuunnitelmaan⁵.
- (9) Tukivälineen tuella olisi pyrittävä saavuttamaan välineen yleiset ja erityistavoitteet, ja sitä myönnettäessä olisi noudatettava vakiintuneita ***puolueettomia*** kriteerejä, ***jotta vältetään mahdolliset poliittiset väärinkäytökset,*** ja selkeitä maksuehtoja, ***jotka perustuvat keskeisten välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamiseen ja ehdollisuuteen.*** Tukivälineen yleisinä tavoitteina olisi oltava alueellisen taloudellisen yhdentymisen ***sekä sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden ja häiriönsietokyvyn kehittämisen*** nopeuttaminen, asteittainen yhdentyminen unionin sisämarkkinoihin, Länsi-Balkanin talouksien ***ylöspäin tapahtuva*** sosioekonominen lähentyminen sekä mukautuminen unionin ***arvoihin,*** lainsäädäntöön, sääntöihin, normeihin,

¹ COM(2021)118 final.

² 5G-kyberturvallisuusvälineistön täytäntöönpano, C(2023)4049 final.

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1529, annettu 15 päivänä syyskuuta 2021, liittymistä valmistelevan tukivälineen (IPA III) perustamisesta (EUVL L 330, 20.9.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj>).

⁴ COM (2022) 57 final.

⁵ COM(2020) 641 final.

toimintapolitiikkoihin ja käytäntöihin unionin jäsenyyttä silmällä pitäen. Tukivälineellä olisi myös autettava nopeuttamaan uudistuksia, jotka liittyvät **Kööpenhaminan arviointikriteereissä vahvistettuihin** laajentumisprosessin perusasioihin, kuten oikeusvaltioperiaatteen, **demokratiaan, oikeuslaitoksen riippumattomuuteen, ihmisoikeuksiin, perusoikeuksiin**, julkisiin hankintoihin ja valtiontukien valvontaan, julkiseen varainhoitoon, **rahanpesun, veronkierron, verovilpin ja veropetosten torjuntaan sekä kaikenlaisen korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan, disinformaation torjuntaan sekä alueen vihreään siirtymään eli ilmastoneutraaliuden saavuttamiseen vuoteen 2050 mennessä, ilmastomuutoksen hillintätoimenpiteisiin ja ympäristön ja biologisen monimuotoisuuden suojeluun, sekä edistettävä hyviä naapurussuhteita ja riitojen ratkaisemista Länsi-Balkanilla**. Näihin tavoitteisiin olisi pyrittävä niin, että ne vahvistavat toisiaan, **ja Länsi-Balkanin maiden sosiaalisten ja taloudellisten olosuhteiden kehitystä olisi seurattava säännöllisesti**. Tukivälineen tuella olisi myös tehostettava **twinning-toimintaa ja kumppanuuden kehittämisalotteita eurooppalaisten vertaistoimijoiden kanssa, jotta voidaan lisätä asiantuntemusta ja parantaa valmiuksia Länsi-Balkanin maissa**.

- (10) Tukivälineessä olisi **otettava huomioon** unionin muista ohjelmista ja nykyisistä laajentumisen tukivälineistä **myönnettävä lisätuki**. **Komission olisi estettävä päällekkäisyys** tämän asetuksen mukaisen avun ja unionin, jäsenvaltioiden, kolmansien maiden, monenvälisen ja alueellisten järjestöjen ja yhteisöjen antaman muun avun välillä.
- (11) Tukivälineellä olisi varmistettava johdonmukaisuus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 21 artiklassa vahvistettujen unionin ulkoisen toiminnan yleisten tavoitteiden kanssa ja tuettava niitä, mukaan lukien EU:n perusoikeuskirjassa vahvistettujen perusoikeuksien kunnioittaminen. Sillä varmistetaan erityisesti ihmisoikeuksien suojelu ja edistäminen, **mukaan lukien kaikkien vähemmistöjen oikeudet, kuten etnisten ja uskonnollisten vähemmistöjen ja hlbt-yhteisön oikeudet ja muihin haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin kuuluvien ihmisten oikeudet, sekä demokratia ja oikeusvaltioperiaate, jotka ovat EU:n liittymisprosessin perusasioita**.
- (11 a) **Tukivälineessä olisi painotettava erityisesti paikallisia pieniä ja keskisuuria yrityksiä sen varmistamiseksi, että kestävä kehitys on suoraan kytköksissä paikallisiin yrityksiin ja yrittäjiin**.
- (11 b) **Tällä tukivälineellä ei saa tukea mitään sellaisten tuensaajien toimintaa tai toimenpiteitä, jotka toimivat alueellisen turvallisuuden ja vakauden vahvistamista koskevien tavoitteiden vastaisesti**.
- (12) Tukivälineen puitteissa toteutettavien toimien olisi **oltava tiukimpien ilmasto- ja ympäristönormien mukaisia ja** tuettava kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista **ja edistettävä** Pariisin sopimuksen ja ilmastomuutosta koskevan Yhdistyneiden kansakuntien puitesopimuksen **mukaisten kansallisesti määriteltujen panosten saavuttamista kansallisissa ilmasto- ja energiasuunnitelmissa**, biologista monimuotoisuutta **koskevassa** Yhdistyneiden kansakuntien **yleissopimuksessa** ja aavikoitumisen estämisestä **koskevassa** Yhdistyneiden kansakuntien **yleissopimuksessa annettujen sitoumusten mukaisesti**, eivätkä ne saisi edistää ympäristön tilan heikkenemistä eivätkä aiheuttaa haittaa ympäristölle tai ilmastolle. **Tukivälineestä myönnettävän rahoituksen olisi erityisesti oltava johdonmukaista maapallon keskilämpötilan laskemista koskevien pitkän aikavälin tavoitteiden sekä niiden tavoitteiden kanssa, jotka koskevat ilmastomuutoksen hillitsemistoimia koskevien**

valmiuksien ja sen haitallisiin vaikutuksiin sopeutumista koskevien valmiuksien lisäämistä, ilmastokestävyyden edistämistä sekä biologisen monimuotoisuuden, luonnonsuojelun, kiertotalouden, veden kestävän käytön ja saasteettomuuden tukemista. Tukivälineestä rahoitettavien toimenpiteiden olisi oltava tuensaajien kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien, niiden kansallisesti määritellyn panoksen ja ilmastoneutraaliuden saavuttamista vuoteen 2050 mennessä koskevan tavoitteen mukaisia. Tukivälineellä olisi edistettävä ilmastomuutoksen hillitsemistoimia ja parannettava valmiuksia sopeutua sen haitallisiin vaikutuksiin sekä edistettävä ilmastokestävyyttä.

- (13) Tämän asetuksen täytäntöönpanon ohjenuorana olisi pidettävä tasa-arvon, *osallisuuden, oikeudenmukaisuuden* ja syrjimättömyyden periaatteita, sellaisina kuin ne on määritelty unionin tasa-arvostrategioissa, *sekä Unescon kulttuurista moninaisuutta koskevaa julistusta ja Euroopan rasismien ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission (ECRI) raportteja.* Täytäntöönpanolla olisi *tuettava ja edistettävä* sukupuolten tasa-arvoa *ja sen valtavirtaistamista, varmistettava naisten merkityksellinen osallistuminen päätöksentekoprosesseihin* sekä naisten ja tyttöjen *voimaannuttaminen* ja pyrittävä suojelemaan ja edistämään naisten ja tyttöjen oikeuksia *sekä ehkäisemään ja torjumaan naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja perheväkivaltaa* sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevien EU:n toimintasuunnitelmien sekä asiaankuuluvien neuvoston päätelmien ja kansainvälisten yleissopimusten mukaisesti. *Lisäksi asetusta olisi pantava täytäntöön noudattaen kaikilta osin Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria, myös lastensuojelu- ja -hoitojärjestelmän sekä työntekijöiden perusoikeuksien osalta.* Tukivälineen täytäntöönpanossa olisi noudatettava vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaa Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimusta *ja sen pöytäkirjaa, jotka EU ja sen jäsenvaltiot ovat ratifioineet,* ja tukivälineen investoinneissa ja teknisessä tuessa olisi varmistettava esteettömyys *direktiivin (EU) 2019/882 mukaisesti esimerkiksi asumisessa, liikenteessä ja julkisissa tiloissa, mukaan lukien julkinen infrastruktuuri sekä kaupunki- että maaseutualueilla.* Toimenpiteillä olisi *tuettava vammaisten henkilöiden oikeutta elää itsenäisesti ja heidän oikeuttaan osallisuuteen, ja niillä olisi nopeutettava siirtymistä laitoshoidosta yhteisöpohjaiseen tukeen ja itsenäiseen elämään.*
- (14) Tämän asetuksen olisi edistettävä Länsi-Balkanin *vihreän toimintaohjelman täytäntöönpanoa* vahvistamalla ympäristönsuojelua, *myös luonnon ja ympäristön ennallistamista,* osallistamalla ilmastomuutoksen hillintään ja tehostamalla siihen sopeutumista sekä nopeuttamalla siirtymistä vähähiiliseen talouteen.
- (14 a) *Tällä asetuksella olisi edistettävä kumppanuutta koskevia eurooppalaisia käytännesääntöjä ja monitasoisen hallinnon periaatetta, jotta edunsaajat voivat valmistautua Euroopan rakenne- ja investointirahastojen tulevaan täytäntöönpanoon.*
- (15) Kun otetaan huomioon Euroopan vihreän kehityksen ohjelma Euroopan kestävän kasvun strategiana ja se, miten tärkeää on saavuttaa ilmastoon ja biologiseen monimuotoisuuteen liittyvät tavoitteet toimielinten välisen sopimuksen sitoumusten mukaisesti, tukivälineellä olisi edistettävä vihreän kehityksen ohjelman yleisen tavoitteen saavuttamista eli sitä, että 30 prosenttia unionin talousarviomenoista kohdistetaan ilmastotavoitteiden tukemiseen ja 7,5 prosenttia vuonna 2024 ja 10 prosenttia vuosina 2026 ja 2027 biologista monimuotoisuutta koskevien tavoitteiden

tukemiseen. Vähintään 37 prosentilla Länsi-Balkanin investointikehyksen, jäljempänä 'WBIF', kautta ohjattavasta rahoitustuesta, jota ei makseta takaisin, olisi edistettävä ilmastotavoitteita. Tukivälineestä olisi tuettava toimia, joissa noudatetaan kaikilta osin unionin ilmasto- ja ympäristönormeja ja -painopisteitä sekä asetuksen (EU) 2020/852⁶ 17 artiklassa tarkoitettua "ei merkittävää haittaa" -periaatetta.

- (16) Komission olisi yhteistyössä jäsenvaltioiden ja tuensaajien kanssa *varmistettava sääntöjenmukaisuus, johdonmukaisuus, yhdenmukaisuus ja täydentävyys, suurempi läpinäkyvyys ja vahva ja jatkuva vastuuvollisuus* avun *toimittamisen aikana ja sen jälkeen* muun muassa toteuttamalla asianmukaisia sisäisiä valvontajärjestelmiä ja petostentorjuntatoimia, *joissa noudatetaan tehostettua läpinäkyvyyttä ja joihin kuuluu komission suorittama jatkuva arviointi, jotta voidaan suojata unionin taloudellisia etuja*. Tukivälineestä myönnettävän tuen ennakkoehtona olisi oltava, että kukin tuensaaja noudattaa ja ylläpitää *ja parantaa* toimivan demokratian mekanismeja ja toimivia demokraattisia instituutioita, *joita ovat esimerkiksi toimiva demokraattinen parlamentaarinen monipuoluejärjestelmä, tiedotusvälineiden vapaus, riippumattomuus ja moniarvoisuus sekä disinformaation ja ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän torjunta*, noudattaa oikeusvaltioperiaatetta, *mihin sisältyy riippumaton oikeuslaitos ja korruption torjunta*, ja takaa ihmisoikeuksien *ja kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamisen*, myös *kaikkiin* vähemmistöihin *ja yhteisöihin* kuuluvien henkilöiden, *mukaan lukien etniset ja uskonnolliset vähemmistöt, hlbt-yhteisö ja muihin haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin kuuluvat henkilöt*, oikeuksien kunnioittamisen. *Toisena ennakkoehtona olisi oltava lähentyminen unionin yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, mukaan lukien Venäjän vastaisten rajoittavien toimenpiteiden hyväksyminen, sekä kolmansia maita koskeviin EU:n viisumivaatimuksiin. Lisäksi ennakkoehtona* olisi oltava Serbian ja Kosovon rakentava sitoutuminen suhteidensa normalisointiin *niin, että saavutetaan selvästi mitattavissa olevaa edistystä ja konkreettisia tuloksia*, jotta ne voivat panna kaikilta osin täytäntöön kaikki velvoitteensa, jotka johtuvat suhteiden normalisointia koskevasta sopimuksesta ja sen täytäntöönpanoliitteestä sekä kaikista aiemmista vuoropuhelussa sovituista toimista, ja aloittaa neuvottelut suhteiden normalisointia koskevasta kokonaisvaltaisesta sopimuksesta.
- (17) Tukivälineestä myönnettävän unionin tuen enimmäismäärän olisi oltava vuosina 2024–2027 käyvinä hintoina 6 miljardia euroa, josta enintään 2 miljardia euroa olisi tukea, jota ei makseta takaisin, ja 4 miljardia euroa unionin rahoitustukena myöntämiä edullisia lainoja, joiden rahoitusvastuut rahoitetaan mainituista 2 miljardista eurosta. Vähintään puolet kokonaismäärästä olisi jaettava Länsi-Balkanin investointikehyksen (WBIF) kautta, mukaan lukien koko tuki, jota ei makseta takaisin, *alle* 1,5 prosenttia *teknistä apua* ja lainojen rahoittamiseen tarvittavat määrät.
- (18) Tässä asetuksessa vahvistetaan tämän tukivälineen koko keston ajaksi rahoituspuitteet, joita Euroopan parlamentin ja neuvoston on määrä pitää talousarviota koskevasta kurinalaisuudesta, talousarvioyhteistyöstä ja moitteettomasta varainhoidosta sekä uusista omista varoista, mukaan lukien uusien omien varojen käyttöönottoa koskeva etenemissuunnitelma, 16 päivänä joulukuuta 2020 tehdyn Euroopan parlamentin, Euroopan unionin neuvoston ja Euroopan komission välisen toimielinten sopimuksen

⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2020/852, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2020, kestävästä sijoittamista helpottavasta kehyksestä ja asetuksen (EU) 2019/2088 muuttamisesta (EUVL L 198, 22.6.2020, s. 13).

18 kohdan mukaisesti ensisijaisena rahoitusohjeenaan vuosittaisessa talousarviomenettelyssä.

- (19) Poiketen siitä, mitä asetuksen (EU) 2021/947 31 artiklan 3 kohdan toisessa virkkeessä säädetään, tämän tukivälineen puitteissa myönnettävistä lainoista johtuvaa rahoitusvastuuta ei pitäisi tukea ulkosuhdetoimien takuujärjestelyllä. Tukivälineestä lainoina myönnettävän tuen olisi oltava asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 220 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua rahoitusapua. Kullekin tuensaajalle myönnettävän rahoituksen ohjeellinen määrä olisi laskettava liitteessä I olevan kaavan mukaisesti siten, että otetaan huomioon sekä tuensaajan väestön osuus Länsi-Balkanin alueen kokonaisväestöstä että Länsi-Balkanin alueen keskimääräisen asukaskohtaisen BKT:n suhde asianomaisen tuensaajan asukaskohtaiseen BKT:hen siten, että väestötekijän painotuskerroin on 60 prosenttia ja BKT-tekijän 40 prosenttia. Jos varojen vapauttamista koskevat maksuehdot eivät täyty, komissio voi jakaa osan summasta tai koko summan muille tuensaajille **niin, että tukivälineen varojen kohdentamisessa säilytetään maantieteellinen tasapaino ja otetaan huomioon erot paikallisissa hallinnollisissa valmiuksissa.**
- (20) Tähän asetukseen olisi sovellettava horisontaalisia varainhoitosääntöjä, jotka Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat hyväksyneet SEUT-sopimuksen 322 artiklan nojalla. Kyseiset säännöt vahvistetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2018/1046⁷, ja niihin sisältyy erityisesti menettely, joka koskee talousarvion laatimista ja toteuttamista käyttäen avustuksia, hankintoja, välillistä hallinnointia, rahoitustukea, rahoitusta yhdistäviä toimia ja ulkoisten asiantuntijoiden kulujen korvaamista, sekä säännöksiä taloushallinnon toimijoiden toiminnan valvonnasta. **SEUT-sopimuksen 322 artiklan nojalla hyväksytyihin sääntöihin sisältyy myös yleinen ehdollisuusjärjestelmä unionin talousarvion suojaamiseksi.**
- I**
- (22) Jotta voidaan varmistaa tukivälineen tehokas täytäntöönpano ja muun muassa helpottaa Länsi-Balkanin tuensaajien integroitumista eurooppalaisiin arvoketjuihin, kaikkien tukivälineen puitteissa rahoitettavien ja hankittavien tarvikkeiden ja materiaalien olisi oltava peräisin jäsenvaltioista, tuensaajilta, Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen sopimuspuolilta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/947⁸ liitteen I ja asetuksen (EU) 2021/1529 liitteen I soveltamisalaan kuuluvista maista tai maista, joille komissio on vahvistanut vastavuoroisen mahdollisuuden saada ulkoista apua tuensaajamaissa, paitsi jos kyseisiä tarvikkeita ja materiaaleja ei voida hankkia kohtuullisin ehdoin mistään näistä maista. **Tällöin hankintojen olisi oltava**

⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) 2018/1046, annettu 18 päivänä heinäkuuta 2018, unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä, asetusten (EU) N:o 1296/2013, (EU) N:o 1301/2013, (EU) N:o 1303/2013, (EU) N:o 1304/2013, (EU) N:o 1309/2013, (EU) N:o 1316/2013, (EU) N:o 223/2014, (EU) N:o 283/2014 ja päätöksen N:o 541/2014/EU muuttamisesta sekä asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/20 kumoamisesta (EUVL L 193, 30.7.2018, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj>).

⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/947, annettu 9 päivänä kesäkuuta 2021, naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineen – Globaali Eurooppa perustamisesta, Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen N:o 466/2014/EU muuttamisesta ja kumoamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/1601 ja neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 480/2009 kumoamisesta (EUVL L 209, 14.6.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj>).

huolellisuusvelvoitteen noudattamista toimitusketjuissa koskevien sovellettavien EU:n asetusten mukaisia.

- (23) Samalla kun noudatetaan periaatetta, jonka mukaan unionin talousarvio vahvistetaan vuosittain, olisi varmistettava mahdollisuus soveltaa muiden politiikkojen osalta asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 mukaisesti joustoa muun muassa varojen siirtämiseksi seuraavalle varainhoitovuodelle ja varojen uudelleensitomiseksi, jotta voidaan varmistaa unionin varojen tehokas käyttö ja siten maksimoida tukivälineestä käytettävissä olevat unionin varat.
- (23 a) ***Tukivälineet on tarkoitettu poikkeustilanteisiin, ja siksi niiden rahoitus- ja hallinnointijärjestelyissä olisi varmistettava täysi vastuuvollisuus budjettivallan käyttäjälle ja budjettivallan käyttäjän suorittama valvonta.***
- (24) Länsi-Balkanin tukivälineen täytäntöönpanon tueksi kussakin Länsi-Balkanin tuensaajavaltiossa tarvitaan ***mitattavissa olevien välitavoitteiden ja tavoitteiden muodossa oleva*** johdonmukainen, ***selkeä*** ja priorisoitu kohdennettujen uudistusten ja investointiprioriteettien kokonaisuus, jäljempänä 'uudistusohjelma', joka tarjoaa kehyksen ***osallistavan, kestävän*** sosioekonomisen kasvun vauhdittamiselle ja joka on selkeästi esitetty ja kytketty unionin jäsenyyksivaatimuksiin. Uudistusohjelma toimii yleiskehyksenä tämän tukivälineen tavoitteiden saavuttamiselle. ***Uudistusohjelma olisi laadittava kuullen tiiviisti asiaankuuluvia sidosryhmiä, kuten kansallisia parlamentteja, alueellisia ja paikallisia edustajia ja alue- ja paikallisviranomaisia, työmarkkinaosapuolia ja kansalaisjärjestöjä sekä asiantuntijoita, niin että kuulemisiin osoitetaan riittävästi aikaa ja ne järjestetään asianmukaisen läpinäkyvästi ja niistä saadun panoksen johdosta toteutetaan selkeitä jatkotoimia. Uudistusohjelma olisi toimitettava Euroopan parlamentille.***
- (25) Unionin tuen maksamisen edellytyksenä olisi oltava ***se, etteivät uudistukset jatkuvasti polje paikallaan, selkeiden ja ennalta määritettyjen*** maksuehtojen noudattaminen ja komission arvioimissa ja virallisesti hyväksymissä uudistusohjelmissä esitettyjen uudistusten täytäntöönpanon mitattavissa oleva edistyminen ***vastaavien välitavoitteiden ja tavoitteiden osalta maksuehtojen tyydyttävän täyttymisen arvioimista koskevien sisäisten ohjeiden perusteella.*** Varojen vapauttaminen olisi porrastettava vastaavasti tukivälineen tavoitteiden mukaisesti.
- (26) Uudistusohjelmiin olisi sisällyttävä kohdennettuja uudistustoimenpiteitä ja investointiprioriteetteja sekä ***mitattavissa olevista*** laadullisista ja määrällisistä tavoitteista muodostuvia maksuehtoja ***ja niitä vastaavia välitavoitteita ja tavoitteita, jotka*** kertovat tyydyttävästä edistymisestä kyseisten toimenpiteiden osalta tai niiden loppuunsaattamisesta. Ohjelmat sisältävät myös ohjeellisen aikataulun toimenpiteiden täytäntöönpanolle. ***Uudistusohjelmiin olisi sisällyttävä myös uudistusten ja investointien alustava ennakkokustannuslaskelma.*** Tavoitteiden määräajan olisi oltava viimeistään 31 päivänä elokuuta 2027, vaikka niihin liittyvien toimenpiteiden loppuun saattamista voidaan jatkaa vielä vuoden 2027 jälkeen, mutta niin, että ne on saatettu loppuun viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2028.
- (27) Uudistusohjelmaan olisi sisällytettävä selvitys tuensaajan järjestelmästä, jonka avulla voidaan tehokkaasti ehkäistä, havaita ja korjata tukivälineestä myönnettyjen varojen käyttöön liittyvät sääntöjenvastaisuudet ja ***kaikenlainen*** korruptio, ***myös laajamittainen korruptio, sekä kaikenlainen nepotismi tai suosiminen ja*** petokset ja eturistiriidat, ja järjestelyistä, joilla pyritään välttämään päällekkäisen rahoituksen myöntäminen

tukivälineestä ja muista unionin ohjelmista sekä muilta avunantajilta, **jotta varmistetaan nuhteettomuus ja kohdennettujen resurssien optimaalinen käyttö. Varojen vapauttamisen jälkeen päällekkäisyyksien välttämiseksi riittää, että jatketaan taloudellista arviointia IPA III -kehysten vakiintuneen hallinnointi- ja valvontajärjestelmän kautta.**

- (27 a) **Uudistusohjelmiin olisi sisällytettävä yksityiskohtaisia selvityksiä siitä, miten niillä edistetään oikeudenmukaista siirtymää ja digitalisaatiota alueella, ja niissä olisi selitettävä, miten tuensaajat varmistavat EU:n ympäristölainsäädännön ja -normien soveltamisen ja erityisesti ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen soveltamisen. Uudistusohjelmissa olisi myös selitettävä, miten niillä varmistetaan alue- ja paikallisviranomaisien sekä kansalaisjärjestöjen merkityksellinen osallistuminen uudistusohjelmien suunnitteluun ja täytäntöönpanoon ja niiden kuuleminen tässä yhteydessä. Uudistusohjelmissa olisi lisäksi selitettävä, miten ne auttavat parantamaan tiedon julkista saatavuutta ja julkista osallistumista, mukaan lukien ympäristötiedon saatavuutta.**
- (28) Uudistusohjelmien mukaisilla toimenpiteillä olisi edistettävä tehokkaan julkisen varainhoidon ja valvontajärjestelmän parantamista, **kaikenlaisen korruption sekä kaikenlaisen nepotismin tai suosimisen, rahanpesun, veronkierron, verovilpin, petosten ja järjestäytyneen rikollisuuden sekä eturistiriitojen** torjuntaa sekä tehokasta valtioneuvoston valvontajärjestelmää, jolla pyritään varmistamaan oikeudenmukaiset olosuhteet kaikille yrityksille. Tuensaajan olisi pantava tällaiset toimenpiteet täytäntöön ohjeelliseen päivämäärään mennessä. Päivämäärä voitaisiin vahvistaa toimenpiteen mukaan tukivälineen täytäntöönpanon alkuvaiheessa.
- (29) **Komission olisi julkaistava uudistusohjelmat, kun ne on vastaanotettu.** Komission olisi arvioitava kutakin uudistusohjelmaa tässä asetuksessa vahvistettujen **selkeiden ja puolueettomien** kriteerien perusteella **kuultuaan Euroopan parlamenttia toimitetusta suunnitelmasta.** Tämän asetuksen **täydentämiseksi** komissiolle olisi siirrettävä **valta hyväksyä delegoitu säädös.** Komissio ottaa asianmukaisesti huomioon neuvoston päätöksen 2010/427/EU ja Euroopan ulkosuhdehallinnon roolin soveltuvin osin ja erityisesti seurattessaan unionin tuelle asetetun ennakoehdon täyttymistä.
- (30) Tässä asetuksessa tarkoitetun **delegoidun säädöksen** olisi samanaikaisesti oltava varainhoitoasetuksen 110 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu työohjelma, joka koskee tämän asetuksen mukaista rahoitustukea, jota ei makseta takaisin.
- (31) Kun otetaan huomioon tukivälineen täytäntöönpanossa tarvittava jousto, tuensaajan olisi voitava esittää komissiolle perusteltu pyyntö **delegoidun säädöksen** muuttamiseksi tilanteessa, jossa se ei objektiivisten olosuhteiden vuoksi enää pysty toteuttamaan uudistusohjelmaa osittain tai kokonaan, mukaan lukien asiaankuuluvat maksuehdot. Tuensaajan olisi voitava esittää perusteltu pyyntö uudistusohjelman muuttamiseksi, tarvittaessa myös ehdottamalla lisäyksiä.
- (32) Komission olisi voitava **ehdottaa muutoksia delegoituun säädökseen** erityisesti käytettävissä olevien määrien muuttumisen huomioon ottamiseksi.
- (33) Jos tukivälineestä myönnettyä tukea jaetaan uudelleen **selkeiden ja puolueettomien kriteerien perusteella**, mikä johtaisi tuensaajalle annettavaan lisätukeen, tämän tuensaajan olisi esitettävä **komissiolle** tarkistettu uudistusohjelma, joka sisältää saavutettavia lisätoimenpiteitä, **ja komissio toimittaa tämän ohjelman parlamentille.**

- (34) Kunkin tuensaajan kanssa olisi tehtävä **puitesopimus**, jossa vahvistetaan unionin ja tuensaajan välisen rahoitusyhteistyön periaatteet ja täsmennetään tarvittavat tukivälineestä myönnettävän unionin rahoituksen valvontaan, seurantaan, arviointiin, raportointiin ja tarkastukseen liittyvät mekanismit, veroja, tulleja ja muita maksuja koskevat säännöt sekä toimenpiteet sääntöjenvastaisuuksien, petosten, **kaikenlaisen** korruption, **myös laajamittaisen korruption, kaikenlaisen nepotismin tai suosimisen** ja eturistiriitojen ehkäisemiseksi, havaitsemiseksi, tutkimiseksi ja korjaamiseksi. Vastaavasti kunkin tuensaajan kanssa olisi tehtävä myös lainasopimus, jossa vahvistetaan erityissäännökset lainojen muodossa myönnettävän rahoituksen hallinnoinnista ja täytäntöönpanosta. **Sekä puitesopimus että lainasopimus toimitetaan myös Euroopan parlamentille.**
- (34 a) **Puitesopimuksessa olisi määrättävä tuensaajien velvollisuudesta varmistaa, että EU:n tietosuojaperiaatteiden ja sovellettavien tietosuojasääntöjen mukaisesti kerätään riittävät tiedot henkilöistä ja yhteisöistä, jotka saavat rahoitusta uudistusohjelmien täytäntöönpanoa varten, mukaan lukien tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevat tiedot, ja että tietoihin on pääsy näiden periaatteiden ja sääntöjen mukaisesti.**
- (35) Uudistusohjelmille olisi voitava myöntää rahoitustukea lainan muodossa. Länsi-Balkanin rahoitustarpeiden yhteydessä on aiheellista järjestää rahoitustuki asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 220 a artiklassa säädetyin ja siinä ainoana varainhankintamenetelmänä vahvistetun hajautetun rahoitusstrategian mukaisesti, jonka odotetaan lisäävän unionin joukkolainojen likviditeettiä ja unionin toteuttamien liikkeeseenlaskujen houkuttelevuutta ja kustannustehokkuutta.
- (36) On aiheellista myöntää tuensaajille lainoja erittäin edullisin ehdoin niin, että lainojen enimmäiskesto on 40 vuotta ja niiden pääoman takaisinmaksu alkaa aikaisintaan vuonna 2034. On myös aiheellista poiketa asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 220 artiklan 4 kohdasta.
- (37) Kun otetaan huomioon, että tuensaajille tämän rahoitusvälineen mukaisten lainojen muodossa myönnettävään tukeen liittyvät taloudelliset riskit ovat verrattavissa asetuksen (EU) 2021/947 mukaisiin lainanantotoimiin liittyviin taloudellisiin riskeihin, tämän asetuksen mukaisten lainojen rahoitusvastuiden rahoitusasteen olisi oltava 9 prosenttia asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 211 artiklan mukaisesti, ja rahoitusvastuiden rahoitus olisi otettava tämän tukivälineen 2 miljardin euron määrärahoista.
- (38) Sen varmistamiseksi, että rahoitusaste on asianmukaisessa suhteessa taloudellisiin riskeihin, komissiolle olisi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 290 artiklan mukaisesti siirrettävä valta hyväksyä säädöksiä rahoitusasteen muuttamisesta. On erityisen tärkeää, että komissio asiaa valmistellessaan toteuttaa asianmukaiset kuulemiset, myös asiantuntijatasolla **sekä Euroopan parlamentin asiaankuuluvien valiokuntien kanssa.** Nämä kuulemiset **olisi toteutettava** paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa⁹ vahvistettujen periaatteiden mukaisesti. Jotta voitaisiin erityisesti varmistaa tasavertainen osallistuminen delegoitujen säädösten valmisteluun **ja läpinäkyvyys niiden valmistelussa, komissio toimittaa** Euroopan parlamentille ja neuvostolle ■ kaikki asiakirjat samaan aikaan kuin jäsenvaltioiden asiantuntijoille, ja

⁹ EUVL L 123, 12.5.2016, s. 1.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asiantuntijoilla on järjestelmällisesti oikeus osallistua komission asiantuntijaryhmien kokouksiin, joissa valmistellaan delegoituja säädöksiä.

- (39) Jotta voidaan maksimoida unionin rahoitustuen vipuvaikutus lisäinvestointien houkuttelemiseksi ja varmistaa, että EU pystyy valvomaan menoja, uudistusohjelmia tukevat infrastruktuuri-investoinnit olisi toteutettava WBIF:n kautta. Yksittäiset hankkeet tai ohjelmat olisi toimitettava WBIF:n operatiiviselle johtoryhmälle lausuntoa varten vasta, kun niitä koskevat uudistusohjelmissa määritellyt maksuehdot täyttyvät. Jos investointeja koskevia maksuehtoja ei täytetä vuoden kuluessa, komissio voi jakaa WBIF:n kautta myönnettävän investointirahoituksen uudelleen muiden tuensaajien kesken.
- (40) Sen varmistamiseksi, että tuensaajilla on alkurahoitusta ensimmäisten uudistusten täytäntöönpanoa varten, kullakin tuensaajalla olisi oltava mahdollisuus saada enintään 7 prosenttia tästä tukivälineestä myönnettävän rahoitustuen kokonaismäärästä ennakkorahoituksena edellyttäen, että rahoitusta on saatavilla ja että tukivälineestä myönnettävän tuen edellytykset täyttyvät.
- (41) Unionin tuen antamisessa Länsi-Balkanin tuensaajille on tärkeää taata sekä joustavuus että ohjelmoitavuus. Tässä tarkoituksessa tukivälineestä myönnettävät varat olisi vapautettava ennakkoon sovitun puolivuositaisen aikataulun mukaisesti tuensaajien varojen vapauttamista koskevien pyyntöjen perusteella edellyttäen, että varoja on saatavilla ja komissio on tarkistanut sekä makrotaloudelliseen vakauteen, moitteettomaan julkiseen varainhoitoon ja talousarvion avoimuuteen ja valvontaan liittyvien yleisten edellytysten että asiaankuuluvien maksuehtojen täyttymisen *eli asiaankuuluvien toimenpiteiden täytäntöönpanon*. Jos jokin maksuehto ei täyty *tai asiaankuuluvia toimenpiteitä ei ole pantu täytäntöön* uudistusohjelman hyväksymistä koskevassa päätöksessä asetetun ohjeellisen aikataulun mukaisesti, komissio voi pidättää kyseistä ehtoa vastaavat varat osittain tai kokonaan. Pidätetyt varat voidaan maksaa seuraavana maksukautena ja viimeistään 12 kuukauden kuluttua ohjeellisessa aikataulussa vahvistetusta alkuperäisestä määräajasta edellyttäen, että maksuehdot täyttyvät *tai asiaankuuluvat toimenpiteet on pantu täytäntöön*. Ensimmäisenä täytäntöönpanovuonna määräaikaa olisi pidennettävä 24 kuukauteen alkuperäisestä kielteisestä arvioinnista.
- (41 a) Jotta voidaan tukea EU:n taloudellisten etujen suojaamista hyödyttävää asianmukaista läpinäkyvyyden tasoa, tukivälineestä myönnettävän tuen lopullinen saaja on se luonnollinen henkilö tai yhteisö, joka tosiasiallisesti saa EU:n rahoitusta, eli toimeksisaaja tai alihankkija, kun kyseessä on hankintaviranomainen. Valtion ministeriöt, virastot tai elimet, jotka valvovat, sääntelevät tai hallinnoivat varoja, olisi katsottava lopullisiksi saajiksi vain, jos ne itse osallistuvat työn tai palvelun toteuttamiseen ja välittömään soveltamiseen ja vastaavat niihin liittyvistä kustannuksista.*
- (42) Poiketen siitä, mitä asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 116 artiklan 2 ja 5 kohdassa säädetään, on aiheellista asettaa valtioiden talousarvioihin suoritettavien maksujen määräaika niin, että se alkaa päivästä, jona tuensaajalle annetaan tiedoksi päätös, jolla maksun suorittaminen hyväksytään, ja luopua komission suorittamasta viivästyskorkojen maksamisesta tuensaajalle.

- (43) Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 29 artiklan ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 215 artiklan 2 kohdan perusteella hyväksytyjen unionin rajoittavien toimenpiteiden puitteissa varoja ja taloudellisia resursseja ei saa suoraan tai välillisesti asettaa nimettyjen oikeushenkilöiden, yhteisöjen tai elinten **taikka EU:n pakotteiden kiertämistä helpottavien kolmansien maiden toimijoiden** saataville tai niiden hyväksi. Tukivälineestä ei näin ollen voida antaa tukea tällaisille nimetyille yhteisöille eikä niiden omistamille tai määräysvallassa oleville yhteisöille.
- (44) Asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 883/2013¹⁰ sekä neuvoston asetusten (EY, Euratom) N:o 2988/95¹¹, (Euratom, EY) N:o 2185/96¹² ja (EU) 2017/1939¹³ mukaisesti unionin taloudellisia etuja on suojattava oikeasuhteisin toimenpitein, jotka liittyvät esimerkiksi sääntöjenvastaisuuksien, petosten, **kaikenlaisen** korruption, **myös laajamittaisen korruption, kaikenlaisen nepotismin tai suosimisen**, eturistiriitojen ja päällekkäisen rahoituksen ehkäisemiseen, havaitsemiseen, korjaamiseen ja tutkimiseen sekä hukattujen, aiheettomasti maksettujen tai virheellisesti käytettyjen varojen takaisinperintään **ja tarvittaessa hallinnollisten seuraamusten määräämiseen**.
- (45) Erityisesti Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) olisi asetusten (Euratom, EY) N:o 2185/96 ja (EU, Euratom) N:o 883/2013 nojalla voitava tehdä hallinnollisia tutkimuksia, muun muassa paikalla suoritettavia tarkastuksia ja todentamisia, selvittääkseen, onko **tuen täytäntöönpanon aikana** tapahtunut unionin taloudellisia etuja vahingoittavia petoksia, korruptiota tai muuta laitonta toimintaa.
- (45 a) **Komission olisi varmistettava, että tukiväline suojaa tehokkaasti unionin taloudellisia etuja. Tätä varten olisi perustettava riippumaton tilintarkastuslautakunta, jonka tehtävänä on antaa komissiolle tietoja varojen mahdollisesta huonosta hoidosta ja taata, että riippumattoman ulkopuolisen tarkastuksen avulla saadaan tarkastuslausuma. Tilintarkastuslautakuntaan olisi sovellettava Euroopan syyttäjänvirastolle (EPPO) ilmoittamista koskevia velvoitteita asetuksen (EU) 2017/1939 24 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Tällaiset tiedot olisi tapauksen mukaan asetettava OLAFin ja EPPOn sekä tarvittaessa Länsi-Balkanin tuensaajien asianomaisten viranomaisten saataville. Komissiolla olisi oltava oikeus tehdä unionin edustustojen avustuksella tarkastuksia siitä, miten Länsi-Balkanin tuensaajat hoitavat varoja hankkeen koko elinkaaren ajan. Komissiolle olisi annettava riittävä rahoitus ja henkilöresurssit tarkastusten ja valvonnan suorittamiseksi.**

¹⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 883/2013, annettu 11 päivänä syyskuuta 2013, Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) tutkimuksista sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1073/1999 ja neuvoston asetuksen (Euratom) N:o 1074/1999 kumoamisesta (EUVL L 248, 18.9.2013, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj>).

¹¹ Neuvoston asetus (EY, Euratom) N:o 2988/95, annettu 18 päivänä joulukuuta 1995, Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta (EYVL L 312, 23.12.1995, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj>).

¹² Neuvoston asetus (Euratom, EY) N:o 2185/96, annettu 11 päivänä marraskuuta 1996, komission paikan päällä suorittamista tarkastuksista ja todentamisista Euroopan yhteisöjen taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten ja muiden väärinkäytösten estämiseksi (EYVL L 292, 15.11.1996, s. 2, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj>).

¹³ Neuvoston asetus (EU) 2017/1939, annettu 12 päivänä lokakuuta 2017, tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) perustamisessa (EUVL L 283, 31.10.2017, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj>).

Tilintarkastuslautakunnan olisi varmistettava säännöllinen vuoropuhelu ja yhteistyö Euroopan tilintarkastustuomioistuimen kanssa.

- (46) Komission, OLAFin, Euroopan tilintarkastustuomioistuimen ja tapauksen mukaan Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) olisi asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 129 artiklan mukaisesti saatava tarvittavat oikeudet ja valtuudet, myös unionin varojen hoitamiseen osallistuvilta kolmansilta osapuolilta. ***Euroopan parlamentille on myös myönnettävä tarvittavat oikeudet ja valtuudet. Länsi-Balkanin maiden olisi myös käytettävä varhaishavainta- ja poissulkemisjärjestelmää ja ilmoitettava komissiolle varojen käyttöön liittyvistä sääntöjenvastaisuuksista.***
- (47) Komission olisi varmistettava, että tukiväline suojaa tehokkaasti unionin taloudellisia etuja. Kun otetaan huomioon Länsi-Balkanin tuensaajille myönnetyn myös välillisesti hallinnoidun rahoitustuen pitkät perinteet ja se, että tuensaajat ovat asteittain mukautuneet unionin sisäisen valvonnan standardeihin ja käytäntöihin, komissio voi tukeutua suurelta osin kansallisten sisäisen valvonnan järjestelmien ja petostentorjuntajärjestelmien toimintaan. Komissiolle ja OLAFille olisi erityisesti ilmoitettava viipymättä kaikista epäillyistä sääntöjenvastaisuuksista, petoksista, korruptiosta ja eturistiriidoista, jotka vaikuttavat tukivälineestä myönnettävien varojen käyttöön, ***mikä koskee myös jäsenvaltioiden kansallisia viranomaisia, joilla on hallussaan uskottavista ja virallisista lähteistä peräisin olevat riittävät ja luotettavat tiedot. Komission ja OLAFin olisi arvioitava kyseisiä petostentorjuntajärjestelmiä ja suositeltava tuensaajille EU:n säännösten mukaisia parannuksia tai korjauksia, jos järjestelmissä havaitaan puutteita. Komission olisi myös saatava tiedot tukivälineestä tukea saavien oikeushenkilöiden tosiasiallisista omistajista ja edunsaajista ja julkaistava luettelo henkilöistä ja oikeushenkilöistä, jotka saavat tukivälineestä yhteensä yli 50 000 euroa.***
- (48) Lisäksi tuensaajien olisi raportoitava ***tilintarkastuslautakunnalle ja komissiolle*** viipymättä sääntöjenvastaisuuksista, mukaan lukien petokset, joista on tehty ensimmäinen hallinnollinen tai oikeudellinen päätelmä, ja pidettävä ***ne*** ajan tasalla hallinnollisten ja oikeudellisten menettelyjen etenemisestä. Koska tavoitteena on jäsenvaltioiden hyviin toimintatapoihin mukautuminen, tämän raportoinnin olisi tapahduttava sähköisesti komission perustamaa sääntöjenvastaisuuksien hallinnointijärjestelmää käyttäen.
- (48 a) ***Jotta voidaan mitata edistymistä tukivälineen tavoitteiden saavuttamisessa, komission ja tuensaajan olisi luotava selkeä korrelaatio maksettujen määrien, jotka on annettu tuensaajan käyttöön rahoitustukena, jota ei makseta takaisin, ja lainoina, sekä indikaattoreiden saavuttamisesta aiheutuneiden kustannusten välillä.***
- (49) Kunkin tuensaajan olisi perustettava seurantajärjestelmä, jota voidaan hyödyntää puolivuositaisessa kertomuksessa sen ohjelman maksuehtojen täyttymisestä. Kertomus esitetään varojen vapauttamista koskevan puolivuositaisen pyynnön yhteydessä. Tuensaajien olisi kerättävä tietoja, joiden avulla voidaan ehkäistä, havaita ja korjata tukivälineestä tuettaviin toimenpiteisiin liittyviä sääntöjenvastaisuuksia, petoksia, ***kaikenlaista*** korruptiota, ***myös laajamittaista korruptiota, kaikenlaista nepotismia tai suosimista*** ja eturistiriitoja, ja tarjottava pääsy näihin tietoihin.
- (50) Komission olisi varmistettava, että käytössä on selkeät ***seurantamekanismit*** ja ***puolueettomat*** arviointimekanismit, jotta unionin talousarvion täytäntöönpanossa

toteutuvat vastuuvollisuus ja läpinäkyvyys ja jotta edistymistä tämän asetuksen tavoitteiden saavuttamisessa voidaan arvioida tehokkaasti.

- (51) Komission olisi toimitettava Euroopan parlamentille ja tässä asetuksessa tarkoitettulle komitealle vuosittain kertomus asetuksen ja tukiväliseen täytäntöönpanon edistymisestä. *Vuosittaiseen kertomukseen olisi sisällyttävä yksityiskohtainen arviointi tukiväliseen lisäarvosta ja täydentävyydestä, tukiväliseen ja asetuksen (EU) 2021/1529 puitteissa myönnettävän tuen välisistä synergioista ja täydentävyydestä sekä kuvaus järjestelyistä ja toimenpiteistä, joita komissio on toteuttanut päällekkäisen rahoituksen välttämiseksi suojatakseen unionin talousarviota. Olisi käynnistettävä säännöllinen vuoropuhelu Euroopan parlamentin ja sen asiaankuuluvien valiokuntien kanssa.*
- (51 a) *Julkista vastuuvollisuutta koskevana toimenpiteenä tuensaajamaiden hallitusten, myös niiden asiaankuuluvien ministereiden, olisi tiedotettava tuensaajamaiden parlamenteille säännöllisesti uudistusohjelmien täytäntöönpanosta. Läpinäkyvyyden mahdollistamiseksi on keskeistä, että kaikki asiaankuuluvat tiedot toimitetaan ajoissa tuensaajamaiden parlamenteille, jotta vähintään kolmen kuukauden välein voidaan käydä vuorovaikutteista instituutioiden välistä vuoropuhelua asiaankuuluvien hallituksen jäsenten kanssa. Valvonnan mahdollistava raportointi olisi toimitettava myös tuensaajien talousarvion vuotuisen hyväksymisen yhteydessä.*
- (52) Komission olisi arvioitava tukivälinettä sen toteuttamisen jälkeen *ja esiteltävä arvioinnin tulokset Euroopan parlamentin asiaankuuluvissa valiokunnissa.*
- (53) Tuensaajien olisi *tuettava vapaita ja moniarvoisia tiedotusvälineitä, jotka lisäävät ja edistävät* unionin arvojen ja unionin mahdollisen jäsenyyden hyötyjen ja velvoitteiden tuntemusta, ja *puututtava* disinformaatioon *sekä ulkomaiseen* tiedon manipulointiin *ja häirintään.* ■ Unionin rahoituksen näkyvyys *on* varmistettava *muun muassa Euroopan komission ja unionin edustustojen paikan päällä toteuttamalla tehokkailla viestintäkampanjoilla, jotta voidaan lisätä tietoisuutta unionin tuen hyödyistä tuensaajamaissa.*
- (54) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän asetuksen tavoitteita, vaan ne voidaan saavuttaa paremmin unionin tasolla. Sen vuoksi unioni voi toteuttaa toimenpiteitä SEU-sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä asetuksessa ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen kyseisten tavoitteiden saavuttamiseksi.
- (55) ■ Tämän asetuksen olisi tultava voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä,*

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN ASETUKSEN:

I LUKU

Yleiset säännökset

1 artikla

Kohde

1. Tällä asetuksella perustetaan Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukiväline, jäljempänä 'tukiväline'.

Siinä vahvistetaan tukivälineen tavoitteet, sen rahoitus, määrärahat vuosiksi 2024–2027, unionin rahoituksen muodot ja tällaisen rahoituksen myöntämistä koskevat säännöt.

2. ***Tukivälineellä täydennetään asetusta (EU) 2021/1529, jotta*** Länsi-Balkanin maille ***voidaan antaa*** tukea ***osallistavien ja kestävien, unionin arvojen mukaisten*** sosioekonomisten uudistusten ja investointien toteuttamiseen niiden uudistusohjelmien panemiseksi täytäntöön III luvun mukaisesti. ***Tukivälineellä on myös edistettävä köyhyyden ja työttömyyden torjuntaa ja laadukkaiden työpaikkojen luomista.***

2 artikla

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

1. 'tuensaajalla' mitä tahansa seuraavista: Albania, Bosnia ja Hertsegovina, Kosovo , Montenegro, Pohjois-Makedonia ja Serbia;
2. 'laajentumispaketilla' vuotuista tiedonantoa EU:n laajentumispolitiikasta ja siihen liittyviä komission yksiköiden valmisteluasiakirjoja;
3. '***puitesopimuksella***' komission ja tuensaajan välillä sovittua järjestelyä, jossa vahvistetaan tuensaajan ja komission tämän asetuksen nojalla tekemän rahoitusyhteistyön periaatteet. Tämä järjestely on 6 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen varojen osalta asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 114 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu rahoitussopimus;
4. 'lainasopimuksella' komission ja tuensaajan välistä järjestelyä, jossa vahvistetaan tukivälineestä myönnettävään tukeen sovellettavat ehdot;
5. 'uudistusohjelmilla' kattavaa pakettia, joka koostuu ***unionin arvojen mukaisista*** johdonmukaisista ja priorisoiduista kohdennetuista uudistuksista ja ensisijaisista investointikohteista kussakin tuensaajamaassa, mukaan lukien maksuehdot, jotka edellyttävät tyydyttävää edistymistä kyseisten toimenpiteiden osalta tai niiden loppuunsaattamista, sekä ohjeellisesta aikataulusta toimenpiteiden täytäntöönpanolle;
6. 'toimenpiteillä' III luvun mukaisiin uudistusohjelmiin kuuluvia uudistuksia ja investointeja;
7. 'maksuehdoilla' varojen vapauttamisen edellytyksiä tuensaajien toteuttamien havaittavissa ja mitattavissa olevien laadullisten tai määrällisten tavoitteiden

muodossa. Maksuehdot vahvistetaan III luvun mukaisissa uudistusohjelmissa varojen vapauttamisen edellytyksinä;

8. 'rahoitusta yhdistävällä toimella' unionin talousarviosta tuettavaa toimea, jossa on yhdistetty unionin talousarviosta rahoitettavia tukimuotoja, joita ei makseta takaisin, ja kehitysrahoituslaitosten tai muiden julkisten rahoituslaitosten taikka kaupallisten rahoituslaitosten ja sijoittajien myöntämiä takaisin maksettavia tukimuotoja;
- 8 a. *'lopullisella saajalla' toimeksisaajaa, alihankkijaa, palkattua ulkopuolista asiantuntijaa tai henkilöä tai yhteisöä, joka saa palkinnon tai varoja tukivälineestä;*
- 8 b. *'ei merkittävää haittaa -periaatteella' sitä, että ei tueta eikä harjoiteta taloudellista toimintaa, joka aiheuttaa merkittävää haittaa mille tahansa ympäristötavoitteelle asetuksen (EU) 2020/852 17 artiklassa tarkoitettulla tavalla.*

3 artikla

Tukivälineen tavoitteet

1. Tukivälineen yleisenä tavoitteena on
 - a) nopeuttaa alueellista taloudellista yhdentymistä *ja edistää tasapainoista aluekehitystä vahvistamalla sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta* ja asteittaista yhdentymistä unionin sisämarkkinoihin;
 - b) nopeuttaa tuensaajien talouksien sosioekonomista lähentymistä, *mukaan lukien vähähiiliseen talouteen siirtyminen, ja niiden yhteiskuntien sosioekonomista lähentymistä* unionin kanssa;
 - c) *IPA III -välineen yleistavoitteen mukaisesti* nopeuttaa mukautumista unionin arvoihin, säädöksiin, sääntöihin, normeihin, politiikkoihin ja käytäntöihin *hyväksymällä ja panemalla täytäntöön uudistuksia tulevaa* unionin jäsenyyttä silmällä pitäen.
2. Tukivälineen erityistavoitteena on
 - a) nopeuttaa tuensaajien siirtymää kestäviksi, *ilmastoneutraaleiksi* ja osallistaviksi talouksiksi, jotka kykenevät kestämaan unionin sisämarkkinoiden kilpailupaineita, ja niiden investointiympäristön vakauttamista *sekä strategisten riippuvuuksien vähentämistä;*
 - b) edistää *unionin sääntöihin ja normeihin perustuvaa* alueellista taloudellista yhdentymistä erityisesti edistämällä *konkreettisesti* yhteisten alueellisten markkinoiden luomista, *mistä sovittiin vuonna 2020 osana Berliinin prosessia;*
 - c) edistää tuensaajien taloudellista yhdentymistä unionin sisämarkkinoihin *muun muassa edistämällä paikallisia teollisuudenaloja ja häiriönsietokykyisiä unionin arvoketjuja;*
 - d) tukea alueellista taloudellista yhdentymistä, *puuttua sosiaalisiin haasteisiin, tukea sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta sekä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilariin mukautumista* ja tehokkaampaa yhdentymistä EU:n sisämarkkinoihin parantamalla alueen yhteyksiä *ja tekemällä niistä kestävämpiä* Euroopan laajuisten verkkojen avulla;
 - e) *vahvistaa ympäristönsuojelua ja biologista monimuotoisuutta ja* nopeuttaa *osallistavaa ja kestävä* vihreää siirtymää *ilmastoneutraaliuteen viimeistään*

vuoteen 2050 mennessä Pariisin sopimuksen ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelman sekä vuonna 2020 hyväksytyyn Länsi-Balkanin vihreän toimintaohjelman mukaisesti ottaen huomioon kaikki talouden alat, erityisesti uusiutuvan energian alan ja maatalousalan, mukaan lukien siirtyminen vähähiiliseen, ilmastoneutraaliin ja ilmastokestävään kiertotalouteen varmistaen samalla, että kaikki investoinnit ovat täysin unionin ilmasto- ja säännöstön ja ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen mukaisia ja että niissä noudatetaan tätä säännöstöä ja periaatetta;

- f) edistää digitalisaatiota ja digitaalisia taitoja kestävän kehityksen ja osallistavan kasvun mahdollistajina;
- g) edistää innovointia, tutkimusta ja tutkimuslaitosten ja teollisuuden välistä yhteistyötä vihreän siirtymän ja digitalisaation tukemiseksi keskittyen erityisesti paikallisiin mikroyrityksiin sekä pieniin ja keskisuuriin yrityksiin ja startup-yrityksiin;
- h) edistää laadukasta yleissivistävää ja ammatillista koulutusta ja uudelleen- ja täydennyskoulutusta kaikilla tasoilla keskittyen erityisesti nuoriin ja edistää työllisyystoimia unioniin liittymisen painopisteiden mukaisesti, mukaan lukien painopisteet, jotka koskevat nuorisotyöttömyyden torjumista, aivovuodon ehkäisemistä ja haavoittuvassa asemassa olevien yhteisöjen tukemista;
- i) vahvistaa laajentumisprosessin perusasioita, kuten oikeusvaltioperiaatetta, demokratiaa ja ihmisoikeuksien, kuten työntekijän perusoikeuksien, kunnioittamista, oikeutta terveydenhuoltoon ja perusvapauksia sekä viharikosten torjuntaa, vahvistamalla demokraattisia instituutioita, myös alue- ja paikallistasolla, edistämällä oikeuslaitoksen riippumattomuutta, parantamalla turvallisuutta, vahvistamalla petosten ja kaikenlaisen korruption, myös laajamittaisen korruption ja oligarkkisten rakenteiden, kaikenlaisen nepotismin ja suosimisen sekä eturistiriitojen, järjestäytyneen rikollisuuden, rajatylittävän rikollisuuden, rahanpesun ja terrorismin rahoituksen, verovilpin, veronkierron, aggressiivisen verosuunnittelun ja veropetosten sekä disinformaation levittämisen ja vakautta uhkaavan ulkomaisen häirinnän torjuntaa; edistää kansainvälisen oikeuden noudattamista ja lähentymistä unionin yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan; vahvistaa tiedotusvälineiden vapautta ja riippumattomuutta ja akateemista vapautta ja kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä; edistää työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua ja varmistaa, että sidosryhmien, myös työmarkkinaosapuolten, valmiuksia vahvistetaan; edistää sukupuolten tasa-arvoa, sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista ja naisten ja tyttöjen voimaannuttamista sekä syrjimättömyyttä ja suvaitsevuuutta, jotta voidaan varmistaa kaikkiin vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden, mukaan lukien etniset ja uskonnolliset vähemmistöt, hlbt-yhteisö ja muihin haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin kuuluvat henkilöt, oikeuksien kunnioittaminen ja edistäminen ja parantaa niitä; parantaa vammaisten henkilöiden osallisuutta sekä esteettömyyttä heidän kannaltaan;
- j) tehostaa julkishallintoa, varmistaa tiedon saatavuus, mukaan lukien ympäristötiedon saatavuus, julkinen valvonta ja kansalaisyhteiskunnan osallistuminen päätöksentekoprosesseihin, tukea hajauttamista ja paikallista

kehitystä; tukea läpinäkyvyyttä, vastuuvollisuutta, rakenneuudistuksia ja hyvää hallintoa kaikilla tasoilla, myös **julkisten varojen jakamista ja saatavuutta koskevien valvonta- ja tutkimusvaltuuksien osalta, sekä** julkisen varainhoidon, julkisten hankintojen ja valtiontukien valvonnan aloilla **ja varmistaa väärinkäytösten paljastajien tehokas suojelu; kehittää paikallisia valmiuksia ja investoida tuensaajamaiden hallinnolliseen henkilöstöön ja kannustaa lähettämään asiantuntijoita komennukselle kansallisiin instituutioihin, jotka vastaavat tukivälineen täytäntöönpanosta tuensaajamaissa;** tukea aloitteita kansainvälisen oikeuden tukemiseksi ja sen noudattamisen valvomiseksi Länsi-Balkanin tuensaajamaissa sekä tähän työhön osallistuvia elimiä;

j a) vahvistaa alueellista ja rajatylittävää yhteistyötä, hyviä naapuruussuhteita, sovinnontekoa sekä ihmisten välisiä kontakteja.

4 artikla

Yleiset periaatteet

- 1. Laajentumisen politiikkakehys, jonka Eurooppa-neuvosto ja neuvosto ovat määritelleet, sopimukset, joilla luodaan oikeudellisesti sitova suhde tuensaajiin, sekä Euroopan parlamentin päätöslauselmat, komission tiedonannot ja komission ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan yhteiset tiedonannot muodostavat yleisen politiikkakehyksen tämän asetuksen täytäntöönpanoa varten. Komissio huolehtii, että tämän asetuksen mukainen tuki ja laajentumisen politiikkakehys ovat keskenään johdonmukaisia.**
1. Tukivälineen mukainen yhteistyö **on tarveperusteista ja sen kaikilla muodoilla edistetään** kehitysyhteistyön tuloksellisuutta **koskevia periaatteita**, joita ovat tuensaajien omavastuu kehityksen prioriteeteista, keskittyminen **selkeään ehdollisuuteen ja konkreettisiin** tuloksiin, osallistavat kumppanuudet **paikallis- ja alueviranomaisen, työmarkkinaosapuolten, kansalaisjärjestöjen ja vapaaehtoisjärjestöjen kanssa sekä hyvät naapuruussuhteet**, läpinäkyvyys ja keskinäinen vastuuvollisuus ■ . Yhteistyö perustuu tulokselliseen ja tehokkaaseen resurssien kohdentamiseen ja käyttöön.
 2. Tukivälineestä myönnettävä tuki täydentää muista unionin ohjelmista ja välineistä myönnettävää tukea. Tämän asetuksen nojalla tukikelpoisille toimille voidaan myöntää tukea myös muista unionin ohjelmista ja välineistä edellyttäen, ettei tällaista tukea käytetä samojen kustannusten kattamiseen **ja että harjoitetaan asianmukaista valvontaa ja talousarvion valvontaa. Komissio varmistaa tukivälineen ja muiden unionin ohjelmien täydentävyyden ja synergiat, jotta voidaan välttää päällekkäinen tuki ja päällekkäinen rahoitus. Tämän asetuksen ja asetuksen (EU) 2021/1529 mukainen tuki ei saa olla päällekkäistä.**
 3. Toimiensa täydentävyyden ja tehokkuuden edistämiseksi komissio ja jäsenvaltiot tekevät yhteistyötä ja **välttävät** päällekkäisyyttä tämän asetuksen mukaisen tuen ja unionin, jäsenvaltioiden, kolmansien maiden, monenvälisen ja alueellisten järjestöjen ja yhteisöjen, kuten kansainvälisten järjestöjen ja asiaankuuluvien kansainvälisten rahoituslaitosten, virastojen ja unionin ulkopuolisten avunantajien antaman muun avun kanssa ulkoisen avun operatiivisen koordinoinnin vahvistamista koskevien

vakiintuneiden periaatteiden mukaisesti muun muassa tehostamalla koordinointia jäsenvaltioiden kanssa paikallistasolla.

- 3 a. Makrotaloudellisen rahoitusavun antaminen ei kuulu tämän asetuksen soveltamisalaan.**
4. Tukivälineen soveltamisalaan kuuluvissa toimissa **noudatetaan unionin sosiaalisia normeja sekä ilmasto- ja ympäristönormeja**, valtavirtaistetaan ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen, biologinen monimuotoisuus ja ympäristönsuojelu, **ekosysteemien suojelu ja eläinten hyvinvointia koskevat vaatimukset, mukaan lukien tarvittaessa ympäristövaikutusten arvioinnit, niin että samalla kunnioitetaan kaikilta osin ihmisoikeuksia, sosiaalisia oikeuksia ja työntekijöiden perusoikeuksia, demokratiaa, sukupuolten tasa-arvoa, veden kestäväää käyttöä ja tarvittaessa katastrofiriskin vähentämistä**, ja niillä tuetaan kestäväen kehityksen tavoitteiden saavuttamista edistämällä sellaista yhdennettyä toimintaa, jolla voidaan saada aikaan sivuhyötyjä ja saavuttaa useita tavoitteita johdonmukaisella tavalla. Toimissa vältetään hukkainvestointeja, **niiden on oltava yhdenmukaisia ”ei merkittävää haittaa”-periaatteen ja ”ketään ei jätetä”-periaatteen kanssa ja niissä** pyritään valtavirtaistamaan kestävyysnäkökohdat Euroopan vihreän kehityksen ohjelman mallin mukaisesti.
5. Tuensaajat ja komissio varmistavat, että **sukupuolten** tasa-arvo, sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistaminen ja sukupuolinäkökulman sisällyttäminen otetaan huomioon ja niitä edistetään koko uudistusohjelmien valmistelun ja tukivälineen täytäntöönpanon ajan. Tuensaajat ja komissio toteuttavat asianmukaisia toimenpiteitä sukupuoleen, rotuun tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän estämiseksi. Komissio raportoi näistä toimenpiteistä osana säännöllistä raportointiaan sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevien toimintasuunnitelmien yhteydessä.
6. Tukivälineestä ei tueta toimia tai toimenpiteitä, jotka ovat yhteensopimattomia tuensaajien kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien, Pariisin sopimuksen mukaisten kansallisesti määriteltyjen panosten tai ilmastoneutraaliuden saavuttamista **viimeistään** vuoteen 2050 mennessä koskevan tavoitteen kanssa tai joilla edistetään investointeja fossiilisiin polttoaineisiin tai joilla on merkittäviä haitallisia vaikutuksia ympäristöön tai ilmastoon **tai biologiseen monimuotoisuuteen**.
- 6 a. EU:n kumppanuusperiaatteen ja kumppanuutta koskevien eurooppalaisten käytäntöjen mukaisesti komissio pyrkii varmistamaan, että asiaankuuluvia sidosryhmiä, joita ovat esimerkiksi tuensaajamaiden kansalliset parlamentit, paikallis- ja alueviranomaiset, työmarkkinaosapuolet ja kansalaisjärjestöt, kuullaan asianmukaisesti ja oikeudenmukaisesti ja että ne saavat oikea-aikaisesti käyttöönsä asiaankuuluvat tiedot, jotta ne voivat osallistua mielekkäällä tavalla tukivälineen nojalla tukikelpoisten toimien suunnittelun ja täytäntöönpanon kehittämiseen sekä niihin liittyviin seuranta-, valvonta- ja arviointiprosesseihin. Tällaisella osallistumisella pyritään edustamaan Länsi-Balkanin maiden yhteiskunnan moniarvoisuutta.**
7. Komissio **varmistaa** yhteistyössä jäsenvaltioiden ja tuensaajien kanssa niiden unionin sitoumusten **täytäntöönpanon**, jotka koskevat läpinäkyvyyden ja vastuuvellisuuden lisäämistä tuen toimittamisessa ■ edistämällä **asianmukaisten**

sisäisten valvontajärjestelmien ja petostentorjuntatoimien käyttöönottoa ja tehostamista ja *asettamalla pakollisesti julkisesti saataville tiedot* tuen määrästä ja kohteista *lopullisen saajan tasolla keskitettyyn verkkoportaaliin, jossa luetaan myös yhteensä yli 50 000 euroa saavat henkilöt ja oikeushenkilöt*, ja varmistaa, että tiedot ovat *ajantasaisia*, vertailukelpoisia ja helposti saatavilla, jaettavissa ja julkaistavissa.

- 7 a. *Rahoitusvälineen tehokkuuden varmistamiseksi jäsenvaltiot voivat järjestää säännöllisiä ja yhteisiä kuulemisia tuensaajien kanssa tarjotakseen apua ohjelmien laatimisessa.*

5 artikla

Unionin tuen ennakkoehdot

1. Tukivälineestä myönnettävän tuen ennakkoehdona on, että tuensaajat *parantavat*, pitävät yllä ja kunnioittavat toimivia demokratian mekanismeja, *toimiva* parlamentaarinen monipuoluejärjestelmä mukaan lukien, *suojelevat vapaita ja moniarvoisia tiedotusvälineitä ja torjuvat disinformaatiota, ulkomaista tiedonmanipulointia ja häirintää*, noudattavat oikeusvaltioperiaatetta *myös unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien uhkien osalta* ja takaavat kaikkien ihmisoikeuksien, myös *kaikkiin* vähemmistöihin ja yhteisöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien, *suojelun ja* kunnioittamisen.

Toinen ennakkoehto on lähentyminen unionin yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, mukaan lukien Venäjän vastaisten rajoittavien toimenpiteiden hyväksyminen, sekä kolmansia maita koskeviin unionin viisumivaatimuksiin.

Lisäksi ennakkoehdona on Serbian ja Kosovon rakentava sitoutuminen suhteidensa normalisointiin siten, että saavutetaan selvästi mitattavissa olevaa edistystä ja konkreettisia tuloksia, jotta ne voivat panna kaikilta osin täytäntöön kaikki velvoitteensa, jotka johtuvat suhteiden normalisointia koskevasta sopimuksesta ja sen täytäntöönpanoliitteestä sekä kaikista aiemmista vuoropuhelussa sovitusta toimista, ja aloittaa neuvottelut suhteiden normalisointia koskevasta kokonaisvaltaisesta sopimuksesta.

2. Komissio valvoo 1 kohdassa asetettujen ennakkoehtojes täyttymistä ennen tukivälineen mukaisten varojen, *myös ennakkorahoituksen*, vapauttamista tuensaajille ja tukivälineestä myönnetyn tuen koko keston ajan ottaen asianmukaisesti huomioon viimeisimmän *oikeusvaltioreportin ja* laajentumispaketin *sekä Euroopan parlamentin asiaankuuluvat päätöslauselmat*. Komissio ottaa tässä prosessissa huomioon myös *asiaankuuluvat suositukset kansainvälisiltä elimiltä, kuten Etyjiltä/ODIHR:ltä ja Euroopan neuvostolta ja sen Venetsian komissiolta*. Komissio voi antaa *selkeiden ja puolueettomien kriteerien perusteella* päätöksen, jossa todetaan, että jokin näistä ennakkoehdoista ei täyty, ja *tällöin se* keskeyttää 21 artiklassa tarkoitettujen varojen vapauttamisen riippumatta siitä, täyttyvätkö 16 artiklan 3 kohdassa tarkoitettut maksuehdot. *Komissio keskeyttää varojen vapauttamisen Euroopan parlamenttia ja neuvostoa kuultuaan, jos oikeusvaltioperiaatteen noudattamisessa ja perustavanlaatuisissa uudistuksissa ei jatkuvasti saavuteta edistystä, niissä esiintyy vakavia puutteita tai tapahtuu taantumista. Komissio laatii ja julkaisee selkeät ohjeet*

siitä, miten ehdollisuutta sovelletaan rahoituksen vapauttamiseen. Komission arvio toimitetaan yhtäaikaisesti Euroopan parlamentille ja neuvostolle. Tuensaajille voidaan antaa mahdollisuus korjata puutteet, jotta ne voivat täyttää ennakkoehdot ja komissio voi vapauttaa varat tehtyään myönteisen arvion.

II LUKU

Rahoitus ja täytäntöönpano

6 artikla Talousarvio

1. Jäljempänä olevien 2 ja 3 kohdan nojalla käyttöön asetettavien varojen määrä on enintään 6 000 000 000 euroa vuosina 2024–2027.
2. Tukivälineen täytäntöönpanon kokonaismäärärahat 1 päivän tammikuuta 2024 ja 31 päivän joulukuuta 2027 välisellä ajanjaksolla ovat 2 000 000 000 euroa jaettuna seuraavasti:
 - a) 98,5 prosenttia tuensaajille uudistusohjelmien täytäntöönpanoon myönnettävänä rahoitustukena, jota ei makseta takaisin;
 - b) 1,5 prosenttia 6 kohdan mukaisiin menoihin.
3. Lainojen muodossa annettavaa tukea on saatavilla enintään 4 000 000 000 euroa 1 päivän tammikuuta 2024 ja 31 päivän joulukuuta 2027 välisellä ajanjaksolla. Tämä määrä ei sisälly asetuksen (EU) 2021/947 31 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun ulkosuhdetoimien takuujärjestelyn määrään.

Tukivälineen budjettinimikkeistö on jäseneltävä sen erityistavoitteiden mukaisesti, jotta varmistetaan täysi läpinäkyvyys ja vastuuvollisuus budjettivallan käyttäjälle.

Budjettivallan käyttäjä ottaa määrät käyttöön vuosittain. Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukivälineen nimikkeistö koostuu uusista budjettikohdista, jotka vastaavat kutakin tämän asetuksen mukaista tuensaajaa.
4. Komissio vahvistaa kunkin tuensaajan saatavilla olevan rahoituksen alustavan ohjeellisen määrän liitteessä I vahvistetun menetelmän mukaisesti 15 artiklassa tarkoitetussa vastaavassa *delegoidussa säädöksessä*, ja se lasketaan viimeisimpien tämän asetuksen voimaantulopäivänä saatavilla olevien tietojen perusteella 29 artiklan mukaisesti. Ohjeelliset määrät voivat muuttua täytäntöönpanon aikana 21 artiklassa vahvistettujen periaatteiden mukaisesti.
5. Jäljempänä olevan 19 artiklan nojalla asetuksen (EU) 2021/1529¹⁴ 12 artiklassa tarkoitetun Länsi-Balkanin investointikehyksen, jäljempänä 'WBIF', puitteissa saataville asetettujen varojen määrän on oltava vähintään 50 prosenttia 1 kohdassa tarkoitetusta kokonaismäärästä. Tähän rahoitusosuuteen on sisällytettävä tämän artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettu rahoitustuki, jota ei makseta takaisin, kokonaisuudessaan sen jälkeen, kun siitä on vähennetty rahoitusvastuiden rahoituksen määrä.

¹⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1529, annettu 15 päivänä syyskuuta 2021, liittymistä valmistelevan tukivälineen (IPA III) perustamisesta (EUVL L 330, 20.9.2021).

6. Edellä 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuja varoja voidaan käyttää tukivälineen täytäntöönpanoa koskevaan tekniseen ja hallinnolliseen apuun, kuten **paikallisten valmiuksien kehittämiseen, asiantuntijoiden lähettämiseen komennukselle tuensaajien toimivaltaisiin kansallisiin instituutioihin, vaikutustenarviointeihin, valmistelutoimiin, seuranta-, valvonta-, tarkastus- ja arviointitoimiin, joita tukivälineen hallinnointi ja sen tavoitteiden saavuttaminen edellyttävät, erityisesti selvityksiin, asiantuntijakokouksiin, koulutuksiin, tuensaajien viranomaisten kuulemisiin, konferensseihin, sidosryhmien, mukaan lukien paikallis- ja alueviranomaiset ja kansalaisjärjestöt, kuulemiseen, tiedotus- ja viestintätoimiin, mukaan lukien osallistavat yhteystoimet, sekä unionin poliittisia painopisteitä koskevaan toimielinten viestintään, siltä osin kuin ne liittyvät yksinomaan tämän asetuksen tavoitteisiin, tiedonkäsittelyyn ja -vaihtoon tarkoitettuihin tietoverkkoihin liittyviin menoihin, toimielinten tietoteknisiin välineisiin sekä kaikkiin muihin menoihin, joita komissiolle aiheutuu päätoimipaikassa ja unionin edustustoissa tukivälineen yhteydessä tarvittavasta hallinnollisesta ja koordinoitituesta. Menoihin voidaan lukea myös kustannukset, joita aiheutuu muista läpinäkyvyyteen liittyvistä tukitoimista, kuten laadunvalvonnasta ja hankkeiden tai ohjelmien seurannasta kentällä, sekä vertaisneuvonnasta ja uudistusten ja investointien arviointiin ja toteuttamiseen liittyvistä asiantuntijapalveluista. **Jos resursseja käytetään tarkastustarkoituksiin, on ilmoitettava ja ehkäistävä eturistiriidat tarkastuksen suorittavan yhteisön ja sen tukivälineen puitteissa suorittamien muiden toimien välillä, kuten konsultointi tai hallinnollinen ja koordinoitituki, laadunvalvonta ja hankkeiden seuranta.****

7 artikla

Unionin rahoituksen toteutus ja muodot

1. Tukiväline pannaan täytäntöön asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 mukaisesti joko suoraan hallinnoiden tai siten, että sitä hallinnoidaan välillisesti asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 62 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan c alakohdassa tarkoitettujen yhteisöjen kanssa.
2. Unionin rahoitusta voidaan myöntää missä tahansa asetuksessa (EU, Euratom) 2018/1046 vahvistetussa muodossa, erityisesti rahoitustukena, avustuksina, hankintoina ja rahoitusta yhdistävinä toimina.
3. Vaaditusta operatiivisesta ja rahoituskapasiteetista riippuen rahoitusta yhdistäviä toimia täytäntöönpaneva valtuutettu toimija voi olla Euroopan **investointipankkiryhmä**, monenvälinen **eurooppalainen** rahoituslaitos, kuten Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki, tai kahdenvälinen eurooppalainen rahoituslaitos, kuten kehityspankki, tai **Maailmanpankkiryhmä**. ■

Euroopan ulkopuoliset monenväliset rahoituslaitokset voivat mahdollisuuksien mukaan osallistua tukivälineeseen yhteisillä toimilla eurooppalaisten rahoituslaitosten kanssa.

Jäsenvaltiot, kolmannet maat, kansainväliset järjestöt, kansainväliset rahoituslaitokset tai muut toimijat voivat myöntää lisärahoitusosuuksia, myös tukivälineen mukaisten rahoitusta yhdistävien toimien täytäntöönpanoa varten. Tällaiset rahoitusosuudet ovat asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 21 artiklan 2 kohdan a alakohdan ii alakohdassa sekä d ja e alakohdassa tarkoitettuja ulkoisia käyttötarkoitukseensa sidottuja tuloja.

8 artikla

Henkilöiden ja yhteisöjen osallistumiskelpoisuutta, tarvikkeiden ja materiaalien alkuperää ja sovellettavia rajoituksia koskevat tukivälineen säännöt

1. Tukivälineestä rahoitettaviin toimiin liittyviin hankintamenettelyihin ja avustusten myöntämismenettelyihin voivat osallistua kansainväliset ja alueelliset järjestöt ja kaikki luonnolliset henkilöt, jotka ovat seuraavien maiden kansalaisia, sekä oikeushenkilöt, jotka ovat tosiasiallisesti sijoittautuneet seuraaviin maihin:
 - a) jäsenvaltiot, tuensaajamaat, Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen sopimuspuolet sekä asetuksen (EU) 2021/947 liitteen I ja asetuksen (EU) 2021/1529 liitteen I soveltamisalaan kuuluvat maat;
 - b) maat, **joita antavat tuensaajille vastaavan tasoista tukea kuin unioni niiden talouden koko huomioon ottaen ja** joille komissio on vahvistanut vastavuoroisen mahdollisuuden saada ulkoista apua tuensaajamaissa **unionin strategisen riippumattomuuden mukaisesti**.
2. Edellä olevan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettu vastavuoroinen saantimahdollisuus voidaan myöntää vähintään vuoden pituiseksi määräajaksi edellyttäen, että asianomainen maa soveltaa sisällöltään vastaavia tukikelpoisuusehtoja yhteisöihin, jotka ovat peräisin unionista tai maista, jotka ovat tukivälineen nojalla tukikelpoisia.

Komissio päättää vastavuoroisesta mahdollisuudesta asianomaista tuensaajaa kuultuaan.
3. Kaikkien tukivälineen puitteissa rahoitettujen ja hankittujen tarvikkeiden ja materiaalien on oltava peräisin jostakin 1 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettua maasta, paitsi jos tarvikkeita ja materiaaleja ei voida hankkia kohtuullisin ehdoin mistään niistä. **Tällöin hankintojen on oltava huolellisuusvelvoitteen noudattamista toimitusketjuissa koskevien sovellettavien unionin asetusten mukaisia.** Lisäksi sovelletaan 6 kohdassa säädettyjä rajoituksia.
4. Tämän artiklan mukaisia tukikelpoisuusehtoja ei sovelleta luonnollisiin henkilöihin, jotka ovat tukikelpoisen toimeksisaajan tai tapauksen mukaan alihankkijan palveluksessa tai muussa oikeudellisessa suhteessa siihen, eikä niillä saa luoda kansalaisuuteen liittyviä rajoituksia, paitsi jos kansalaisuusrajoitukset perustuvat 6 kohdassa vahvistettuihin sääntöihin.
5. Toimiin, joita jokin yhteisö yhteisrahoittaa tai joita hallinnoidaan suoraan tai välillisesti asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 62 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettujen yhteisöjen kanssa, sovelletaan lisäksi kyseisten yhteisöjen sääntöjä. Tämä ei vaikuta 6 kohdassa säädettyihin rajoituksiin, jotka on otettava asianmukaisesti huomioon kyseisten yhteisöjen kanssa tehdyissä sopimuksissa.
6. Edellä olevaan 1 kohtaan sisältyviä tukikelpoisuusehtoja, 3 kohtaan sisältyviä tarvikkeiden ja materiaalien alkuperää koskevia sääntöjä ja 4 kohtaan sisältyviä luonnollisten henkilöiden kansalaisuutta koskevia sääntöjä voidaan rajoittaa myöntämismenettelyihin osallistuvien oikeushenkilöiden kansallisuuden, maantieteellisen sijainnin tai luonteen sekä tarvikkeiden ja materiaalien maantieteellisen alkuperän osalta seuraavissa tapauksissa:

- a) jos tällaiset rajoitukset ovat tarpeen toiminnan tai tietyn myöntämisen/hankintamenettelyn erityisluonteen ja/tai sen tavoitteiden vuoksi ja/tai jos rajoitukset ovat tarpeen toimen tuloksellisen toteuttamisen kannalta;
- b) jos toimi tai tietty myöntämisen/hankintamenettely vaikuttaa turvallisuuteen tai yleiseen järjestykseen, erityisesti unionin, sen jäsenvaltioiden tai minkä tahansa tuensaajan strategiaan omaisuuseriin ja etuihin, mukaan lukien digitaalisen infrastruktuurin (myös 5G-verkkoinfrastruktuurin), viestintä- ja tietojärjestelmien ja niihin liittyvien toimitusketjujen turvallisuus, häiriönsietokyky ja eheyden suojaaminen, **ja toimi tai myöntämisen/hankintamenettely ei ole taloudellisen turvallisuuden strategian mukainen, edellyttäen, että tilintarkastuslautakunta on antanut ennakkohyväksyntänsä.**
7. Muiden kuin osallistumiskelpoisten maiden tarjoajat, hakijat ja ehdokkaat voidaan hyväksyä tukikelpoiksi **ainoastaan perustelluissa** kiireellisissä tapauksissa tai tapauksissa, joissa palveluja ei ole saatavilla asianomaisten maiden tai alueiden markkinoilla, tai muissa asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa, joissa toimen toteuttaminen olisi tukikelpoisuusehtojen soveltamisen takia mahdotonta tai kohtuuttoman vaikeaa, **täyttää läpinäkyvyyttä noudattaen ja pätevin perusteluin.**
- 7 a. **Julkisten hankintojen ja valtiontukien valvonnan toimivuuden osalta komissio varmistaa vuotuisen tarkastuksen ja valvonnan avulla, että järjestelmä pysyy toimintakykyisenä. Tässä yhteydessä komissio toimittaa vuosittaisen kertomuksen tällaisen valvonnan toimivuudesta tuensaajamaissa Euroopan parlamentille ja neuvostolle.**
- 7 b. **Jos komission arvio julkisista hankinnoista ja valtiontukien valvonnasta on myönteinen, se on otettava huomioon liittymistä valmistelevalta tukivälineestä myönnettävien varojen täytäntöönpanossa.**

9 artikla **Puitesopimus**

1. Komissio tekee tukivälineen täytäntöönpanoa varten kunkin tuensaajan kanssa **puitesopimuksen**, jossa vahvistetaan **erityisjärjestelyt tukivälineen varoihin liittyvää hallinnointia, valvontaa, seurantaa, arviointia, raportointia ja tarkastusta varten sekä sääntöjenvastaisuuksien, petosten, korruption ja eturistiriitöiden ehkäisemistä, havaitsemista, tutkimista ja korjaamista varten. Ennen puitesopimuksen tekemistä on järjestettävä julkinen kuuleminen ja saatava asianomaisen kansallisen parlamentin myönteinen arvio.**
- 1 a. **Kumppanuutta koskevien eurooppalaisten käytännesääntöjen mallin mukaan perustetaan seurantakomiteoita ehdotuspyyntöjen ja edistymiskertomusten valmistelua ja hankkeiden, toimenpiteiden ja toimien seurantaa ja arviointia koskevien parhaiden käytäntöjen mukaisesti.**
2. **Puitesopimusta** täydennetään 17 artiklan mukaisilla lainasopimuksilla, joissa vahvistetaan lainoina myönnettävän rahoituksen hallinnointia ja täytäntöönpanoa koskevat erityismääräykset. **Puitesopimukset ja mahdolliset niihin liittyvät asiakirjat toimitetaan Euroopan parlamentille ja neuvostolle yhtäaikaaisesti ja viipymättä ja julkistetaan.**
3. Rahoitusta, **myös ennakkorahoitusta**, myönnetään tuensaajille vasta sen jälkeen, kun **komissio on antanut myönteisen arvion 5 artiklassa tarkoitettujen ennakkoehto**

täyttymisestä ja kun asianomaiset **puitesopimukset** ja sovellettavat lainasopimukset ovat tulleet voimaan.

4. Kunkin tuensaajan kanssa tehtävässä **puitesopimuksessa** ja tämän kanssa tehtävissä lainasopimuksissa sekä unionin rahoitusta saavien henkilöiden tai yhteisöjen kanssa tehtävissä sopimuksissa on varmistettava, että asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 129 artiklassa säädetyt velvoitteet täytetään.
5. **Puitesopimuksessa** vahvistetaan tarvittavat yksityiskohtaiset määräykset seuraavista:
 - a) tuensaajan sitoumus, jonka mukaan se **edistää määrätietoisesti asianmukaisen oikeudellisen kehyksen luomista petosten torjumiseksi ja ottaa käyttöön tehokkaampia ja tuloksellisempia valvontajärjestelmiä, mukaan lukien asianmukaiset mekanismit ja toimenpiteet, joilla ehkäistään, havaitaan ja korjataan tehokkaasti sääntöjenvastaisuuksia, petoksia, korruptiota ja eturistiriitoja sekä vältetään ja torjutaan kaikenlaisia korruptoituneita käytäntöjä, nepotismia, suosimista tai resurssien kohdentamisen tai käytön perusteetonta alueellista tai alakohtaista keskittämistä ja raportoidaan niistä, sekä** tehostaa rahanpesun, **järjestäytyneen rikollisuuden, julkisten varojen väärinkäytön**, terrorismin rahoituksen, veronkierron, veropetosten tai verovilpin **sekä tukivälineestä myönnettyihin varoihin vaikuttavan muun laittoman toiminnan** torjuntaa;
 - b) varojen vapauttamista, pidättämistä, vähentämistä ja uudelleenjakoa 21 artiklan mukaisesti koskevat säännöt;
 - c) hallinnointiin, valvontaan, seurantaan, arviointiin, raportointiin ja tarkastukseen tukivälineen puitteissa liittyvät toimet sekä järjestelmien arvioinnit, tutkintatoimet, petostentorjuntatoimenpiteet ja yhteistyö;
 - d) säännöt, jotka koskevat raportointia komissiolle siitä, täytyvätkö 12 artiklassa tarkoitetut maksuehdot ja miten ne täytetään, **myös sallimalla uudistuksiin ja investointeihin liittyvien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamisen tarkastelu**;
 - e) veroja, tulleja ja muita maksuja koskevat säännöt asetuksen (EU) 2021/947 27 artiklan 9 ja 10 kohdan mukaisesti;
 - e a) **XX artiklassa tarkoitetun tilintarkastuslautakunnan tehtävien tunnustaminen ja yksityiskohtaiset säännöt tuensaajien yhteistyöstä sen kanssa**;
 - f) toimenpiteet sääntöjenvastaisuuksien, petosten, korruption ja eturistiriitojen ehkäisemiseksi, havaitsemiseksi, tutkimiseksi ja korjaamiseksi sekä velvoite ilmoittaa viipymättä **tilintarkastuslautakunnalle**, komissiolle, **tilintarkastustuomioistuimelle** ja OLAFille **sekä tarvittaessa EPPOLle** epäillyistä tai todetuista sääntöjenvastaisuuksista, petoksista, korruptiosta ja eturistiriidoista **ja tukivälineestä myönnettyihin varoihin vaikuttavasta muusta laittomasta toiminnasta** sekä niiden johdosta toteutettavista toimista, **myös silloin kun on kyse yhteisöstä, joka hoitaa varoja lainasopimuksen nojalla**;
 - g) jäljempänä 22 ja 23 artiklassa tarkoitetut velvoitteet, mukaan lukien tarkat säännöt, jotka koskevat tuensaajan suorittamaa tietojen keruuta ja komission, OLAFin, **Euroopan tilintarkastustuomioistuimen ja tapauksen mukaan EPPOn** pääsyä tietoihin, **mukaan lukien tiedot, jotka ovat varoja**

lainasopimuksen nojalla hoitavan yhteisön hallussa, sekä määrääjat tietojen keruulle;

- g a) se, että tilintarkastuslautakunnan nimittämälle riippumattomalle ulkopuoliselle tarkastajalle annetaan samantasoinen pääsy tietoihin ja valtuudet tehdä tarkastuksia paikan päällä kuin komissiolla ja tilintarkastustuomioistuimella; Länsi-Balkanin maiden on myös käytettävä varhaishavainta- ja poissulkemisjärjestelmää ja ilmoitettava komissiolle varojen käyttöön liittyvistä sääntöjenvastaisuuksista;*
- h) menettely sen varmistamiseksi, että lainatuen maksupyynnöt vastaavat käytettävissä olevaa lainamäärää ottaen huomioon 6 artiklan 3 kohdan;
- i) komission oikeus vähentää tukivälineestä myönnettävää tukea asianmukaisessa suhteessa ja periä takaisin tukivälineen tavoitteiden saavuttamiseen käytetyt määrät tai pyytää lainan ennen aikaista takaisinmaksua tapauksissa, joissa on kyse unionin taloudellisia etuja vahingoittavista sääntöjenvastaisuuksista, petoksista, korruptiosta tai eturistiriidoista, joita tuensaaja ei ole korjannut, tai ***puitesopimuksesta*** johtuvan veloitteen vakavasta laiminlyönnistä;
- j) säännöt ja menetelmät tuensaajien toteuttamaa raportointia varten tukivälineen täytäntöönpanon seuraamiseksi ja 3 artiklassa vahvistettujen tavoitteiden saavuttamisen arvioimiseksi.

10 artikla

Siirrot seuraavalle varainhoitovuodelle, vuotuiset erät, maksusitoumusmäärärahat

1. Poiketen siitä, mitä asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 12 artiklan 4 kohdassa säädetään, tukivälineen käyttämättömät maksusitoumus- ja maksumäärärahat siirretään ilman eri toimenpiteitä seuraavalle varainhoitovuodelle, ja niitä voidaan sitoa ja käyttää seuraavan varainhoitovuoden joulukuun 31 päivään saakka. Varainhoitovuodelta toiselle siirretty määrä käytetään seuraavana varainhoitovuonna ensin.
2. Komissio ***toimittaa tiedot*** varainhoitovuodelta toiselle siirretyistä maksusitoumusmäärärahoista ***ja niiden määristä*** Euroopan parlamentille ja neuvostolle asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 12 artiklan 6 kohdan mukaisesti.
3. Poiketen siitä, mitä asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 15 artiklassa säädetään määrärahojen uudelleen käyttöön ottamisesta, maksusitoumusmäärärahat, jotka vastaavat tukivälineen mukaisten toimien kokonaan tai osittain toteutumatta jäämisen vuoksi vapautettujen sitoumusten määrää, otetaan takaisin alkuperäiseen budjettikohtaan.
4. Useamman kuin yhden varainhoitovuoden aikana toteutettavia toimia koskevat talousarviositoumukset voidaan jakaa vuotuisiin eriin usealle eri varainhoitovuodelle asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 112 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

III LUKU

Uudistusohjelmat

11 artikla

Uudistusohjelmien toimittaminen

1. Saadakseen tukea tukivälineestä kunkin tuensaajan on toimitettava komissiolle tukivälineen voimassaoloajan kattava uudistusohjelma, joka perustuu viimeisimmän talouden uudistusohjelman rakenneuudistuksia koskevaan osaan ja siihen liittyviin talous- ja rahoitusvuoropuhelussa toukokuussa 2023 sovittuihin yhteisiin toimintaohjeisiin, soveltuvin osin tuensaajan kansalliseen kasvustrategiaan, tarkistettuihin laajentumisen menettelytapoihin, viimeisimpään laajentumispakettiin ja Länsi-Balkanin talous- ja investointisuunnitelmaan.
2. Uudistusohjelmissa *annetaan 3 artiklassa asetettujen yleisten ja erityistavoitteiden saavuttamiseksi yleiset puitteet, joissa* esitetään uudistukset, jotka tuensaajan on toteutettava, sekä investointialat 3 artiklassa vahvistettujen yleisten ja erityistavoitteiden saavuttamiseksi. Uudistusohjelmat sisältävät toimenpiteitä uudistusten *ja investointien* toteuttamiseksi kattavan ja johdonmukaisen paketin avulla. Perusasioiden, kuten oikeusvaltioperiaatteen, korruption torjunnan, *myös laajamittaisen korruption torjunnan*, perusoikeuksien ja sananvapauden, osalta uudistusohjelmissa on otettava huomioon viimeisimmän laajentumispaketin *ja oikeusvaltioreportin* sisältämät arvioinnit *sekä asiaankuuluvien kansainvälisten organisaatioiden, mukaan lukien Etyj/ODIHR ja Venetsian komissio, arvioinnit sekä Euroopan parlamentin asiaa käsittelevät mietinnöt ja päätöslauselmat. Uudistusohjelmiin on sisällytettävä arvio tukivälineen puitteissa toteutettaviin uudistuksiin ja investointeihin tarvittavista rahoituksen määristä 3 artiklassa vahvistettujen yleisten ja erityistavoitteiden mukaisesti.*
3. *Uudistusohjelmassa on määriteltävä erityiset tavoitteet ja välitavoitteet uudistusohjelmien kullekin painopistealalle, joita ovat esimerkiksi energiatehokkuus, uusiutuvan energian käyttöönotto, digitaalisen infrastruktuurin kehittäminen, oikeuslaitoksen uudistukset ja korruption vastaiset toimenpiteet. Tavoitteiden on oltava tarkkoja, mitattavissa ja toteutettavissa olevia, merkityksellisiä ja aikasidonnaisia, mikä helpottaa tehokasta seurantaa ja edistymisen arviointia, ja niiden on oltava yhdenmukaisia* EU:n kanssa käytävän talous- ja rahoitusvuoropuhelun yhteydessä komissiolle esitetyn viimeisimmän makrotalous- ja finanssipoliittisen kehyksen kanssa.
4. Uudistusohjelmien on oltava yhdenmukaisia tuensaajan liittymisprosessin yhteydessä määriteltyjen uudistusprioriteettien ja muiden asiaan liittyvien asiakirjojen, kuten vakautus- ja assosiaatiosopimuksen, kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman, Pariisin sopimuksen mukaisen kansallisesti määritellyn panoksen ja ilmastoneutraaliuden saavuttamista *viimeistään* vuoteen 2050 mennessä koskevan tavoitteen, kanssa ja tuettava niitä.
5. Uudistusohjelmassa on noudatettava 4 artiklassa vahvistettuja yleisiä periaatteita.
6. Komissio kehottaa tuensaajia toimittamaan uudistusohjelmansa kolmen kuukauden kuluessa tämän asetuksen voimaantulosta. *Lähtökohtana on käytettävä talouden*

kansallisia uudistusohjelmia ja komission vuosittaisia edistymiskertomuksia. Komissio toimittaa tuensaajien uudistusohjelmat Euroopan parlamentille ja neuvostolle heti, kun ne ovat saatavilla.

7. Jos tukivälineestä myönnettyä tukea jaetaan uudelleen, minkä johdosta tuensaaja saa lisätukea, komissio pyytää tuensaajaa toimittamaan kolmen kuukauden kuluessa tarkistetun uudistusohjelman tukivälineen jäljellä olevalle voimassaoloajalle. ***Ennen kuin komissio tekee mahdollisen päätöksen rahoitustuen uudelleenjakamisesta ja kehottaa tuensaajia toimittamaan tarkistetun uudistusohjelman, se ilmoittaa asiasta Euroopan parlamentille ja neuvostolle.***

12 artikla

Uudistusohjelmien rahoitusta koskevat periaatteet

1. Tukivälineellä kannustetaan kunkin tuensaajan uudistusohjelman täytäntöönpanoon asettamalla varojen vapauttamiselle maksuehtoja. Näitä maksuehtoja sovelletaan 6 artiklan 2 kohdan a alakohdan ja 6 artiklan 3 kohdan mukaisiin varoihin, ja ne esitetään ***mitattavissa olevina*** laadullisina tai määrällisinä tavoitteina ***ja kytketään konkreettisten välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamiseen.*** Tällaiset tavoitteet kertovat edistymisestä tietyissä sosioekonomisissa uudistuksissa, mukaan lukien laajentumisprosessin perusasiat, ***unionin arvot***, oikeusvaltioperiaate, ***oikeudenkäyttö ja perusoikeudet***, jotka liittyvät 3 artiklassa vahvistettujen tukivälineen eri tavoitteiden saavuttamiseen viimeisimmän laajentumispaketin ***ja oikeusvaltioreportin*** mukaisesti.

Maksuehtojen täytyminen käynnistää varojen vapauttamisen osittain tai kokonaan täyttymisasteesta ***ja 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen ennakkoehtojen täyttymisestä*** riippuen.

2. Jäljempänä 19 artiklassa tarkoitetun rahaston kautta toteutettavan rahoituksen osalta 1 kohdassa tarkoitettujen maksuehtojen täytyminen muodostaa alustavan validoinnin. Varat maksetaan sen jälkeen, kun WBIF:n puitteissa avunantajien rahoitusosuuksien vastaanottoa varten perustetun yhteisrahaston rahastonhoitajilta on saatu maksupyyntö.

Tukivälineen varoilla ei tueta toimia tai toimenpiteitä, jotka voisivat vaarantaa tuensaajan nuhteettomuuden tai institutionaalisen kehyksen sen perustuslaillisen järjestyksen ja asiaa koskevien kansainvälisten sitoumusten mukaisesti.

3. Makrotaloudellinen vakaus, moitteeton julkinen varainhoito sekä talousarvion läpinäkyvyys ja valvonta ovat yleisiä maksuehtoja, joiden on täytyttävä varojen vapauttamiseksi.

13 artikla

Uudistusohjelmien sisältö

1. Uudistusohjelmissa on esitettävä erityisesti seuraavat asiat, jotka on perusteltava:
- a) toimenpiteet, jotka muodostavat ***tarpeisiin perustuvan***, johdonmukaisen, kattavan ja riittävän tasapainoisen vastauksen 3 artiklassa asetettuihin tavoitteisiin ***mitattavissa olevien välitavoitteiden ja tavoitteiden muodossa***, mukaan lukien rakenneuudistukset, investoinnit ja tarvittaessa toimenpiteet ennakkoehtojen noudattamisen varmistamiseksi;

- a) *oikeusasioihin ja korruption, petosten ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan liittyvät toimenpiteet, jotka kuuluvat neuvottelulukuihin 23 ja 24, julkiseen varainhoitoon ja sisäiseen valvontaan liittyvät toimenpiteet, jotka kuuluvat neuvottelulukuun 32, sekä valtioneuvostojen valvontaan liittyvät toimenpiteet, jotka kuuluvat neuvottelulukuun 8;*
- b) selvitys siitä, miten toimenpiteet vastaavat 4 artiklassa tarkoitettuja yleisiä periaatteita sekä 4 ja 11 artiklassa tarkoitettuja vaatimuksia, strategioita, suunnitelmia ja ohjelmia;
- c) selvitys siitä, missä määrin toimenpiteiden odotetaan edistävän seuraavia:
- i) *demokraattisten instituutioiden, hyvän hallinnon, julkishallinnon ja valmiuksien kehittämisen, tiedotusvälineiden vapauden ja kansalaisyhteiskunnan vahvistaminen;*
 - ii) *kansainvälinen oikeus, hyvät naapuruussuhteet ja sovinnonteko;*
 - iii) *hajauttaminen ja paikallinen kehitys;*
 - iv) *ilmastoa, biologista monimuotoisuutta ja ympäristöä koskevat tavoitteet, erityisesti mukautumalla unionin ilmasto- ja ympäristönormeihin ja noudattamalla ”ei merkittävää haittaa” -periaatetta;*
 - v) *sosiaalinen yhteenkuuluvuus, mukaan lukien edistyminen unionin sosiaaliin ja taloudellisiin normeihin mukautumisessa, eriarvoisuuden vähentäminen, tasa-arvo ja haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien osallisuus;*
 - vi) *digitalisaatio, innovointi, koulutus ja työllisyys;*
 - vii) *sukupuolten tasa-arvo sekä naisten ja tyttöjen voimaannuttaminen, mukaan lukien naisten ja tyttöjen oikeuksien suojelu ja edistäminen sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevien EU:n toimintasuunnitelmien sekä asiaa käsittelevien neuvoston päätelmien ja kansainvälisten yleissopimusten mukaisesti;*
 - viii) *syrjimättömyys, suvaitsevaisuus ja kaikkiin vähemmistöihin, myös etnisiin ja uskonnollisiin vähemmistöihin ja hlbt-yhteisöön, kuuluvien henkilöiden oikeuksien kunnioittaminen;*
 - ix) *väärinkäytösten paljastajien suojelun varmistaminen;*
- d) uudistusten ja investointien osalta *oikeudellisesti sitova* alustava *ennakkokustannuslaskelma ja mitattavissa oleva* aikataulu ja suunnitellut varojen vapauttamisen maksuehdot eli *konkreettisten välitavoitteiden ja tavoitteiden muodossa olevat* laadulliset ja määrälliset tavoitteet, jotka on saavutettava 31 päivään elokuuta 2027 mennessä;
- e) järjestelyt, jotka koskevat tuensaajan uudistusohjelman osalta toteuttamaa tehokasta seuranta- ja raportointia ja arviointia, *jossa käytetään parempaa sääntelyä koskevien suuntaviivojen menetelmiä*, mukaan lukien *ehdotetut mitattavissa olevat laadulliset ja määrälliset tavoitteet* sekä 2 kohdassa vahvistetut indikaattorit;
- f) selvitys tuensaajan järjestelmästä *ja suunnitelluista toimenpiteistä, joilla ehkäistään, havaitaan ja korjataan tehokkaasti sääntöjenvastaisuuksia, petoksia,*

korruptiota, *laajamittaista korruptiota*, eturistiriitoja, *järjestäytyneitä rikollisuutta ja rahanpesua* sekä pannaan täytäntöön valtiontukien valvontasääntöjä, *ja ehdotetut toimenpiteet, joilla puututaan olemassa oleviin puutteisiin uudistusohjelman täytäntöönpanon ensimmäisinä vuosina*;

- f a) tiivistelmä kansallisen oikeudellisen kehyksen mukaisesti toteutetusta asiaankuuluvien sidosryhmien, mukaan lukien kansalliset parlamentit, paikallis- ja aluetason edustuselimet ja paikallis- ja alueviranomaiset, työmarkkinaosapuolet ja kansalaisjärjestöt, kuulemisprosessista ja siitä, miten näiden sidosryhmien panos on otettu huomioon uudistusohjelmissa, uudistusohjelmien valmistelua ja, jos uudistusohjelma on saatavilla, sen täytäntöönpanoa varten*;
- f b) järjestelyt, joilla pyritään välttämään päällekkäinen rahoitus tukivälineestä ja muista unionin ohjelmista tai muilta avunantajilta, erityisesti päällekkäisyydet asetuksen (EU) 2021/1529 mukaisesti annetun tuen kanssa*;
- f c) tiedot muiden avunantajien toteutuneista ja suunnitelluista rahoitusosuuksista*;
- f d) selvitys siitä, miten tuensaajat varmistavat unionin taloudellisten etujen suojan asianmukaisen tason soveltamalla vastaavia vaatimuksia kuin mistä säädetään asetuksessa (EU, Euratom) 2018/1046 ja muussa asiaan liittyvässä unionin lainsäädännössä*;
- f e) säännökset, joilla helpotetaan läpinäkyvyyttä ja vastuuvollisuutta asettamalla tukivälineen varojen jakamiseen liittyvät tiedot helposti yleisön saataville*;
- g) muut hyödylliset tiedot.

2 a. *Uudistusohjelmien on oltava tulosperusteisia ja niiden on sisällettävä indikaattoreita, joilla arvioidaan edistymistä 3 artiklassa vahvistettujen yleisten ja erityistavoitteiden saavuttamisessa. Näiden indikaattoreiden on perustuttava kansainvälisesti sovittuihin indikaattoreihin ja tuensaajien poliitikkoihin liittyviin indikaattoreihin, jotka ovat jo saatavilla. Indikaattoreiden on myös oltava mahdollisimman yhdenmukaisia liittymistä valmistelevan tukivälineen (IPA III) tuloskehykseen, EKKR+:n tulosten arviointikehykseen ja WBIF-kehykseen sisältyvien keskeisten tulosindikaattoreiden kanssa, ja niihin on sisällyttävä myös kuulemista ja läpinäkyvyyttä koskevia indikaattoreita. Indikaattoreiden on oltava määriteltyjä, tarkkoja, mitattavissa ja saavutettavissa olevia, merkityksellisiä ja aikasidonnaisia. Kussakin indikaattorissa on esitettävä määrälliset ja laadulliset kynnysarvot, joiden perusteella voidaan katsoa, että maksuehdot täyttyvät tyydyttävästi.*

2 b. *Siirretään komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä tämän asetuksen täydentämiseksi, jotta se voi vahvistaa yhteiset indikaattorit, joiden avulla raportoidaan edistymisestä ja seurataan ja arvioidaan tukivälineen yleisten ja erityistavoitteiden saavuttamista.*

Komission arvio uudistusohjelmista

1. Komissio arvioi ilman aiheetonta viivytystä kunkin tuensaajan uudistusohjelman tai tarvittaessa siihen mahdollisesti tehtyjen muutosten aiheellisuutta, kattavuutta ja asianmukaisuutta. Arviointia tehdessään komissio tekee tiivistä yhteistyötä kyseisen tuensaajan kanssa ja voi esittää huomautuksia tai pyytää lisätietoja ***tai edellyttää, että tuensaaja tarkistaa tai muuttaa uudistusohjelmaansa.***
2. Arvioidessaan uudistusohjelmaa komissio ottaa huomioon asiaankuuluvat ja saatavilla olevat tuensaajaa koskevat analyttiset tiedot, tuensaajan esittämät 13 artiklassa tarkoitetut perustelut ja asiat sekä muut merkitykselliset tiedot, kuten 11 artiklassa luetellut tiedot.
3. Komissio ottaa arvioinnissaan huomioon erityisesti seuraavat kriteerit:
 - a) vastaako uudistusohjelma ***tarveperusteisesti sekä*** merkityksellisellä, kattavalla, johdonmukaisella ja riittävän tasapainoisella tavalla 3 artiklassa vahvistettuihin tavoitteisiin;
 - a a) ***vastaavatko uudistusohjelma ja siihen sisältyvät toimenpiteet 4 ja 11 artiklassa tarkoitettuja periaatteita, strategioita, suunnitelmia ja ohjelmia;***
 - b) voidaanko uudistusohjelman odottaa nopeuttavan edistymistä tuensaajan ja unionin välisen sosioekonomisen kuilun kuromisessa umpeen ja edistääkö se siten niiden taloudellista, sosiaalista ja ympäristöön liittyvää kehitystä, tukeeko se lähentymistä unionin normien kanssa, ***vähentääkö se eriarvoisuutta ja vahvistaako se sosiaalista yhteenkuuluvuutta;***
 - c) voidaanko uudistusohjelman odottaa nopeuttavan tuensaajan siirtymistä kestävään, ilmastoneutraaliin ja ilmastokestävään sekä osallistavaan talouteen parantamalla alueellisia yhteyksiä, edistämällä vihreää siirtymää ja digitalisaatiota, myös biologista monimuotoisuutta, ***vähentämällä strategisia riippuvuuksia*** ja tehostamalla ***tutkimusta ja*** innovointia, koulutusta, ***työllisyyttä*** ja osaamista sekä laajempia työmarkkinoita ***kiinnittäen erityistä huomiota nuoriin;***
 - c a) ***ovatko uudistusohjelmaan sisältyvät toimenpiteet yhteensopivia ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen ja ”ketään ei jätetä” -periaatteen kanssa;***
 - c b) ***voidaanko uudistusohjelman odottaa edistävän***
 - i) ***demokraattisia instituutioita, hyvää hallintoa, julkishallintoa ja valmiuksien kehittämistä, tiedotusvälineiden vapautta ja kansalaisyhteiskuntaa;***
 - ii) ***kansainvälistä oikeutta, hyviä naapuruussuhteita ja sovinnontekoa;***
 - iii) ***hajauttamista ja paikallista kehitystä;***
 - iv) ***sukupuolten tasa-arvoa ja naisten ja tyttöjen voimaannuttamista;***
 - v) ***syrjimättömyyttä, suvaitsevaisuutta ja kaikkiin vähemmistöihin, myös etnisiin ja uskonnollisiin vähemmistöihin ja hlbt-yhteisöön, kuuluvien henkilöiden oikeuksien kunnioittamista;***
 - vi) ***väärinkäytösten paljastajien suojelua;***

- d) voidaanko uudistusohjelman odottaa vahvistavan 3 artiklan 2 kohdan i alakohdassa määriteltyjä laajentumisprosessin perusasioita;
- e) **noudatetaanko** uudistusohjelmassa **asiaankuuluvia ennakko- ja maksuehtoja**;
- f) ovatko tuensaajan ehdottamat maksuehdot asianmukaisia ja vaativia, yhdenmukaisia viimeisimmän laajentumispaketin arvioinnin kanssa sekä riittävän mielekkäitä ja selkeitä, jotta varat voidaan vapauttaa, jos ehdot täyttyvät, ja ovatko ehdotetut raportointi-indikaattorit asianmukaisia ja riittäviä yleisissä tavoitteissa edistymisen seuraamiseksi ja siitä raportoimiseksi;
- g) onko odotettavissa, että tuensaajan ehdottamien järjestelyjen avulla voidaan tehokkaasti ehkäistä, havaita ja korjata ■ sääntöjenvastaisuudet, petokset, korruptio ja eturistiriidat, **järjestäytynyt rikollisuus ja rahanpesu sekä tehokkaasti toteuttaa tukivälineestä myönnettyihin varoihin vaikuttavia rikoksia koskevia tutkinta- ja syytetoimia** ja varmistaa, että tukivälineestä ei myönnetä muiden unionin ohjelmien, **erityisesti asetuksen (EU) 2021/1259 mukaisesti myönnetyn tuen**, tai muiden avunantajien kanssa päällekkäistä rahoitusta;
- g a) onko odotettavissa, että tuensaajan ehdottamilla järjestelyillä varmistetaan unionin taloudellisten etujen suojan asianmukainen taso soveltamalla vastaavia vaatimuksia kuin mistä säädetään asetuksessa (EU, Euratom) 2018/1046;**
- g b) otetaanko uudistusohjelmassa tosiasiallisesti huomioon asiaankuuluvien sidosryhmien, kuten kansallisten parlamenttien, paikallis- ja aluetason edustuselinten, paikallis- ja alueviranomaisten, työmarkkinaosapuolten ja kansalaisjärjestöjen, panos.**
4. Komissio voi käyttää **riippumattomia** asiantuntijoita apuna tuensaajien toimittamien uudistusohjelmien arvioinnissa.
- 4 a. Komissio pyytää tuensaajaa tarkistamaan tai muuttamaan uudistusohjelmaansa mahdollisiin riskeihin puuttumiseksi, jos sen arvioinnin tuloksista käy ilmi, että jotkin tai kaikki 3 kohdassa mainituista kriteereistä eivät täyty. Tällainen tarkistus olisi yhdenmukainen niiden rajatylittävien ohjelmien hyväksymisprosessin kanssa, joihin tuensaajan osallistuvat.**

15 artikla

Delegoitu säädös täydentävistä säännöksistä

1. Jos 14 artiklan mukainen arvio, joka koskee tuensaajan toimittamaa uudistusohjelmaa tai 16 artiklan mukaisesti toimittamaa ohjelman muutosta, on myönteinen, **komissiolle siirretään valta hyväksyä 26 artiklan mukaisesti delegoitu säädös tämän asetuksen täydentämiseksi säännöksillä, joissa vahvistetaan tämän artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettut seikat.**
2. **Delegoidussa säädöksessä esitetään tarvittavat** uudistukset, jotka tuensaaja toteuttaa, **määritetään erityiset** tuettavat investointialat ja vahvistetaan **ehdot, joiden mukaisesti uudistusohjelmassa suoritetaan maksut**, mukaan lukien alustava aikataulu, **sekä 6 artiklan 1 kohdan a alakohdassa ja 2 kohdassa tarkoitettujen määrien maksamiseen vaadittavat välitavoitteet ja tavoitteet. Delegoitu säädös toimii**

ratkaisevan tärkeänä välineenä, jolla ohjataan tuensaajan toimia sovittujen tavoitteiden saavuttamiseksi ja varmistetaan vastuuvollisuus ja edistyminen uudistusprosessissa.

3. *Delegoidussa säädöksessä* vahvistetaan myös

- a) tuensaajan saatavilla olevien kokonaismäärärahojen ohjeellinen määrä ja 13 artiklan mukaisesti porrastetut suunnitellut erät, mukaan lukien ennakkomaksut, jotka vapautetaan, kun tuensaaja on täyttänyt tyydyttävästi niitä koskevat maksuehdot uudistusohjelman täytäntöönpanoon liittyvien laadullisten ja määrällisten tavoitteiden muodossa;
 - b) rahoituserien jakautuminen lainatukeen ja tukeen, jota ei makseta takaisin;
 - c) määräaika, johon mennessä uudistusten loppumaksua koskevat ehdot on täytettävä;
 - d) järjestelyt ja aikataulu uudistusohjelman seurannalle, raportoinnille ja täytäntöönpanolle, *erityisesti tuensaajamaiden kansallisten parlamenttien ja muiden sidosryhmien osallistumiselle*, mukaan lukien tarvittaessa 24 artiklan noudattamisen edellyttämät toimenpiteet;
 - e) 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitettut indikaattorit, joilla arvioidaan edistymistä 3 artiklassa olevien yleisten ja erityistavoitteiden saavuttamisessa.
- e a) komission arvio 5 artiklassa tarkoitetuista ennakkoehdoista;*
- e b) osittaisia maksuja koskevat järjestelyt, joissa ilmoitetaan tarkasti kunkin asiaankuuluvan maksuehdon osuus kussakin erässä, joka on suunniteltu vapautettavaksi;*
- e c) se, miten toimenpiteiden kumoamista tai ennakkoehtojen täyttymättä jäämistä tukivälineen toteuttamisen jälkeen arvioidaan;*
- e d) tuensaajan velvoite antaa komission tilinpitäjän hyväksymä rahoitusvakuus, joka on 5 prosenttia uudistusohjelman määrärahoista ja jonka on oltava täytäntöönpanokelpoinen komission pyynnöstä, kun se arvioi, että tukivälineen täytäntöönpanokauden päätyttyä tuensaaja on kumonnut vähintään yhden uudistusohjelmaan sisältyvän toimenpiteen.*

16 artikla

Uudistusohjelmiin tehtävät muutokset

1. Jos tuensaaja ei objektiivisten olosuhteiden vuoksi enää pysty toteuttamaan uudistusohjelmaa osittain tai kokonaan, asiaa koskevat maksuehdot mukaan luettuina, tuensaaja voi ehdottaa uudistusohjelman muuttamista. Tällöin tuensaaja voi esittää komissiolle perustellun pyynnön muuttaa 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua *delegoitua säädöstä*.
2. Komissio voi muuttaa *delegoitua säädöstä tiedotettuaan asiasta Euroopan parlamentille ja neuvostolle* erityisesti ottaakseen huomioon saatavilla olevien määrien muutoksen 21 artiklassa säädettyjen periaatteiden mukaisesti.
3. Jos komissio katsoo, että uudistusohjelman muuttaminen on perusteltua tuensaajan esittämien syiden perusteella, komissio arvioi muutetun ohjelman 14 artiklan

mukaisesti ja voi ilman aiheetonta viivytystä muuttaa 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua *delegoitua säädöstä*.

4. Muutoksessa komissio voi hyväksyä maksuehtojen määräaikojen jatkamisen vuoteen 2028 saakka. Tämä ei vaikuta 21 artiklan 8 kohdassa vahvistettuun lopulliseen määräaikaan.

17 artikla

Lainasopimus sekä lainanotto- ja lainanantotoimet

1. Komissiolle annetaan tukivälineestä lainojen muodossa myönnettävän tuen rahoittamiseksi valtuudet lainata tarvittavat varat unionin lukuun pääomamarkkinoilta tai rahoituslaitoksilta asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 220 a artiklan mukaisesti.
2. Poiketen siitä, mitä varainhoitoasetuksen 220 artiklan 4 kohdassa säädetään, lainan nostot voi suorittaa WBIF tuensaajan puolesta. Takaisinperityt määrät siirretään tuensaajalle.
3. Komissio tekee lainasopimuksen tuensaajan kanssa. Lainasopimuksessa vahvistetaan tukivälineestä lainan muodossa myönnettävän tuen enimmäismäärä, saatavuusaika ja yksityiskohtaiset lainaehdot. Laina-aika on enintään 40 vuotta lainasopimuksen allekirjoittamisesta alkaen.

Asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 220 artiklan 5 kohdan lisäksi ja siitä poiketen lainasopimuksen on sisällettävä ennakkomaksujen määrä ja säännöt ennakkomaksujen selvittämisestä. ***Komissio toimittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle yhtäaikaisesti seuraavat tiedot:***

- a) ***lainan määrä euroina;***
- b) ***lainan keskimääräinen maturiteetti;***
- c) ***hinnoittelukaava ja lainan saatavuusaika;***
- d) ***nostoerien enimmäismäärä ja selkeä ja täsmällinen takaisinmaksuaikataulu.***

WBIF:n nostamien lainamäärien osalta lainasopimuksessa on myös

- a) määrättävä, että tuensaaja antaa komissiolle peruuttamattomasti ja ehdoitta luvan suorittaa maksuja varoja hoitavalle yhteisölle kyseisen yhteisön pyynnöstä ja että komissio vapautuu maksuvelvoitteistaan tuensaajaa kohtaan suorittamalla maksun kyseiselle yhteisölle;
 - b) määrättävä tuensaajan velvollisuudesta vastata varojen hoidosta aiheutuvista kustannuksista ja mahdollisista maksuista komission ja varoja hoitavan yhteisön välillä sovittujen ehtojen mukaisesti.
- 3 a. *Lainasopimus toimitetaan Euroopan parlamentille ja neuvostolle yhtäaikaisesti.***

18 artikla

Rahoitusvastuiden rahoittaminen

1. Asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 211 artiklan 1 kohdan mukaisesti tämän asetuksen mukaisia lainoja koskeva rahoitusaste on 9 prosenttia, kun tämän asetuksen 6 artiklan 3 kohdan soveltamisalaan kuuluvia varoja asetetaan saataville.

Rahoitusvastuut rahoitetaan 6 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetuista määrärahoista.

Rahoitusvastuiden rahoitusta koskevat talousarviositoumukset tehdään viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2027. Poiketen siitä, mitä asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 211 artiklan 2 kohdan viimeisessä virkkeessä säädetään, rahoitusvastuiden rahoitus suoritetaan asteittain ja saatetaan päätökseen viimeistään, kun lainat on maksettu ulos kokonaisuudessaan.

2. Rahoitusvastuiden rahoitus suoritetaan yhteiseen vararahastoon *erillisestä budjettikohdasta*. Se voi myös kattaa makrotaloudellisena rahoitusapuna myönnettävät lainat asetuksen (EU) 2021/947 31 artiklan 5 kohdan mukaisesti. Rahoitusastetta tarkistetaan vähintään *kerran vuodessa* tämän asetuksen voimaantulosta alkaen.
3. Siirretään komissiolle valta antaa 26 artiklan mukaisesti delegoitu säädös rahoitusasteen muuttamiseksi soveltaen asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 211 artiklan 2 kohdassa säädettyjä perusteita. *Komissio ilmoittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle tarkistuksen tuloksista.*

19 artikla

Länsi-Balkanin investointikehyksen mukaisten investointihankkeiden ja -ohjelmien täytäntöönpano

1. Jotta voidaan hyötyä EU:n rahoitustuen vipuvaikutuksesta lisäinvestointien houkuttelemiseksi, uudistusohjelmia tukevat infrastruktuuri-investoinnit toteutetaan WBIF:n kautta.
2. Edellä 15 artiklassa tarkoitetussa *delegoidussa säädöksessä* vahvistetaan WBIF:n puitteissa saataville asetettavien varojen määrä.
3. Komissio toimittaa asiaankuuluvat investointihanke- tai ohjelmaehdotukset 21 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun päätöksen hyväksymisen jälkeen asetuksen (EU) 2021/947 35 artiklan 8 kohdassa tarkoitetun WBIF:n operatiivisen johtoryhmän lausuntoa varten.
4. Vähintään 37 prosentilla WBIF:n kautta ohjattavasta rahoitustuesta, jota ei makseta takaisin, on edistettävä ilmastotavoitteita, *ja tämä osuus lasketaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/241¹⁵ liitteen VI mukaisesti.*
5. Tukivälineen puitteissa 6 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetuista määrärahoista myönnettävää rahoitusta, josta on vähennetty rahoitusvastuiden rahoituksen määrä, hallinnoidaan välillisesti ottaen huomioon investointijatkumo, ja se maksetaan vähitellen rahoitusosuuksina WBIF:n puitteissa avunantajien rahoitusosuuksien vastaanottamiseksi perustettuun yhteiseen rahastoon.
6. Rahoitusta ei myönnetä yhteisrahastosta tuettaviin investointeihin, ennen kuin 21 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu päätös on tehty.
7. Tukivälineestä 6 artiklan 5 kohdassa tarkoitettujen lainojen muodossa myönnettävä rahoitus on asetettava saataville WBIF:n kautta komission ja tuensaajien välisen

¹⁵ *Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 057, 18.2.2021, s. 17).*

lainasopimuksen nojalla 17 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Edellä 12 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun yhteisrahaston hoitajat voivat esittää komissiolle kaikkien lainasopimusten osalta yhteensä enintään 12 maksupyyntöä vuodessa. Investointihankkeita ja -ohjelmia voidaan tukea kahdesta 1 kohdassa tarkoitetusta rahoituslähteestä sekä muista unionin ohjelmista ja välineistä edellyttäen, että tällainen tuki eri lähteistä, ohjelmista ja välineistä täydentää tukea eikä kata samoja kustannuksia. **Komissio toimittaa kunkin investointihankkeen tai -ohjelman osalta WBIF:n operatiiviselle johtoryhmälle yksityiskohtaisen arvion sen lisäarvosta ja täydentävyydestä, sen synergioista muiden unionin ohjelmien kanssa ja tavoista, joilla se täydentää niitä, erityisesti asetuksen (EU) 2021/1529 mukaisesti myönnettyä tukea, sekä järjestelyistä, jotka on toteutettu päällekkäisen tuen ja päällekkäisen rahoituksen välttämiseksi.**

20 artikla

Ennakkomaksut

1. Toimitettuaan uudistusohjelman komissiolle tuensaaja voi pyytää vapauttamaan ennakkomaksun, joka on enintään 7 prosenttia tästä tukivälineestä 6 artiklan 4 kohdan nojalla myönnettävästä kokonaismäärästä.

Ennakkomaksuja ei aseteta saataville, jos tuensaajien valvontajärjestelmässä on puutteita, joihin puututaan 13 artiklan 1 kohdan falakohdassa kuvattujen uudistusohjelman erityistoimenpiteiden avulla.

2. Komissio voi vapauttaa pyydetyn ennakkomaksun sen jälkeen, kun se on hyväksynyt 15 artiklassa tarkoitetun **delegoidun säädöksen** ja mainitut **puitesopimus** ja lainasopimus ovat tulleet voimaan. Varat vapautetaan 21 artiklan 3 kohdan ensimmäisen virkkeen mukaisesti ja edellyttäen, että 5 artiklassa säädetyt ennakkoehdot täytyvät, **mitä komissio arvioi erikseen ennen delegoidun säädöksen hyväksymistä.**
3. Ennakkomaksu voidaan maksaa yhdessä tai useammassa erässä, ja maksuaikataulusta päättää komissio.

21 artikla

Maksuehtojen täyttymisen arviointi, varojen pidättäminen, vähentäminen ja uudelleenjakaminen, maksuja koskevat säännöt

1. Tuensaajan on esitettävä kahdesti vuodessa asianmukaisesti perusteltu pyyntö varojen vapauttamisesta määrällisiin ja laadullisiin tavoitteisiin liittyvien maksuehtojen täytyessä.
2. Komissio laatii **yhteistyössä Euroopan parlamentin ja neuvoston kanssa ohjeet sen arvioimiseksi**, onko tuensaaja täyttänyt tyydyttävällä tavalla 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitetussa **delegoidussa säädöksessä** vahvistetut maksuehdot, **tuensaajan saamien tietojen ja jäsenvaltioiden viranomaisten, OLAFin ja Euroopan tilintarkastustuomioistuimen mahdollisesti toimittamien asiaankuuluvien tietojen perusteella.** Näiden maksuehtojen tyydyttävä täytyminen edellyttää, että tuensaaja ei ole kumonnut toimenpiteitä, jotka liittyvät samoihin uudistuksiin, joiden osalta tuensaaja oli täyttänyt ehdot tyydyttävällä tavalla aiemmissä päätöksissä. Komissio voi käyttää apuna asiantuntijoita.

3. Jos komissio antaa myönteisen arvion kaikkien sovellettavien ehtojen tyydyttävästä täyttämisestä, se antaa ilman aiheutonta viivytystä päätöksen, jolla hyväksytään näitä ehtoja vastaavien varojen vapauttaminen. **Komissio toimittaa arvionsa Euroopan parlamentille ja neuvostolle ja kuulee niitä ennen päätöksensä tekemistä.** Päätöksessä vahvistetaan 6 artiklan 4 kohdassa vahvistetun jaon mukaisesti rahoitustukena saataville asetettavien varojen määrä, joka ohjataan suoraan kansalliseen talousarvioon, ja WBIF:n kautta saataville asetettavien varojen määrä. Näiden määrien osalta päätös muodostaa 12 artiklassa tarkoitetun edellytyksen suoraan kansalliseen talousarvioon ohjattavana rahoitustukena saataville asetettavien varojen määrälle ja 12 artiklassa tarkoitetun alustavan validoinnin WBIF:n kautta saataville asetettavalle määrälle.
4. Jos komissio antaa kielteisen arvion jonkin alustavan aikataulun mukaisen ehdon täyttymisestä, kyseisiä ehtoja vastaavat varat pidätetään. **Komissio toimittaa arvionsa Euroopan parlamentille ja neuvostolle ennen päätöksensä tekemistä.** Pidätetyt määrät voidaan vapauttaa vasta, kun tuensaaja on myöhemmän esittämänsä varojen vapauttamista koskevan pyynnön yhteydessä perustellut asianmukaisesti, että se on toteuttanut tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että vastaavat maksuehdot täyttyvät tyydyttävästi.
5. Jos komissio toteaa, että tuensaaja ei ole toteuttanut tarvittavia toimenpiteitä 12 kuukauden kuluessa 6 kohdassa tarkoitetusta alustavasta kielteisestä arviosta, komissio vähentää rahoitustuesta, jota ei makseta takaisin, ja lainasta määrän, joka vastaa asianomaisia maksuehtoja. Ensimmäisen täytäntöönpanovuoden aikana sovelletaan 24 kuukauden määräaika, jonka lasketaan alkavan 6 kohdassa tarkoitetun alustavan kielteisen arvioinnin antamisesta. Tuensaaja voi esittää huomautuksensa kahden kuukauden kuluessa komission päätelmien antamisesta tiedoksi tuensajalle.
6. Maksuehtoja, joita ei ole täytetty joulukuun 31 päivään 2028 mennessä, vastaavaa määrää ei makseta tuensajille, vaan se vapautetaan tai peruutetaan saatavilla olevan lainatuen määrästä tapauksen mukaan.
7. Komissio voi vähentää rahoitustuen, jota ei makseta takaisin, määrää, muun muassa asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 102 artiklan mukaisesti kuittaamalla, tai lainan määrää, jos on havaittu unionin taloudellisia etuja vahingoittavia sääntöjenvastaisuuksia, petoksia, korruptiota tai eturistiriitoja, joita tuensaaja ei ole korjannut, tai niihin liittyviä vakavia huolenaiheita tai **puitesopimuksista** tai lainasopimuksista johtuvan velvoitteen vakava laiminlyönti, myös OLAFin **tai Euroopan tilintarkastustuomioistuimen** toimittamien tietojen **tai 22 a artiklassa tarkoitetun tilintarkastuslautakunnan raporttien** perusteella. **Tällaiset päätökset annetaan tiedoksi Euroopan parlamentille ja neuvostolle.**
8. Komissio voi päättää jakaa 6 tai 7 kohdan mukaisesti vähennetyt määrät uudelleen tukivälineen muiden tuensajien kesken muuttamalla 15 artiklan 1 kohdassa **tarkoitettua delegoitua säädöstä.** **Ennen kuin komissio tekee päätöksiä rahoitustuen uudelleenjakamisesta, se toimittaa arvionsa Euroopan parlamentille ja neuvostolle.** **Kun komissio jakaa uudelleen tällaista rahoitustukea, se käyttää liitteessä esitettyä menetelmää ja ottaa huomioon tuensajien valmiudet hyödyntää tukea sekä toimii selkeiden ja avoimien kriteerien mukaisesti.** **Komissio antaa myös teknistä tukea, jotta voidaan puuttua puutteisiin tuensajien valmiuksissa hyödyntää tukea.**

9. Poiketen siitä, mitä asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 116 artiklan 2 kohdassa säädetään, asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 116 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu maksun määräaika alkaa tukivälineestä myönnettävän rahoitustukena maksettavan rahoitusosuuden, joka ohjataan suoraan tuensaajien kansallisiin talousarvioihin, osalta päivästä, jona päätös, jossa hyväksytään maksun suorittaminen tuensaajalle, annetaan tiedoksi tämän artiklan 4 kohdan mukaisesti.
10. Asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 116 artiklan 5 kohtaa ei sovelleta tämän asetuksen tämän ja 22 artiklan nojalla rahoitustukena suoritettaviin maksuihin, jotka ohjataan suoraan tuensaajien kansallisiin talousarvioihin.
11. Tämän tukivälineen nojalla myönnettävien varojen maksamisen edellytyksenä on saatavilla oleva rahoitus **ja siinä noudatetaan vuotuista talousarviomenettelyä**. Varat maksetaan erissä. Kukin erä voidaan maksaa kerralla tai useampina osain.
12. Rahoitustukena saataville asetettava määrä, joka ohjataan suoraan kansalliseen talousarvioon, maksetaan 3 kohdassa tarkoitetun päätöksen jälkeen lainasopimuksen mukaisesti.
13. Tuensaajan on esitettävä maksupyyntö lainasopimuksessa esitetystä muodossa, jotta lainan muodossa myönnettävä tukimäärä voidaan maksaa, riippumatta siitä, ohjataan tuki suoraan kansalliseen talousarvioon vai WBIF:n kautta.
14. WBIF:n kautta saataville asetettu määrä maksetaan 3 kohdassa tarkoitetun päätöksen jälkeen, kun 13 kohdassa tarkoitettu maksupyyntö on esitetty ja WBIF:n puitteissa avunantajien rahoitusosuuksien vastaanottamista varten perustetun yhteisrahaston hoitajilta on saatu maksupyyntö.

IV LUKU

Unionin taloudellisten etujen suojaaminen

22 artikla

Unionin taloudellisten etujen suojaaminen

1. Komissio ja tuensaaja toteuttavat tukivälineen täytäntöönpanossa kaikki aiheelliset toimenpiteet unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi ottaen huomioon suhteellisuusperiaatteen ja ne olosuhteet, joissa tukivälinettä käytetään, 5 artiklan 1 kohdassa asetetut ennakkoehdot sekä erillisissä **puitesopimuksissa** vahvistetut ehdot, erityisesti petosten, korruption, eturistiriitojen ja sääntöjenvastaisuuksien ehkäisemistä, havaitsemista ja korjaamista koskevat ehdot **sekä tukivälineestä myönnettyihin varoihin vaikuttavien rikosten tutkinta- ja syytetoimia koskevat ehdot**. Kunkin tuensaajan on sitouduttava **luomaan asianmukainen oikeudellinen kehys petosten torjumiseksi rikosoikeudellisin keinoin ja ottamaan käyttöön tulokselliset ja tehokkaat hallinto- ja valvontajärjestelmät** ja varmistettava, että aiheettomasti maksetut tai väärin käytetyt määrät voidaan periä takaisin. **Tuensaajien on lisäksi sitouduttava varmistamaan, että toimivaltaiset kansalliset viranomaiset käsittelevät viipymättä keskinäistä oikeusapua koskevat pyynnöt ja luovutuspyynnöt, jotka EPPO tai jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset ovat esittäneet ja jotka liittyvät tukivälineestä myönnettyihin varoihin vaikuttaviin rikoksiin.**

2. **Puitesopimuksessa** on määrättävä seuraavista velvoitteista, joiden mukaan tuensaajan on
- a) tarkastettava säännöllisesti, että myönnetty rahoitus on käytetty sovellettavien sääntöjen, erityisesti petosten, korruption, eturistiriitojen ja sääntöjenvastaisuuksien ehkäisemistä, havaitsemista ja korjaamista koskevien sääntöjen, mukaisesti;
- a a) suojeltava väärinkäytösten paljastajia;**
- b) toteutettava aiheelliset toimenpiteet petosten, korruption, eturistiriitojen ja sääntöjenvastaisuuksien ehkäisemiseksi, havaitsemiseksi ja korjaamiseksi **sekä unionin taloudellisia etuja vahingoittaviin rikoksiin liittyvien tutkinta- ja syytetoimien toteuttamiseksi**, päällekkäisen rahoituksen **havaitsemiseksi ja välttämiseksi** ja oikeudellisten toimien toteuttamiseksi väärinkäytettyjen varojen perimiseksi takaisin, myös uudistusohjelmien mukaisten uudistusten ja investointihankkeiden tai -ohjelmien täytäntöönpanotoimenpiteiden osalta, **ja toteutettava asianmukaiset toimenpiteet, jotta EPPOn ja jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten esittämät, tukivälineestä myönnettyihin varoihin vaikuttaviin rikoksiin liittyvät keskinäistä oikeusapua koskevat pyynnöt käsitellään viipymättä; määrättävä tarvittaessa kansallisten toimivaltaisten viranomaisten velvollisuudesta ilmoittaa EPPOLle kaikesta tukivälineen varoihin vaikuttavasta rikollisesta toiminnasta;**
 - c) varmistettava tämän artiklan 1 kohdan soveltamiseksi ja erityisesti uudistusohjelmiin sisältyvien uudistusten täytäntöönpanoon liittyvien varojen käyttöä koskevia tarkastuksia varten riittävien tietojen kerääminen henkilöistä ja yhteisöistä, jotka saavat rahoitusta III luvussa tarkoitetun uudistusohjelman täytäntöönpanotoimenpiteisiin, **mukaan lukien tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevat tiedot**, ja pääsy näihin tietoihin **unionin tietosuojaperiaatteiden ja sovellettavien tietosuojasääntöjen mukaisesti;**
 - d) nimenomaisesti valtuutettava komissio, OLAF, tilintarkastustuomioistuin ja tarvittaessa EPPO käyttämään oikeuksiaan asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 129 artiklan mukaisesti;
- d a) syötettävä kaikki hankkeen täytäntöönpanoa koskevat tiedot, erityisesti tuloksellisuutta ja rahoituksen toteuttamista sekä lopullisia saajia koskevat tiedot, komission tarjoamaan yhteentoimivaan tietojärjestelmään;**
- d b) liitettävä maksupyyntöön**
- i) **johdon vahvistuslausuma siitä, että rahoituksen avulla on täytetty asiaankuuluvat maksuehdot, että maksupyyntöön yhteydessä toimitetut tiedot ovat täydelliset, paikkansapitävät ja luotettavat ja että käytössä olevat valvontajärjestelmät antavat tarvittavat takeet siitä, että varoja on hallinnoitu tai hallinnoidaan kaikkien sovellettavien sääntöjen mukaisesti;**
 - ii) **luettelo kaikista tukivälineen täytäntöönpanotoimenpiteistä sekä kuvaus toimenpiteistä ja tarvittaessa kyseisten toimenpiteiden ja hankkeiden kansallisen lisärahoituksen kokonaismäärä ja tukivälineestä ja muista unionin rahastoista maksettujen varojen määrä, mukaan lukien muista unionin ohjelmista siirretyt varat;**

iii) yhteenveto suoritetuista tarkastuksista, mukaan lukien havaitut puutteet ja mahdolliset toteutetut korjaavat toimet;

d c) tarkastusta, valvontaa ja vastuuvapauden myöntämistä varten

i) annettava toimivaltaisille unionin viranomaisille, myös vastuuvapauden myöntävälle viranomaiselle, pääsy seuraaviin ja varmistettava, että niillä on pääsy seuraaviin:

– yksityiskohtaiset tiedot hyväksytyistä täytäntöönpanotoimenpiteistä, mukaan lukien tiedot kansallisista myöntämismenettelyistä sekä välittäjien ja saajien kanssa tehdyistä sopimuksista, ja tarvittaessa ilmoitus kansallisen osarahoituksen, muiden kansallisten rahoitusosuuksien tai muiden tukivälineestä tai muista unionin rahastoista myönnettävien rahoitusosuuksien kokonaismäärästä; sekä

– todisteet, jotka osoittavat saatujen avustusten, rahoitustuen, jota ei makseta takaisin, tai lainojen sekä indikaattoreiden saavuttamisesta aiheutuneiden kustannusten välisen korrelaation.

3. *Puitesopimuksessa* on määrättävä myös komission oikeudesta vähentää tukivälineestä myönnettävää tukea asianmukaisessa suhteessa ja periä takaisin tukivälineen tavoitteiden saavuttamiseen käytetyt määrät tai pyytää lainan ennaikaisesta takaisinmaksusta tapauksissa, joissa on kyse unionin taloudellisia etuja vahingoittavista sääntöjenvastaisuuksista, petoksista, korruptiosta tai eturistiriidoista, joita tuensaaja ei ole korjannut, tai *puitesopimuksesta* johtuvan velvoitteen vakavasta laiminlyönnistä. Päättyessään takaisinperinnän määrästä ja vähennyksestä tai ennaikaisesti takaisin maksettavasta määrästä komissio noudattaa suhteellisuusperiaatetta ja ottaa huomioon unionin taloudellisia etuja vahingoittavan sääntöjenvastaisuuden, petoksen, korruption tai eturistiriidan tai velvoitteen laiminlyönnin vakavuuden. Tuensaajalle annetaan mahdollisuus esittää huomautuksensa ennen tuen vähentämistä tai ennaikaisen takaisinmaksun pyytämistä.

4. Tukivälineen varoja hoitavien henkilöiden ja yhteisöjen on ilmoitettava viipymättä komissiolle ja OLAFille kaikista epäilyistä petoksista, korruptiotapauksista, eturistiriidoista, sääntöjenvastaisuuksista ja *hallinnollisista väärinkäytöksistä*, jotka vahingoittaisivat unionin taloudellisia etuja, *tähän tarkoitettulla digitaalisella välineellä, joka tarjoaa asiaankuuluvan suojan väärinkäytösten paljastajille.*

4 a. *Tukivälineestä myönnettyjen varojen lopullisia saajia koskevat tiedot päivitetään kuukausittain julkisesti saatavilla olevassa keskitetyssä verkkoportaalissa 4 artiklan 7 kohdassa säädetyn periaatteen mukaisesti. Komissio tarjoaa tuensaajille alustan, jolla nämä tiedot julkaistaan ja asetetaan saataville interaktiivisessa kartassa.*

22 a artikla

Tilintarkastuslautakunta

1. *Komissio perustaa tilintarkastuslautakunnan ennen kuin tuensaajat esittävät ensimmäisen maksupyynnön.*

2. *Tilintarkastuslautakunta koostuu komission nimittämistä riippumattomista jäsenistä. Komissio voi kutsua jäsenvaltioiden ja muiden avunantajien edustajia osallistumaan tilintarkastuslautakunnan toimintaan.*

3. *Vähintään viidesosan tilintarkastuslautakunnasta on koostuttava tuensaajamaiden kansalaisista edellyttäen, että he ovat todistetusti osoittaneet korkeatasoista ammatillista pätevyyttä ja nuhteettomuutta eikä heillä ole henkilökohtaista tai ammatillista kytköstä tuensaajamaiden viranomaisiin tai viranhaltijoihin, sekä todistettavasti riippumattomista kansainvälisistä asiantuntijoista, jotka ovat osoittaneet tuntevansa tuensaajamaiden talouden ja poliittisen järjestelmän.*
4. *Tilintarkastuslautakunta hoitaa tehtävänsä täysin objektiivisesti ja toimii parhaiden sovellettavien kansainvälisten käytäntöjen ja standardien mukaisesti. Se toimii rajoittamatta komission, OLAFin, tilintarkastustuomioistuimen ja tapauksen mukaan EPPOn toimivaltaa.*
5. *Tilintarkastuslautakunta nimittää riippumattoman ulkopuolisen tarkastajan, joka antaa vuotuisen tarkastuslausuman maksupyynnöön liitetystä tuensaajamaiden viranomaisten lausumista. Se myös hyväksyy riippumattoman ulkopuolisen tarkastajan vuotuisen työsuunnitelman.*
6. *Tilintarkastuslautakunta päättää riippumattoman ulkopuolisen tarkastajan havaintojen perusteella takaisin perittäviä määriä koskevista suosituksista komissiolle ja tuensaajamaiden viranomaisille ja ilmoittaa näistä suosituksista komissiolle ja tuensaajamaiden viranomaisille.*
7. *Tilintarkastuslautakunnan on varmistettava säännöllinen vuoropuhelu ja yhteistyö Euroopan tilintarkastustuomioistuimen sekä Länsi-Balkanin maiden ylimpien tarkastuselinten kanssa.*
8. *Tilintarkastuslautakunta, sen jäsenet ja sen henkilöstö eivät saa tehtäviään hoitaessaan pyytää eivätkä ottaa ohjeita tuensaajamaiden hallituksilta tai milään instituutiolta, elimeltä, laitokselta tai virastolta. Sen henkilöstön valinnassa ja sen johtamisessa ja talousarviossa on sovellettava tiukkoja riippumattomuuden takeita.*
9. *Tilintarkastuslautakunta auttaa komissiota torjumaan tukivälineestä myönnettävän unionin rahoituksen huonoa hoitoa ja erityisesti petoksia, korruptiota, eturistiriitoja ja sääntöjenvastaisuuksia, jotka liittyvät tukivälineen tavoitteiden saavuttamiseen käytettyihin määriin.*
10. *Tätä varten tilintarkastuslautakunnan on raportoitava säännöllisesti komissiolle sekä Euroopan parlamentin asiaankuuluville valiokunnille ja neuvostolle ja toimitettava komissiolle viipymättä kaikki saamansa tai tietoonsa saatetut tiedot havaitusta tapauksista tai vakavista huolenaiheista, jotka koskevat julkisen rahoituksen huonoa hoitoa ja jotka liittyvät tukivälineen tavoitteiden, mukaan lukien sen tuloksellisuus, saavuttamiseen käytettyihin määriin. Asetuksen (EU) 2017/1939 24 artiklan 1 kohdan mukaisesti tilintarkastuslautakunnan on ilmoitettava EPPOLle kaikesta rikollisesta toiminnasta, jonka osalta viimeksi mainittu voisi käyttää toimivaltaansa. Tilintarkastuslautakunnan on lisäksi annettava suosituksia tuensaajille kaikissa tapauksissa, joissa tuensaajan toimivaltaiset viranomaiset eivät sen näkemyksen mukaan ole toteuttaneet tarvittavia toimia ehkäistäkseen, havaitakseen ja korjatakseen petoksia, korruptiota, eturistiriitoja ja sääntöjenvastaisuuksia, jotka ovat haitanneet tai uhkaavat vakavalla tavalla haitata tukivälineestä rahoitettujen menojen moitteetonta varainhoitoa, ja kaikissa tapauksissa, joissa se havaitsee tuensaajan viranomaisten käyttöön ottaman valvontajärjestelmän suunnitteluun ja toimintaan vaikuttavia puutteita. Tuensaajan on pantava tällaiset suositukset täytäntöön tai esitettävä*

perustelut sille, miksi se ei ole niin tehnyt. Tilintarkastuslautakunnan laatimat kertomukset ja sen antamat tiedot on lähetettävä myös OLAFille ja tapauksen mukaan EPPolle, ja ne voidaan toimittaa asianomaisten tuensaajamaiden viranomaisille, erityisesti jos niiden on toteutettava toimia petosten, korruption, eturistiriitöiden ja sääntöjenvastaisuuksien ehkäisemiseksi, havaitsemiseksi ja korjaamiseksi, myös tuloksellisuuden osalta, sekä toteutettava unionin taloudellisia etuja vahingoittaviin rikoksiin liittyviä tutkinta- ja syytetoimia.

11. *Tilintarkastuslautakunnalla on oltava pääsy tietoihin, tietokantoihin ja rekistereihin, joita se tarvitsee tehtäviensä hoitamiseksi. Edellä 9 artiklassa tarkoitettussa puitesopimuksessa määritellään säännöt ja tarkemmat määräykset, jotka koskevat tilintarkastuslautakunnan pääsyä asiaankuuluviin tietoihin ja asiaankuuluvien tietojen toimittamista tuensaajamaiden toimesta tilintarkastuslautakunnalle.*
12. *Tilintarkastuslautakunta voi avustaa komissiota toimissa, joilla pyritään parantamaan tuensaajamaiden valmiuksia torjua julkisen rahoituksen huonoa hoitoa.*
13. *Tilintarkastuslautakunnan toiminta rahoitetaan 6 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisesti, mukaan lukien nimitetyn riippumattoman ulkopuolisen tarkastajan rahoitus.*

23 artikla

Kansallisten sisäisten järjestelmien ja kansallisten tarkastusviranomaisten rooli

1. Rahoitustukena maksettavan tukivälineestä myönnettävän rahoituksen, joka ohjataan suoraan tuensaajien kansallisiin talousarvioihin, osalta komissio tukeutuu tuensaajien olemassa oleviin ja parannettuihin sisäisen valvonnan järjestelmiin, mukaan lukien kansalliset tarkastusviranomaiset ja tarvittaessa liittymistä valmistelevan tukivälineen puitteissa perustetut tuensaajien petostentorjunnan koordinoituvirastot, *sekä paikalliseen siviilivalvontaan, jota helpotetaan unionin normien mukaisilla läpinäkyvyystoimenpiteillä.*
Uudistusohjelmien täytäntöönpanon ensimmäisinä vuosina asetetaan etusijalle uudistukset, jotka liittyvät neuvottelulukuun 32, erityisesti julkiseen varainhoitoon ja sisäiseen valvontaan sekä petostentorjuntaan, sekä lukuihin 23 ja 24, erityisesti oikeudenkäytön, korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden osalta, ja lukuun 8, erityisesti valtiontukien valvonnan osalta.
2. Tuensaajat raportoivat *tilintarkastuslautakunnalle ja* komissiolle viipymättä mahdollisista sääntöjenvastaisuuksista, mukaan lukien petokset, joista on tehty ensimmäinen hallinnollinen tai oikeudellinen päätelmä, ja pitävät komission ajan tasalla tällaisiin sääntöjenvastaisuuksiin liittyvien mahdollisten hallinnollisten ja oikeudellisten menettelyjen etenemisestä. Tällainen raportointi on toteutettava sähköisesti komission perustamaa sääntöjenvastaisuuksien hallinnointijärjestelmää käyttäen.
3. Edellä 2 kohdassa tarkoitetut yhteisöt käyvät säännöllistä vuoropuhelua *tilintarkastuslautakunnan*, Euroopan tilintarkastustuomioistuimen, OLAFin ja tarvittaessa EPPOn kanssa.

4. Komissio voi suorittaa kansallisen talousarvion toteuttamista koskevia yksityiskohtaisia järjestelmätarkastuksia, jotka perustuvat riskinarviointiin ja vuoropuheluun kansallisten tarkastusviranomaisten kanssa, ja antaa suosituksia järjestelmien parantamiseksi *tilintarkastuslautakuntaa kuultuaan*.
5. Komissio voi antaa suosituksia tuensaajalle kaikissa tapauksissa, joissa tuensaajan toimivaltaiset viranomaiset eivät sen näkemyksen mukaan ole toteuttaneet tarvittavia toimia ehkäistäkseen, havaitakseen ja korjatakseen petoksia, korruptiota, eturistiriitoja ja sääntöjenvastaisuuksia, jotka ovat haitanneet tai uhkaavat vakavalla tavalla haitata tukivälineestä rahoitettujen menojen moitteetonta varainhoitoa, ja kaikissa tapauksissa, joissa se havaitsee tuensaajan viranomaisten käyttöön ottaman valvontajärjestelmän suunnitteluun ja toimintaan vaikuttavia puutteita. Asianomaisen tuensaajan on pantava tällaiset suositukset täytäntöön tai esitettävä perustelut sille, miksi se ei ole niin tehnyt.

V LUKU

Seuranta, raportointi ja arviointi

24 artikla

Seuranta ja raportointi

1. Komissio seuraa tukivälineen täytäntöönpanoa ja arvioi 3 artiklassa asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Täytäntöönpanon seurannan on oltava kohdennettua ja oikeassa suhteessa tukivälineen puitteissa toteutettaviin toimiin. Edellä 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen indikaattoreiden odotetaan auttavan komissiota tukivälineen seurannassa.
2. Edellä 9 artiklassa tarkoitetussa *puitesopimuksessa* vahvistetaan säännöt ja yksityiskohtaiset järjestelyt, joiden mukaisesti tuensaajien on raportoitava komissiolle 1 kohdan soveltamista varten.
3. Komissio antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle vuosittain kertomuksen edistymisestä tämän asetuksen tavoitteiden saavuttamisessa *ja 4 artiklassa tarkoitettujen yleisten periaatteiden noudattamisesta. Kertomukseen on sisällyttävä arvio tukivälineen täydentävyydestä ja lisäarvosta, arvio tukivälineen ja asetuksen (EU) 2021/1529 mukaisen tuen välisistä synergioista ja täydentävyydestä kunkin 3 artiklassa tarkoitetun yleisen ja erityistavoitteen osalta sekä kuvaus järjestelyistä ja toimenpiteistä, joita komissio on toteuttanut päällekkäisen rahoituksen välttämiseksi suojatakseen unionin talousarviota.*
4. Komissio toimittaa 3 kohdassa tarkoitetun kertomuksen 27 artiklassa tarkoitetulle komitealle.

24 a artikla

Tukivälineen tulostaulu

1. *Komissio perustaa tukivälineen tulostaulun, jäljempänä 'tulostaulu', jossa esitetään tuensaajien uudistusohjelmien täytäntöönpanon edistyminen kunkin 3 artiklassa tarkoitetun tavoitteen osalta. Tulostaulu muodostaa tukivälineen tuloksellisuuden raportointijärjestelmän.*

2. *Siirretään komissiolle valta antaa 26 artiklan mukaisesti delegoitu säädös, jolla täydennetään tätä asetusta määrittelemällä tulostaulun eri osat, jotta voidaan esittää tukivälineen täytäntöönpanon edistymisen tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti.*
3. *Tulostaulun on oltava toiminnassa joulukuuhun 2024 mennessä, ja komissio päivittää sitä jatkuvasti heti, kun 24 a artiklan 4 kohdassa kuvatut tuloksellisuustiedot ja muut keskeiset asiakirjat ovat saatavilla. Tulostaulu on asetettava julkisesti saataville verkkosivustolla tai internetportaalissa.*
4. *Tulostaulussa on esitettävä myös keskeiset asiakirjat, kuten uudistusohjelmat, komission arviot uudistusohjelmista, tuensaajien maksupyynnöt, komission arvio maksuehtojen täyttymisestä, uudistusohjelmia koskeva päätös ja päätökset, joilla annetaan lupa varojen vapauttamiseen.*
5. *Tulostaulussa on esitettävä myös tiedot tämän tukivälineen varojen lopullisista saajista.*

25 artikla Tukivälineen arviointi

1. Komissio tekee 31 päivän joulukuuta 2027 jälkeen mutta viimeistään 31 päivään joulukuuta 2031 mennessä asetuksen jälkiarvioinnin **riippumattoman ulkopuolisen arvioinnin muodossa**. Jälkiarvioinnissa arvioidaan unionin panosta tämän asetuksen tavoitteiden saavuttamiseen. **Komissio ottaa asianmukaisesti huomioon Euroopan parlamentin tai neuvoston ehdotukset tätä riippumatonta ulkopuolista arviointia varten.**
2. Jälkiarvioinnissa hyödynnetään OECD:n kehitysapukomitean hyvän käytännön periaatteita ja pyritään varmistumaan siitä, että tavoitteet on saavutettu, ja laatimaan suosituksia tulevien toimien parantamiseksi.

Komissio toimittaa jälkiarvioinnin havainnot ja päätelmät sekä omat huomautuksensa ja jatkotoimensa tiedoksi Euroopan parlamentille, neuvostolle ja jäsenvaltioille. Jälkiarvioinnista voidaan keskustella jäsenvaltioiden **tai Euroopan parlamentin** pyynnöstä. Tuloksia hyödynnetään tulevien ohjelmien ja toimien valmistelussa ja resurssien kohdentamisessa. Jälkiarviointi ja jatkotoimet asetetaan julkisesti saataville.

Komissio ottaa asetuksen nojalla myönnetyin unionin rahoituksen arviointiprosessiin mukaan kaikki asiaankuuluvat sidosryhmät, mukaan lukien tuensaajat, työmarkkinaosapuolet, kansalaisjärjestöt ja **alue- ja** paikallisviranomaiset, siinä määrin kuin se on tarkoituksenmukaista, ja se voi tapauksen mukaan pyrkiä tekemään yhteisiä arviointeja jäsenvaltioiden ja muiden kumppanien kanssa niin, että myös tuensaajat osallistuvat niihin tiiviisti.

VI LUKU

Loppusäännökset

26 artikla Siirretyn säädösvallan käyttäminen

1. Komissiolle siirrettyä **13, 15, 16, 18, 19, 20, 21 ja 24 artiklassa tarkoitettua** valtaa antaa delegoituja säädöksiä koskevat tässä artiklassa säädetyt edellytykset.

2. Siirretään komissiolle *seitsemän päivän kuluttua* tämän asetuksen voimaantulopäivästä *neljän vuoden ajaksi* 18 artiklassa tarkoitettu valta antaa delegoituja säädöksiä. *Komissio laatii siirrettyä säädösvaltaa koskevan kertomuksen viimeistään yhdeksän kuukautta ennen tämän neljän vuoden kauden päättymistä. Säädösvallan siirtoa jatketaan ilman eri toimenpiteitä samanpituisiksi kausiksi, jollei Euroopan parlamentti tai neuvosto vastusta tällaista jatkamista viimeistään kolme kuukautta ennen kunkin kauden päättymistä.*
3. Euroopan parlamentti tai neuvosto voi milloin tahansa peruuttaa 18 artiklassa tarkoitetun säädösvallan siirron. Peruuttamispäätöksellä lopetetaan tuossa päätöksessä mainittu säädösvallan siirto. Peruuttaminen tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona sitä koskeva päätös julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*, tai jonakin myöhempanä, kyseisessä päätöksessä mainittuna päivänä. Peruuttamispäätös ei vaikuta jo voimassa olevien delegoitujen säädösten pätevyYTEEN.
4. Ennen kuin komissio hyväksyy delegoidun säädöksen, se kuulee kunkin jäsenvaltion nimeämiä asiantuntijoita paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdystä toimielinten välisessä sopimuksessa vahvistettujen periaatteiden mukaisesti.
5. Heti kun komissio on antanut delegoidun säädöksen, komissio antaa sen tiedoksi yhtäaikaaisesti Euroopan parlamentille ja neuvostolle.
6. Edellä olevan 18 artiklan nojalla annettu delegoitu säädös tulee voimaan ainoastaan, jos Euroopan parlamentti tai neuvosto ei ole *kahden* kuukauden kuluessa siitä, kun asianomainen säädös on annettu tiedoksi Euroopan parlamentille ja neuvostolle, ilmaissut vastustavansa sitä tai jos sekä Euroopan parlamentti että neuvosto ovat ennen mainitun määräajan päättymistä ilmoittaneet komissiolle, että ne eivät vastusta säädöstä. Euroopan parlamentin tai neuvoston aloitteesta tätä määräaikaa jatketaan *kahdella* kuukaudella.

27 artikla

Komiteamenettely

1. Komissiota avustaa komitea. Tämä komitea on asetuksessa (EU) N:o 182/2011 tarkoitettu komitea.
2. Kun viitataan tähän kohtaan, sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 5 artiklaa.

27 a artikla

Parlamentaarinen valvonta

1. *Euroopan parlamentti ja komissio käyvät säännöllistä vuoropuhelua varmistaakseen tukivälineen parlamentaarisen valvonnan ja tarkastelun. Vuoropuhelua käydään IPA III -välineen täytäntöönpanoa koskevan nykyisen korkean tason geopolitiittisen vuoropuhelun puitteissa, jotta varmistetaan IPA III -välineen ja tukivälineen välinen johdonmukaisuus. Vuoropuhelun on mahdollistettava keskustelu Euroopan parlamentin kanssa tukivälineen ja uudistusohjelmien täytäntöönpanon edistymisestä. Vuoropuhelua on käytävä vähintään kolme kertaa vuodessa ajankohtina, jotka ovat tarkoituksenmukaisia tukivälineen täytäntöönpanosyklin kannalta. Ennen kutakin vuoropuhelua komissio toimittaa parlamentille seuraavat:*

- a) *tiedot tukivälineen ja erityisesti uudistusohjelmien ja niihin liittyvien investointien ja uudistusten sekä puitesopimusten täytäntöönpanon edistymisestä;*
 - b) *uudistusohjelmat, komission arvio niistä ja uudistusohjelmien mahdolliset muutokset;*
 - c) *välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamisen tilanne;*
 - d) *tiedot maksujen pidättämisestä ja keskeyttämisestä sekä varojen vähentämisestä ja uudelleenjakamisesta, mukaan lukien mahdolliset tuensaajien esittämät huomautukset ja toteuttamat korjaavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että välitavoitteet ja tavoitteet saavutetaan tyydyttävästi;*
 - e) *arvio IPA III -välineen ja tukivälineen täydentävyydestä kunkin toimenpiteen osalta;*
 - f) *viimeisin yksityiskohtainen rahoitussuunnitelma ja mahdolliset muut asiaan liittyvät asiakirjat sekä tukivälineen että IPA III -välineen osalta, jotta molempia tuensaajille kohdennettuja välineitä voidaan valvoa johdonmukaisesti;*
 - g) *tässä asetuksessa määriteltyjen seurantatoimien keskeisimmät havainnot, mukaan lukien 24 artiklassa tarkoitettu vuosittainen kertomus;*
 - h) *mahdolliset muut tukivälineen täytäntöönpanoon liittyvät merkitykselliset tiedot ja dokumentaatio.*
2. *Euroopan parlamentti voi tuoda päätöslauselmissa esiin näkemyksensä 1 kohdassa tarkoitetuista seikoista.*
 3. *Komissio ottaa huomioon säännöllisessä vuoropuhelussa esitetyissä näkemyksissä esiin tulleet seikat, myös Euroopan parlamentin asiaankuuluvat päätöslauselmat.*
 4. *Edellä 24 a artiklassa tarkoitettua tulostaulua voidaan käyttää vuoropuhelun perustana.*

28 artikla

Tiedotus, viestintä ja julkisuus

1. *Komissio ja unionin edustustot tuensaajamaissa toteuttavat tiedotustoimia varmistaakseen uudistusohjelmissa tarkoitettuun rahoitustukeen myönnettävän unionin rahoituksen näkyvyyden, muun muassa toteuttamalla yhteisiä tiedotustoimia tuensaajien kanssa. Komissio varmistaa, että tukivälineestä myönnettävästä tuesta tiedotetaan ja se tuodaan esille rahoitusta koskevan maininnan avulla. **Tukivälineestä rahoitettaviin toimiin on sovellettava vaatimuksia, jotka esitetään EU:n ulkoisiin toimiin liittyvää tiedotusta ja näkyvyyttä koskevassa käsikirjassa. Komissio hyväksyy näkyvyys- ja tiedotustoimia koskevia ohjeita kullekin tuensaajalle unionin rahoittamia hankkeita varten.***
2. *Unionin rahoituksen saajien, erityisesti valtion instituutioiden ja muiden julkisten laitosten, on aktiivisesti ja avoimesti ilmaistava rahoituksen alkuperä ja varmistettava unionin rahoituksen näkyvyys tapauksen mukaan muun muassa pitämällä esillä unionin tunnusta ja rahoitusta koskevaa asianmukaista mainintaa, jossa lukee ”Euroopan unionin rahoittama”, erityisesti kun ne tekevät tunnetuksi toimia ja niiden*

tuloksia, tarjoamalla eri ryhmille, mukaan lukien tiedotusvälineet ja suuri yleisö, kohdennettua johdonmukaista, olennaista ja oikeasuhteista tietoa.

2 a. Saajien mahdollisuus saada unionin rahoitusta tulevaisuudessa riippuu 2 kohdassa vahvistettujen näkyvyyskriteerien täyttämisestä.

3. Komissio toteuttaa tiedotus- ja viestintätoimia, jotka koskevat tukivälinettä, tukivälineen nojalla toteutettuja toimia ja saavutettuja tuloksia. Tukivälineeseen osoitetuilla varoilla tuetaan myös unionin poliittisia painopisteitä koskevaa toimielinten tiedotusta sikäli kuin kyseiset painopisteet liittyvät 3 artiklassa tarkoitettuihin tavoitteisiin. **Komissio toteuttaa toimenpiteitä, joilla vahvistetaan strategista viestintää ja julkisuusdiplomatiaa, jotta voidaan välittää tietoa unionin arvoista ja korostaa unionin antaman tuen lisäarvoa.**

3 a. Tiedotus, viestintä ja suhdetoiminta on toteutettava esteettömässä muodossa vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen 9 artiklan ja unionin yhdenmukaistetun lainsäädännön, erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/882¹⁶, mukaisesti.

29 artikla
Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä

Euroopan parlamentin puolesta
Puhemies

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja

¹⁶ *Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/882, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2019, tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista (EUVL L 151, 7.6.2019, s. 70).*

LIITE

Menetelmä kokonaismäärärahojen jakamiseksi tuensaajaa kohden

Kunkin tuensaajan määrärahat lasketaan seuraavien vaiheiden mukaisesti viitevuoden tietojen perusteella.

Vaihe 1: Määritetään väestöjakoperuste, jonka perustana on tuensaajamaan väestön osuus Länsi-Balkanin alueen kokonaisväestöstä.

Vaihe 2: Määritetään BKT-jakoperuste, jonka perustana on Länsi-Balkanin alueen keskimääräisen asukaskohtaisen BKT:n suhde asianomaisen tuensaajan asukaskohtaiseen BKT:hen jaettuna kaikkien kuuden maan suhdelukujen summalla.

Vaihe 3: Yhdistetään kunkin maan prosentuaaliset painotukset vaiheessa 1 määritetyn väestötekijän ja vaiheessa 2 määritetyn asukaskohtaisen BKT:n osalta siten, että painotuskerroin on 60 prosenttia väestön osalta ja 40 prosenttia asukaskohtaisen BKT:n osalta.

**LIITE: YHTEISÖT TAI HENKILÖT,
JOILTA ESITTELIJÄT OVAT SAANEET TIETOJA**

Esittelijät Tonino Picula ja Karlo Ressler ilmoittavat työjärjestyksen liitteessä I olevan 8 artiklan mukaisesti saaneensa tietoja seuraavilta yhteisöiltä tai henkilöiltä valmistellessaan mietintöä ennen sen hyväksymistä valiokunnassa:

Yhteisö ja/tai henkilö
European Commission
Permanent Representation of Belgium to the EU
Permanent Representation of Austria to the EU
US State Department
Embassy of Montenegro to the EU
Government of North Macedonia
European Bank for Reconstruction and Development

Esittelijät ovat yksin vastuussa edellä olevan luettelon laatimisesta.

19.2.2024

KANSAINVÄLISEN KAUPAN VALIOKUNNAN LAUSUNTO

ulkoasiainvaliokunnalle ja budjettivaliokunnalle

ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukivälineen perustamisesta
(COM(2023)0692 – C9-0408/2023 – 2023/0397(COD))

Valmistelija: Helmut Scholz

LYHYET PERUSTELUT

Euroopan unioni on kehittänyt kattavan politiikan, jolla tuetaan Länsi-Balkanin maiden, Albanian, Bosnia ja Hertsegovinan, Kosovon, Montenegron, Pohjois-Makedonian ja Serbian asteittaista liittymistä unioniin. Tämän prosessin tavoitteena on edistää demokraattista, taloudellista ja sosiaalista kehitystä maissa, jotka haluavat liittyä EU:hun, ja edistää siten yhteistyön ja vakauden lisäämistä Euroopassa.

Euroopan unioni on asianomaisten maiden tavoin täysin vakuuttunut Länsi-Balkanin maiden Eurooppa-perspektiivistä, läheisistä kulttuurisista, historiallisista ja maantieteellisistä siteistämme sekä yhteistyöstämme useilla tärkeillä aloilla.

Länsi-Balkan on ollut erityisen altis viimeaikaisille kriiseille, kuten covid-19, sen nuoren väestön huomattavalle muuttoliikkeelle ja Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen pahentamille taloudellisille vaikeuksille. Länsi-Balkanin väestön ostovoima on kolmasosasta puoleen Euroopan unionin keskimääräisestä ostovoimasta.

Valmistelija tukee 13. joulukuuta 2023 pidetyn EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokouksen päätelmiä. Euroopan unioni vahvisti jälleen yksiselitteisen sitoutumisensa Länsi-Balkanin tulevaan liittymiseen Euroopan unioniin ja kehotti nopeuttamaan prosessia, jonka perustana ovat demokratian ja oikeusvaltion yhteiset arvot, kumppaneiden toteuttamat uskottavat uudistukset ja oikeudenmukaiset ehdot.

Tämän sitoumuksen vahvistamiseksi EU antaa alueelle huomattavaa apua ja taloudellista tukea. Tällä tavoin voidaan toteuttaa asteittainen yhdentyminen sisämarkkinoihin, ja sitä edeltää vahva yhteistyö, EU:n tuki ja alueellinen yhdentyminen (valmistelevina toimina). Kauppasuhteiden parantaminen on myös keskeinen tekijä näiden yhteisten ponnistelujen onnistumisessa tulevaisuudessa.

Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukiväline lisää huomattavasti rahoitusapua. Tukivälineestä myönnettävällä rahoituksella tuetaan Länsi-Balkanin uudistusohjelmia keskittyen sosioekonomisiin ja perustavanlaatuisiin uudistuksiin, mukaan lukien oikeusvaltioperiaate ja kohdennetut investoinnit.

Koordinointivälineen varat vuosina 2024–2027 ovat 6 miljardia euroa kahdentyyppistä tukea varten: 2 miljardia euroa tukena, jota ei makseta takaisin, ja 4 miljardia euroa Euroopan unionin myöntäminä edullisina lainoina. Valmistelija suhtautuu myönteisesti tähän rahoitusitumukseen, mutta olisi toivonut enemmän tukea, jota ei makseta takaisin, sekä joustavuutta lainojen ehdollisuuden suhteen.

Komission ehdotukseen sisältyy tiukkoja ehtoja. Varojen vapauttaminen riippuu ennalta hyväksytyissä uudistusohjelmissa asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Valmistelijan mielestä tällainen lähestymistapa edellyttää suurta joustavuutta ja Länsi-Balkanin maihin edelleen vaikuttavien viimeaikaisten kriisien huomioon ottamista. Valmistelija korostaa myös, että tämän tavoitteen ehdoksi on asetettava sosiaalisten ja työolojen parantaminen, kestävä kehitys ja eriarvoisuuden torjuminen erityisesti miesten ja naisten välillä.

Kaikilla investoinneilla on edistettävä laajempaa tavoitetta auttaa aluetta siirtymään vihreään, ilmastoneutraaliin, selviytymiskykyiseen, digitaaliseen ja osallistavaan talouteen. Valmistelija vaatii priorisoimaan tavoitteita, erityisesti niitä, jotka liittyvät yhteisiin arvoihin ja jotka vahvistavat entisestään laajentumisprosessin perustaa. Näihin kuuluvat oikeusvaltioperiaate, demokratia, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittaminen edistämällä riippumatonta oikeusjärjestelmää, petosten, korruption, järjestäytyneen rikollisuuden, rahanpesun, veronkierron ja petosten torjunta, kansainvälisen oikeuden kunnioittaminen, tiedotusvälineiden vapaus ja akateeminen vapaus sekä kansalaisyhteiskunnalle suotuista ympäristö, työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun edistäminen, miesten ja naisten tasa-arvon, syrjimättömyyden ja suvaitsevaisuuden edistäminen vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien kunnioittamisen takaamiseksi ja vahvistamiseksi.

Vaikka tämän ohjelman pitäisi mahdollistaa Länsi-Balkanin talouksien lähentyminen ja saattaa niiden normit vastaamaan Euroopan unionin normeja, meidän on paitsi tuotava taloutemme lähemmäs toisiaan myös vahvistettava kulttuuri-, koulutus-, tiede-, tutkimus- ja luovia kumppanuuksia. Valmistelija on vakuuttunut siitä, että taloutemme vahvistamisen lisäksi on olemassa huomattavia mahdollisuuksia suhteiden tiivistämiseen ja keskinäisen ymmärtämyksen lisäämiseen.

TARKISTUKSET

Kansainvälisen kaupan valiokunta pyytää asiasta vastaavia ulkoasiainvaliokuntaa ja budjettivaliokuntaa ottamaan huomioon seuraavan:

Tarkistus 1

**Ehdotus asetukseksi
Johdanto-osan 11 kappale**

Komission teksti

(11) Tukivälineellä olisi varmistettava johdonmukaisuus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 21 artiklassa vahvistettujen unionin ulkoisen toiminnan yleisten tavoitteiden kanssa ja tuettava niitä, mukaan lukien EU:n perusoikeuskirjassa vahvistettujen perusoikeuksien kunnioittaminen. Sillä varmistetaan erityisesti ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen suojelu ja edistäminen.

Tarkistus 2

**Ehdotus asetukseksi
Johdanto-osan 12 kappale**

Komission teksti

(12) Tukivälineen puitteissa toteutettavien toimien olisi tuettava kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista **sekä** Pariisin sopimuksen ja ilmastonmuutosta koskevan Yhdistyneiden kansakuntien puitesopimuksen, biologista monimuotoisuutta koskevan Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen ja aavikoitumisen estämistä koskevan Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen noudattamista, eivätkä ne saisi edistää ympäristön tilan heikkenemistä eivätkä aiheuttaa haittaa ympäristölle tai ilmastolle. Tukivälineestä rahoitettavien toimenpiteiden olisi oltava tuensaajien kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien, niiden kansallisesti määritellyn panoksen ja ilmastoneutraaliuden saavuttamista vuoteen 2050 mennessä koskevan tavoitteen mukaisia. Tukivälineellä olisi edistettävä ilmastonmuutoksen hillitsemistoimia ja parannettava valmiuksia sopeutua sen haitallisiin

Tarkistus

(11) Tukivälineellä olisi varmistettava johdonmukaisuus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 21 artiklassa vahvistettujen unionin ulkoisen toiminnan yleisten tavoitteiden kanssa ja tuettava niitä, mukaan lukien EU:n perusoikeuskirjassa vahvistettujen perusoikeuksien kunnioittaminen. Sillä varmistetaan erityisesti ihmisoikeuksien ja ***ILO:n yleissopimusten mukaisten työntekijöiden oikeuksien sekä*** oikeusvaltioperiaatteen suojelu ja edistäminen.

Tarkistus

(12) Tukivälineen puitteissa toteutettavien toimien olisi tuettava kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista ***eriarvoisuutta vähentämällä, edistettävä kestävää pitkäaikaista kasvua, Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa,*** Pariisin sopimuksen ja ilmastonmuutosta koskevan Yhdistyneiden kansakuntien puitesopimuksen, biologista monimuotoisuutta koskevan Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen ja aavikoitumisen estämistä koskevan Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen noudattamista, eivätkä ne saisi edistää ympäristön tilan heikkenemistä eivätkä aiheuttaa haittaa ympäristölle tai ilmastolle. Tukivälineestä rahoitettavien toimenpiteiden olisi oltava tuensaajien kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien, niiden kansallisesti määritellyn panoksen ja ilmastoneutraaliuden saavuttamista vuoteen 2050 mennessä koskevan

vaikutuksiin sekä edistettävä ilmastokestävyyttä.

tavoitteen mukaisia. Tukivälineellä olisi edistettävä ilmastomuutoksen hillitsemistoimia ja parannettava valmiuksia sopeutua sen haitallisiin vaikutuksiin sekä edistettävä ilmastokestävyyttä. ***Tukivälineestä olisi tuettava pk-yritysten ja yhteisötalouden toimijoiden innovoinnin edistämistä sekä teknologian siirtoa vihreän ja digitaalisen siirtymän tukemiseksi. Tukivälineen toimiin olisi sisällyttävä politiikkoja, joilla vähennetään nuorisotyöttömyyttä ja aivovuotoa Länsi-Balkanin maista. Tukivälineestä rahoitettaviin toimiin olisi sisällyttävä ympäristövaikutusten arviointeja ja julkisia kuulemisia hankkeista, jotka vaikuttavat suojelualueisiin, biologiseen monimuotoisuuteen ja ympäristönsuojeluun, ottaen huomioon paikallisyhteisön näkemykset.***

Tarkistus 3

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 13 kappale

Komission teksti

(13) Tämän asetuksen täytäntöönpanon ohjenuorana olisi pidettävä tasa-arvon ja syrjimättömyyden periaatteita, sellaisina kuin ne on määritelty unionin tasa-arvostrategioissa. Täytäntöönpanolla olisi edistettävä sukupuolten tasa-arvoa sekä naisten ja tyttöjen voimaannuttamista ja pyrittävä suojelemaan ja edistämään naisten ja tyttöjen oikeuksia sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevien EU:n toimintasuunnitelmien sekä asiaankuuluvien neuvoston päätelmien ja kansainvälisten yleissopimusten mukaisesti. Tukivälineen täytäntöönpanossa olisi noudatettava vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaa Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimusta, ja tukivälineen

Tarkistus

(13) Tämän asetuksen täytäntöönpanon ohjenuorana olisi pidettävä tasa-arvon ja syrjimättömyyden periaatteita, sellaisina kuin ne on määritelty unionin tasa-arvostrategioissa, ***työntekijöiden oikeuksien kunnioittamista, työterveyttä ja -turvallisuutta.*** Täytäntöönpanolla olisi edistettävä sukupuolten tasa-arvoa, ***puuttumalla myös sukupuolten palkkaeroihin,*** sekä naisten ja tyttöjen voimaannuttamista ja pyrittävä suojelemaan ja edistämään naisten ja tyttöjen oikeuksia sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevien EU:n toimintasuunnitelmien sekä asiaankuuluvien neuvoston päätelmien ja kansainvälisten yleissopimusten mukaisesti. Tukivälineen täytäntöönpanossa olisi noudatettava

investoinneissa ja teknisessä tuessa olisi varmistettava esteettömyys.

vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaa Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimusta, ja tukivälineen investoinneissa ja teknisessä tuessa olisi varmistettava esteettömyys.

Tarkistus 4

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 15 kappale

Komission teksti

(15) Kun otetaan huomioon Euroopan vihreän kehityksen ohjelma Euroopan kestävän kasvun strategiana ja se, miten tärkeää on saavuttaa ilmastoon ja biologiseen monimuotoisuuteen liittyvät tavoitteet toimielinten välisen sopimuksen sitoumusten mukaisesti, tukivälineellä olisi edistettävä vihreän kehityksen ohjelman yleisen tavoitteen saavuttamista eli sitä, että 30 prosenttia unionin talousarviomenoista kohdistetaan ilmastotavoitteiden tukemiseen ja 7,5 prosenttia vuonna 2024 ja 10 prosenttia vuosina 2026 ja 2027 biologista monimuotoisuutta koskevien tavoitteiden tukemiseen. Vähintään 37 prosentilla Länsi-Balkanin investointikehyksen, jäljempänä 'WBIF', kautta ohjattavasta rahoitustuesta, jota ei makseta takaisin, olisi edistettävä ilmastotavoitteita. Tukivälineestä olisi tuettava toimia, joissa noudatetaan kaikilta osin unionin ilmasto- ja ympäristönormeja ja -painopisteitä sekä asetuksen (EU) 2020/852⁸ 17 artiklassa tarkoitettua "ei merkittävää haittaa" -periaatetta.

⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2020/852, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2020, kestävää sijoittamista helpottavasta kehyksestä ja asetuksen

Tarkistus

(15) Kun otetaan huomioon Euroopan vihreän kehityksen ohjelma Euroopan kestävän kasvun strategiana ja se, miten tärkeää on saavuttaa ilmastoon ja biologiseen monimuotoisuuteen liittyvät tavoitteet toimielinten välisen sopimuksen sitoumusten mukaisesti, tukivälineellä olisi edistettävä vihreän kehityksen ohjelman yleisen tavoitteen saavuttamista eli sitä, että 30 prosenttia unionin talousarviomenoista kohdistetaan ilmastotavoitteiden tukemiseen ja 7,5 prosenttia vuonna 2024 ja 10 prosenttia vuosina 2026 ja 2027 biologista monimuotoisuutta koskevien tavoitteiden tukemiseen. Vähintään 37 prosentilla Länsi-Balkanin investointikehyksen, jäljempänä 'WBIF', kautta ohjattavasta rahoitustuesta, jota ei makseta takaisin, olisi edistettävä ilmastotavoitteita ***ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi***. Tukivälineestä olisi tuettava toimia, joissa noudatetaan kaikilta osin unionin ilmasto- ja ympäristönormeja ja -painopisteitä sekä asetuksen (EU) 2020/852⁸ 17 artiklassa tarkoitettua "ei merkittävää haittaa" -periaatetta.

⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2020/852, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2020, kestävää sijoittamista helpottavasta kehyksestä ja asetuksen

(EU) 2019/2088 muuttamisesta (EUVL L 198, 22.6.2020, s. 13).

(EU) 2019/2088 muuttamisesta (EUVL L 198, 22.6.2020, s. 13).

Tarkistus 5

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 22 kappale

Komission teksti

(22) Jotta voidaan varmistaa tukivälineen tehokas täytäntöönpano ja muun muassa helpottaa Länsi-Balkanin tuensaajien integroitumista eurooppalaisiin arvoketjuihin, kaikkien tukivälineestä rahoitettavien ja hankittavien tarvikkeiden ja materiaalien olisi oltava peräisin jäsenvaltioista, tuensaajilta, Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen sopimuspuolilta, asetuksen (EU) 2021/947¹⁰ liitteen I ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1529 liitteen I soveltamisalaan kuuluvista maista tai maista, joille komissio on vahvistanut vastavuoroisen mahdollisuuden saada ulkoista apua tuensaajamaissa, paitsi jos kyseisiä tarvikkeita ja materiaaleja ei voida hankkia kohtuullisin ehdoin mistään näistä maista.

¹⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/947, annettu 9 päivänä kesäkuuta 2021, naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineen – Globaali Eurooppa perustamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen N:o 466/2014/EU, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/1601 ja neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 480/2009

Tarkistus

(22) Jotta voidaan varmistaa tukivälineen tehokas täytäntöönpano ja muun muassa helpottaa Länsi-Balkanin tuensaajien integroitumista eurooppalaisiin arvoketjuihin, kaikkien tukivälineestä rahoitettavien ja hankittavien tarvikkeiden ja materiaalien olisi oltava peräisin jäsenvaltioista, tuensaajilta, Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen sopimuspuolilta, asetuksen (EU) 2021/947¹⁰ liitteen I ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1529 liitteen I soveltamisalaan kuuluvista maista tai maista, joille komissio on vahvistanut vastavuoroisen mahdollisuuden saada ulkoista apua tuensaajamaissa, **ja niiden olisi täytettävä mahdollisuuksien mukaan korkeat sosiaaliset ja ympäristöön liittyvät kriteerit**, paitsi jos kyseisiä tarvikkeita ja materiaaleja ei voida hankkia kohtuullisin ehdoin mistään näistä maista. **Tällöin hankintojen olisi oltava toimitusketjujen huolellisuusvelvoitetta koskevien nykyisten ja tulevien EU:n asetusten mukaisia.**

¹⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/947, annettu 9 päivänä kesäkuuta 2021, naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineen – Globaali Eurooppa perustamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen N:o 466/2014/EU, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/1601 ja neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 480/2009

kumoamisesta (EUVL L 209, 14.6.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj>).

kumoamisesta (EUVL L 209, 14.6.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj>).

Tarkistus 6

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 27 kappale

Komission teksti

(27) Uudistusohjelmaan olisi sisällytettävä selvitys tuensaajan järjestelmästä, jonka avulla voidaan tehokkaasti ehkäistä, havaita ja korjata tukivälineestä myönnettyjen varojen käyttöön liittyvät sääntöjenvastaisuudet, lahjonta, petokset ja eturistiriidat, ja järjestelyistä, joilla pyritään välttämään päällekkäisen rahoituksen myöntäminen tukivälineestä ja muista unionin ohjelmista.

Tarkistus

(27) Uudistusohjelmaan olisi sisällytettävä selvitys tuensaajan järjestelmästä, jonka avulla voidaan tehokkaasti ehkäistä, havaita ja korjata tukivälineestä myönnettyjen varojen käyttöön liittyvät sääntöjenvastaisuudet, lahjonta, petokset ja eturistiriidat, ja järjestelyistä, joilla pyritään välttämään päällekkäisen rahoituksen myöntäminen tukivälineestä ja muista unionin ohjelmista. ***Uudistusohjelmat olisi suunniteltava ja pantava täytäntöön siten, että niihin osallistuvat kaikki asiaankuuluvat sidosryhmät kussakin maassa.***

Tarkistus 7

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 29 kappale

Komission teksti

(29) Komission olisi arvioitava kutakin uudistusohjelmaa tässä asetuksessa vahvistettujen kriteerien perusteella. Tämän asetuksen yhdenmukaisen täytäntöönpanon varmistamiseksi komissiolle olisi siirrettävä näiden uudistusohjelmien hyväksymistä koskevaa täytäntöönpanovaltaa. Tätä valtaa olisi käytettävä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 182/2011¹¹ mukaisesti. Komissio ottaa asianmukaisesti huomioon neuvoston päätöksen 2010/427/EU ja Euroopan

Tarkistus

(29) Komission olisi arvioitava kutakin uudistusohjelmaa tässä asetuksessa vahvistettujen kriteerien perusteella. Tämän asetuksen yhdenmukaisen täytäntöönpanon varmistamiseksi komissiolle olisi siirrettävä näiden uudistusohjelmien hyväksymistä koskevaa täytäntöönpanovaltaa. Tätä valtaa olisi käytettävä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 182/2011¹¹ mukaisesti. Komissio ottaa asianmukaisesti huomioon neuvoston päätöksen 2010/427/EU ja Euroopan

ulkosuhdehallinnon roolin soveltuvin osin ja erityisesti seuratessaan unionin tuelle asetetun ennakkoehdon täyttymistä.

ulkosuhdehallinnon roolin soveltuvin osin ja erityisesti seuratessaan unionin tuelle asetetun ennakkoehdon täyttymistä.

Komission olisi arvioitava uudistusohjelmat riippumattomien, myös kansalaisyhteiskunnasta tulevien asiantuntijoiden avustuksella.

¹¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 182/2011, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä (EUVL L 55, 28.2.2011, s. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

¹¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 182/2011, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä (EUVL L 55, 28.2.2011, s. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

Tarkistus 8

Ehdotus asetukseksi 3 artikla – 2 kohta – a alakohta

Komission teksti

a) nopeuttaa tuensaajien siirtymää kestäviksi ja osallistaviksi talouksiksi, jotka kykenevät kestämaan unionin sisämarkkinoiden kilpailupaineita, ja niiden investointiympäristön vakauttamista;

Tarkistus

a) nopeuttaa tuensaajien siirtymää kestäviksi, ***ilmastoneutraaleiksi*** ja osallistaviksi talouksiksi, ***joissa eriarvoisuus on vähäistä ja*** jotka kykenevät kestämaan unionin sisämarkkinoiden kilpailupaineita, ja niiden investointiympäristön vakauttamista;

Tarkistus 9

Ehdotus asetukseksi 3 artikla – 2 kohta – c a alakohta (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

c a) varmistaa, että tukiväliseen kattamat investoinnit mahdollistavat sen, että tuensaajat voivat ottaa suuremman roolin EU:n häiriönsietokykyisissä

arvoketjuissa ja edistää paikallisten teollisuudenalojen suurempaa arvonmuodostusta ja kehittämistä ja niiden etenemistä arvoketjussa;

Tarkistus 10

Ehdotus asetukseksi 3 artikla – 2 kohta – e alakohta

Komission teksti

e) nopeuttaa vihreää siirtymää vuonna 2020 hyväksytyn Länsi-Balkanin vihreän toimintaohjelman mukaisesti ottaen huomioon kaikki talouden alat, erityisesti energia-alan, mukaan lukien siirtyminen vähähiiliseen, ilmastoneutraaliin ja ilmastokestävään kiertotalouteen;

Tarkistus

e) nopeuttaa vihreää siirtymää vuonna 2020 hyväksytyn Länsi-Balkanin vihreän toimintaohjelman mukaisesti ottaen huomioon kaikki talouden alat, erityisesti energia-alan, mukaan lukien ***energiatehokkuus ja*** siirtyminen vähähiiliseen, ilmastoneutraaliin ja ilmastokestävään kiertotalouteen ***sekä biologisen monimuotoisuuden ja ympäristön suojeleminen;***

Tarkistus 11

Ehdotus asetukseksi 3 artikla – 2 kohta – g alakohta

Komission teksti

g) edistää innovointia erityisesti pk-yritysten hyväksi sekä vihreän siirtymän ja digitalisaation tukemiseksi;

Tarkistus

g) edistää innovointia erityisesti pk-yritysten hyväksi sekä vihreän siirtymän ja digitalisaation tukemiseksi ***tarjoamalla teknistä apua ja teknologian siirtoa;***

Tarkistus 12

Ehdotus asetukseksi 3 artikla – 2 kohta – h alakohta

Komission teksti

h) edistää laadukasta yleissivistävää ja ammatillista koulutusta, uudelleen- ja täydennyskoulutusta ja työllisyystoimia;

Tarkistus

h) edistää laadukasta yleissivistävää ja ammatillista koulutusta, uudelleen- ja täydennyskoulutusta ja työllisyystoimia

sekä ILO:n yleissopimusten käyttöönottoa keskittyen sukupuolten palkkaerojen ja nuorisotyöttömyyden torjumiseen;

Tarkistus 13

Ehdotus asetukseksi 3 artikla – 2 kohta – i alakohta

Komission teksti

i) vahvistaa laajentumisprosessin perusasioita, kuten oikeusvaltioperiaatetta, demokratiaa ja ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamista, edistämällä oikeuslaitoksen riippumattomuutta, parantamalla turvallisuutta sekä torjumalla petoksia, lahjontaa, järjestäytynyttä rikollisuutta, rahanpesua ja terrorismin rahoitusta, veronkiertoa ja veropetoksia; edistää kansainvälisen oikeuden noudattamista; vahvistaa tiedotusvälineiden vapautta ja akateemista vapautta ja kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä; edistää työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua; edistää sukupuolten tasa-arvoa, syrjimättömyyttä ja suvaitsevuutta, jotta voidaan varmistaa vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien kunnioittaminen ja edistäminen ja parantaa niitä;

Tarkistus

i) vahvistaa laajentumisprosessin perusasioita, kuten oikeusvaltioperiaatetta, demokratiaa ja ihmisoikeuksien ja **työntekijöiden oikeuksien** sekä perusvapauksien kunnioittamista, edistämällä oikeuslaitoksen riippumattomuutta, parantamalla turvallisuutta sekä torjumalla petoksia, lahjontaa, järjestäytynyttä rikollisuutta, rahanpesua ja terrorismin rahoitusta, veronkiertoa ja veropetoksia; edistää kansainvälisen oikeuden noudattamista; vahvistaa tiedotusvälineiden vapautta ja akateemista vapautta ja kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä; edistää työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua; edistää sukupuolten tasa-arvoa **ja palkkaerojen vähentämistä**, syrjimättömyyttä ja suvaitsevuutta, jotta voidaan varmistaa vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien kunnioittaminen ja edistäminen ja parantaa niitä;

Tarkistus 14

Ehdotus asetukseksi 4 artikla – 1 kohta

Komission teksti

1. Tukivälineen mukainen yhteistyö perustuu kehitysyhteistyön tuloksellisuutta koskeviin periaatteisiin, joita ovat

Tarkistus

1. Tukivälineen mukainen yhteistyö perustuu kehitysyhteistyön tuloksellisuutta koskeviin periaatteisiin, joita ovat

tuensaajien omavastuu kehityksen prioriteeteista, keskittyminen tuloksiin, osallistavat kumppanuudet, läpinäkyvyys ja keskinäinen vastuuvollisuus ja joita edistetään yhteistyön kaikissa muodoissa. Yhteistyö perustuu tulokselliseen ja tehokkaaseen resurssien kohdentamiseen ja käyttöön.

tuensaajien omavastuu kehityksen prioriteeteista, keskittyminen tuloksiin, osallistavat kumppanuudet **ja osallistava päätöksenteko, jossa ovat mukana kansalaisyhteiskunta ja paikallisviranomaiset, ja** läpinäkyvyys ja keskinäinen vastuuvollisuus ja joita edistetään yhteistyön kaikissa muodoissa. Yhteistyö perustuu tulokselliseen ja tehokkaaseen resurssien kohdentamiseen ja käyttöön.

Tarkistus 15

Ehdotus asetukseksi 4 artikla – 4 kohta

Komission teksti

4. Tukivälineen soveltamisalaan kuuluvissa toimissa valtavirtaistetaan ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen, biologinen monimuotoisuus ja ympäristönsuojelu, ihmisoikeudet, demokratia, sukupuolten tasa-arvo ja tarvittaessa katastrofiriskin vähentäminen, ja niillä tuetaan kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista edistämällä sellaista yhdennettyä toimintaa, jolla voidaan saada aikaan sivuhyötyjä ja saavuttaa useita tavoitteita johdonmukaisella tavalla. Toimissa vältetään hukkinvestointeja, ja niissä noudatetaan vahingon välttämisen periaatetta ja ”ketään ei jätetä” -periaatetta ja pyritään valtavirtaistamaan kestävyysnäkökohdat Euroopan vihreän kehityksen ohjelman mallin mukaisesti.

Tarkistus

4. Tukivälineen soveltamisalaan kuuluvissa toimissa valtavirtaistetaan ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen, biologinen monimuotoisuus ja ympäristönsuojelu, ihmisoikeudet **ja työntekijöiden oikeudet**, demokratia, sukupuolten tasa-arvo ja tarvittaessa katastrofiriskin vähentäminen, ja niillä tuetaan kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista edistämällä sellaista yhdennettyä toimintaa, jolla voidaan saada aikaan sivuhyötyjä ja saavuttaa useita tavoitteita johdonmukaisella tavalla **varmistamalla ympäristövaikutusten arvioinnit ja julkiset kuulemiset hankkeista, jotka vaikuttavat suojelualueisiin, biologiseen monimuotoisuuteen ja ympäristönsuojeluun, ottaen huomioon paikallisyhteisöjen näkemykset**. Toimissa vältetään hukkinvestointeja, ja niissä noudatetaan vahingon välttämisen periaatetta ja ”ketään ei jätetä” -periaatetta ja pyritään valtavirtaistamaan kestävyysnäkökohdat Euroopan vihreän kehityksen ohjelman mallin mukaisesti.

Tarkistus 16

Ehdotus asetukseksi 4 artikla – 4 a kohta (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

4 a. EU varmistaa ulkopoliittikkansa johdonmukaisuuden ja parantaa sitä, ja tuensaajat pyrkivät mukauttamaan politiikkansa EU:n yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan;

Tarkistus 17

Ehdotus asetukseksi 5 artikla – 1 kohta

Komission teksti

Tarkistus

1. Tukivälineestä myönnettävän tuen ennakkoehtona on, että tuensaajat pitävät yllä ja kunnioittavat toimivia demokratian mekanismeja, parlamentaarinen monipuoluejärjestelmä mukaan lukien, noudattavat oikeusvaltioperiaatetta ja takaavat kaikkien ihmisoikeuksien, myös vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien, kunnioittamisen. Toisena edellytyksenä on Serbian ja Kosovon rakentava sitoutuminen suhteidensa normalisointiin, jotta ne voivat panna kaikilta osin täytäntöön kaikki velvoitteensa, jotka johtuvat suhteiden normalisointia koskevasta sopimuksesta ja sen täytäntöönpanoliitteestä sekä kaikista aiemmista vuoropuhelussa sovituista toimista, ja aloittaa neuvottelut suhteiden normalisointia koskevasta kokonaisvaltaisesta sopimuksesta.

1. Tukivälineestä myönnettävän tuen ennakkoehtona on, että tuensaajat pitävät yllä ja kunnioittavat toimivia demokratian mekanismeja, parlamentaarinen monipuoluejärjestelmä mukaan lukien, noudattavat oikeusvaltioperiaatetta ja takaavat kaikkien ihmisoikeuksien, myös vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien, kunnioittamisen **noudattaen 3 artiklassa esitettyjä tavoitteita**. Toisena edellytyksenä on Serbian ja Kosovon rakentava sitoutuminen suhteidensa normalisointiin, jotta ne voivat panna kaikilta osin täytäntöön kaikki velvoitteensa, jotka johtuvat suhteiden normalisointia koskevasta sopimuksesta ja sen täytäntöönpanoliitteestä sekä kaikista aiemmista vuoropuhelussa sovituista toimista, ja aloittaa neuvottelut suhteiden normalisointia koskevasta kokonaisvaltaisesta sopimuksesta.

Tarkistus 18

Ehdotus asetukseksi 5 artikla – 2 kohta

Komission teksti

2. Komissio valvoo 1 kohdassa asetettujen ennakkoehtojen täyttymistä ennen tukivälineen mukaisten varojen vapauttamista tuensaajille ja tukivälineestä myönnetyn tuen koko keston ajan ottaen asianmukaisesti huomioon viimeisimmän laajentumispaketin. Komissio voi antaa päätöksen, jossa todetaan, että jokin näistä ennakkoehdoista ei täyty, ja keskeyttää 21 artiklassa tarkoitettujen varojen vapauttamisen riippumatta siitä, täytyvätkö 16 artiklan 3 kohdassa tarkoitettut maksuehdot.

Tarkistus

2. Komissio valvoo 1 kohdassa asetettujen ennakkoehtojen täyttymistä ennen tukivälineen mukaisten varojen vapauttamista tuensaajille ja tukivälineestä myönnetyn tuen koko keston ajan ottaen asianmukaisesti huomioon viimeisimmän laajentumispaketin. Komissio voi antaa päätöksen, jossa todetaan, että jokin näistä ennakkoehdoista ei täyty, ja keskeyttää 21 artiklassa tarkoitettujen varojen vapauttamisen riippumatta siitä, täytyvätkö 16 artiklan 3 kohdassa tarkoitettut maksuehdot. ***Tuensaajilla on oltava mahdollisuus korjata puutteet, jotta ne voivat komission myönteisen päätöksen jälkeen saada rahoitusta.***

Tarkistus 19

**Ehdotus asetukseksi
8 artikla – 3 kohta**

Komission teksti

3. Kaikkien tukivälineen puitteissa rahoitettujen ja hankittujen tarvikkeiden ja materiaalien on oltava peräisin jostakin 1 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettusta maasta, paitsi jos tarvikkeita ja materiaaleja ei voida hankkia kohtuullisin ehdoin mistään niistä. Lisäksi sovelletaan 6 kohdassa säädettyjä rajoituksia.

Tarkistus

3. Kaikkien tukivälineen puitteissa rahoitettujen ja hankittujen tarvikkeiden ja materiaalien on oltava peräisin jostakin 1 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettusta maasta ***ja täyttää mahdollisuuksien mukaan korkeat sosiaaliset ja ympäristöön liittyvät kriteerit***, paitsi jos tarvikkeita ja materiaaleja ei voida hankkia kohtuullisin ehdoin mistään niistä. ***Tällöin hankintojen olisi oltava toimitusketjujen huolellisuusvelvoitetta koskevien nykyisten ja tulevien EU:n asetusten mukaisia.*** Lisäksi sovelletaan 6 kohdassa säädettyjä rajoituksia.

Tarkistus 20

**Ehdotus asetukseksi
8 artikla – 6 kohta – b alakohta**

Komission teksti

b) jos toimi tai tietty myöntämis-/hankintamenettely vaikuttaa turvallisuuteen tai yleiseen järjestykseen, erityisesti unionin, sen jäsenvaltioiden tai minkä tahansa tuensaajan strategiaan omaisuuseriin ja etuihin, mukaan lukien digitaalisen infrastruktuurin (myös 5G-verkkoinfrastruktuurin), viestintä- ja tietojärjestelmien ja niihin liittyvien toimitusketjujen turvallisuus, häiriönsietokyky ja eheyden suojaaminen.

Tarkistus

b) jos toimi tai tietty myöntämis-/hankintamenettely vaikuttaa turvallisuuteen tai yleiseen järjestykseen, erityisesti unionin, sen jäsenvaltioiden tai minkä tahansa tuensaajan strategiaan omaisuuseriin ja etuihin, mukaan lukien digitaalisen infrastruktuurin (myös 5G-verkkoinfrastruktuurin), viestintä- ja tietojärjestelmien ja niihin liittyvien toimitusketjujen turvallisuus, häiriönsietokyky ja eheyden suojaaminen, **ja toimi tai myöntämis-/hankintamenettely ei ole taloudellisen turvallisuuden strategian mukainen.**

Tarkistus 21

**Ehdotus asetukseksi
11 artikla – 5 kohta**

Komission teksti

5. Uudistusohjelmassa on noudatettava 4 artiklassa vahvistettuja yleisiä periaatteita.

Tarkistus

5. Uudistusohjelmassa on noudatettava 4 artiklassa vahvistettuja yleisiä periaatteita, **ja ne on laadittava avoimella ja läpinäkyvällä tavalla kaikkia sidosryhmiä kuullen.**

Tarkistus 22

**Ehdotus asetukseksi
14 artikla – 4 kohta**

Komission teksti

4. Komissio voi käyttää asiantuntijoita apuna tuensaajien toimittamien uudistusohjelmien arvioinnissa.

Tarkistus

4. Komissio voi käyttää **riippumattomia** asiantuntijoita, **myös kansalaisyhteiskunnasta** apuna tuensaajien toimittamien uudistusohjelmien arvioinnissa.

**LIITE: YHTEISÖT TAI HENKILÖT,
JOILTA VALMISTELIJA ON SAANUT TIETOJA**

Valmistelija ilmoittaa yksinomaisella vastuullaan, ettei hän ole saanut tietoja miltään yhteisöltä tai henkilöltä, joka olisi mainittava tässä liitteessä työjärjestyksen liitteessä I olevan 8 artiklan mukaisesti.

ASIAN KÄSITTELY
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA

Otsikko	Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukivälineen perustamisesta
Viiteasiakirjat	COM(2023)0692 – C9-0408/2023 – 2023/0397(COD)
Asiasta vastaava valiokunta (valiokunnat) Ilmoitettu istunnossa (pvä)	AFET BUDG 18.1.2024 18.1.2024
Lausunnon antanut valiokunta Ilmoitettu istunnossa (pvä)	INTA 18.1.2024
Valmistelija Nimitetty (pvä)	Helmut Scholz 28.11.2023
58 artikla - Valiokuntien yhteiskokousmenettely Ilmoitettu istunnossa (pvä)	18.1.2024
Hyväksytty (pvä)	19.2.2024
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 28 -: 3 0: 0
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Anna-Michelle Asimakopoulou, Geert Bourgeois, Jordi Cañas, Paolo De Castro, Heidi Hautala, Danuta Maria Hübner, Martine Kemp, Bernd Lange, Margarida Marques, Gabriel Mato, Sara Matthieu, Carles Puigdemont i Casamajó, Samira Rafaela, Catharina Rinzema, Inma Rodríguez-Piñero, Helmut Scholz, Joachim Schuster, Dominik Tarczyński, Marie-Pierre Vedrenne, Iuliu Winkler, Jan Zahradil
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Marek Belka, Udo Bullmann, Enikő Győri, Svenja Hahn, Sandra Kalniete, Lydie Massard, Manuela Ripa
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet sijaiset (209 art. 7 kohta)	Pascal Arimont, Lukas Mandl, Tomas Tobé

19.2.2024

ALUEKEHITYSVALIOKUNNAN LAUSUNTO

ulkoasiainvaliokunnalle ja budjettivaliokunnalle

ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukivälineen perustamisesta
(COM(2023)0692 – C9-0408/2023 – 2023/0397(COD))

Valmistelija: Stelios Kypouropoulos

LYHYET PERUSTELUT

Stelios KYMPOUROPOULOSin johdolla valmisteltu lausunto on laadittu erittäin lyhyessä ajassa. Näin ollen lausuntoluonnosta ei valmisteltu lainkaan ja tarkistukset esitettiin suoraan alkuperäiseen tekstiin. Lausunnon valmistelija ja varjovalmistelijat pääsivät kuitenkin yhteisymmärrykseen useista tarkistuksista, joissa korostetaan, että on tärkeää ottaa paikallis- ja alueviranomaiset mukaan Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukivälineen täytäntöönpanoon.

Lausunnossa muistutetaan tarpeesta edistää monitasoista hallintoa ja paikkalähtöistä lähestymistapaa edunsaajavaltioiden asteittaisen yhdentymisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden saavuttamiseksi. Siinä kiinnitetään huomiota myös koheesioon kohdistuvien haittavaikutusten välttämisen periaatteeseen, joka on keskeinen osa tukivälinettä.

Valmistelija on vakuuttunut siitä, että tämän lausunnon päätavoitteena on vahvistaa koheesio politiikan ideaa Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukivälineessä. Hän ehdottaa, että innovoinnin nelinkertaisen spiraalimallin pohjalta mahdollisten edunsaajien luetteloa laajennetaan esimerkiksi yliopistoihin, teollisuuteen, paikallisviranomaisiin ja kansalaisyhteiskuntaan, jotta yhteiskunnallinen vaikutus olisi suurempi.

Muita tärkeitä seikkoja, jotka valmistelija haluaa tuoda esiin tässä lausunnossa, ovat alhaalta ylöspäin suuntautuva lähestymistapa kansallisissa strategiasuunnitelmissa, rajat ylittävä yhteistyö tulevia investointeja varten ja rakenneuudistukset. Lisäksi hän katsoi, että hyvien käytäntöjen vaihdon ja valmiuksien kehittämisen paikallis- ja aluetasolla olisi oltava tulevan tukivälineen painopisteitä.

Valmistelija kannattaa myös sitä, että on tärkeää edistää taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden tavoitteita vähentämällä alueiden ja maiden välistä epätasapainoa sekä helpottamalla tukivälineen edunsaajavaltioiden välisiä yhteyksiä. REGI-valiokunta lisäsi myös keskeisiä painopisteitä, kuten sukupuolten tasa-arvon edistäminen ja heikossa asemassa olevien yhteiskuntaryhmien suojeleminen.

Lopuksi tämän lausunnon valmistelija katsoo, että ehdotus merkitsee suurta mahdollisuutta lisätä vaikutuksia Balkanin kansalaisille ja samalla rakentaa eurooppalaista identiteettiä ennen tulevaa laajentumista.

TARKISTUS

Aluekehitysvaliokunta pyytää asiasta vastaavaa ulkoasiainvaliokuntaa ottamaan huomioon seuraavan:

Tarkistus 1

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 1 kappale

Komission teksti

(1) On unionin ja sen Länsi-Balkanin kumppaneiden¹ yhteisen edun mukaista edistää pyrkimyksiä uudistaa näiden kumppaneiden poliittisia, oikeudellisia ja **taloudellisia** järjestelmiä niiden tulevaa unionin jäsenyyttä silmällä pitäen. Mahdollisuus liittyä unioniin on voimakas kimmoke **tehdä positiivisia demokraattisia, poliittisia, taloudellisia ja yhteiskunnallisia muutoksia**.

¹ Albania, Bosnia ja Hertsegovina, Kosovo*, Montenegro, Pohjois-Makedonia ja Serbia.* Tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244/1999 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.

Tarkistus

(1) On unionin ja sen Länsi-Balkanin kumppaneiden¹ yhteisen edun mukaista edistää pyrkimyksiä uudistaa näiden kumppaneiden poliittisia, oikeudellisia, **koulutuksellisia ja yhteiskunnallis-taloudellisia** järjestelmiä niiden tulevaa unionin jäsenyyttä silmällä pitäen. Mahdollisuus liittyä unioniin on voimakas kimmoke **saavuttaa pysyvää demokraattista, poliittista, taloudellista, sosiaalista, alueellista ja yhteiskunnallista kehitystä ja edistystä**.

¹ Albania, Bosnia ja Hertsegovina, Kosovo*, Montenegro, Pohjois-Makedonia ja Serbia.* Tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244/1999 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.

Tarkistus 2

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 1 a kappale (uusi)

(1 a) Euroopan unionin on vauhditettava laajentumisprosessia ja vahvistettava läsnäoloaan alueella. Länsi-Balkanin jäsenyys on unionin ja sen kumppaneiden poliittisten, turvallisuuteen liittyvien ja taloudellisten etujen mukainen. Nykyinen geopolitiittinen tilanne osoittaa jälleen vakauden ja demokraattisen kehityksen merkityksen EU:n ulkorajoilla sijaitsevilla maissa ja alueilla, myös Länsi-Balkanilla.

Tarkistus 3

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 2 kappale

Komission teksti

(2) Joitakin unionin jäsenyyden etuja on aikaistettava ennen liittymistä. Taloudellinen lähentyminen on näiden etujen ydintä. Tällä hetkellä Länsi-Balkanin BKT asukasta kohti ostovoimana ilmaistuna on edelleen alhainen, 30–50 prosenttia EU:n keskiarvosta, eikä talouden lähentyminen etene riittävän nopeasti.

Tarkistus

(2) Joitakin unionin jäsenyyden etuja on aikaistettava ennen liittymistä. Taloudellinen, **sosiaalinen ja alueellinen** lähentyminen on näiden etujen ydintä. **Kumppaneita olisi pyrittävä auttamaan vauhdittamaan uudistuksia ja investointeja laajentumisprosessin ja kumppanien talouksien kasvun nopeuttamiseksi merkittävästi.** Tällä hetkellä Länsi-Balkanin BKT asukasta kohti ostovoimana ilmaistuna on edelleen alhainen, 30–50 prosenttia EU:n keskiarvosta, eikä talouden lähentyminen etene riittävän nopeasti.

Tarkistus 4

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 4 kappale

Komission teksti

(4) Kasvusuunnitelman täytäntöönpano edellyttää lisärahoitusta erityisestä uudesta rahoitusvälineestä eli uudistus- ja kasvatukivälineestä, jotta aluetta voidaan

Tarkistus

(4) Kasvusuunnitelman täytäntöönpano edellyttää lisärahoitusta erityisestä uudesta rahoitusvälineestä eli uudistus- ja kasvatukivälineestä, jotta aluetta voidaan

auttaa kasvua edistävien uudistusten, alueellisen yhdentymisen ja yhteisten alueellisten markkinoiden täytäntöönpanossa.

auttaa **kestävien** kasvua edistävien uudistusten, alueellisen yhdentymisen ja yhteisten alueellisten markkinoiden täytäntöönpanossa.

Tarkistus 5

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 5 kappale

Komission teksti

(5) Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi olisi kiinnitettävä erityistä huomiota investointialoihin, jotka todennäköisesti vaikuttavat keskeisesti sosiaaliseen ja taloudelliseen kehitykseen: yhteydet (**liikenne** mukaan lukien), energia, vihreä siirtymä ja digitalisaatio **sekä koulutus** ja osaamisen kehittäminen.

Tarkistus

(5) Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi olisi kiinnitettävä erityistä huomiota investointialoihin, jotka todennäköisesti vaikuttavat keskeisesti sosiaaliseen ja taloudelliseen kehitykseen: **kestävät** yhteydet, mukaan lukien **oikeudenmukainen ja osallistava liikenne, uusiutuva** energia, vihreä siirtymä ja digitalisaatio, **koulutus, tutkimus** ja osaamisen kehittäminen, **terveys, kauppa ja kauppakumppanuuksien kehittäminen sekä hallinnon laatu ja hallinnollisten valmiuksien kehittäminen kaikilla tasoilla, kestävä matkailu sekä kulttuuriala ja luovat alat ja toimialat;**

Tarkistus 6

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 5 a kappale (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

(5 a) Talouskasvua ja työpaikkojen luomista koskevaa potentiaalia ei voida saavuttaa täysimääräisesti hyödyntämättä paikallisen talouskehityksen potentiaalia ja soveltamatta paikkalähtöistä lähestymistapaa välineen suunnittelussa ja täytäntöönpanossa siten, että kunnat ja alueet, työmarkkinaosapuolet, kansalaisyhteiskunnan järjestöt ja vapaaehtoisjärjestöt otetaan jäsenellisesti mukaan toimintaan.

Tarkistus 7

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 5 a kappale (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

(5 a) *Länsi-Balkanin maita on tuettava puhtaaseen energiaan siirtymisessä, kun otetaan huomioon, että hiilellä tuotetaan noin 70 prosenttia alueen sähköstä^{1 a}, ja autettava rakentamaan nykyaikainen, dynaaminen ja vähähiilinen talous, joka tarjoaa paremmat työllistymismahdollisuudet.*

1 a

<https://webalkans.eu/en/themes/connectivity/energy/>

Tarkistus 8

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 5 b kappale (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

(5 b) *Painopisteenä olisi edelleen oltava digitalisaation priorisointi Länsi-Balkanin maissa, jotta voidaan parantaa yleistä yhteiskunnallista hyvinvointia, kehittää digitaalista lukutaitoa ja laajentaa nopeasti laajakaistayhteyksiä.*

Tarkistus 9

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 6 kappale

Komission teksti

Tarkistus

(6) Liikenneinfrastruktuuri on olennaisen tärkeä tekijä Länsi-Balkanin kumppanien ja EU:n välisten yhteyksien parantamisen kannalta. Sen olisi edistettävä

(6) ***Tehokas, turvallinen ja ympäristöä kunnioittava*** liikenneinfrastruktuuri on olennaisen tärkeä tekijä Länsi-Balkanin kumppanien ja EU:n välisten yhteyksien

alueen yhdentymistä unioniin. Komissio sisällytti Euroopan laajuisen liikenneverkon (TEN-T) tarkistamista koskevaan ehdotukseensa Länsi-Balkanin aluetta halkovan uuden käytävän (Länsi-Balkanin ja itäisen Välimeren käytävä). TEN-T-verkon olisi oltava **vertailukohta** alueen liikenneinfrastruktuurin rahoittamisessa.

parantamisen kannalta. Sen olisi edistettävä alueen yhdentymistä unioniin. Komissio sisällytti Euroopan laajuisen liikenneverkon (TEN-T) tarkistamista koskevaan ehdotukseensa Länsi-Balkanin aluetta halkovan uuden käytävän (Länsi-Balkanin ja itäisen Välimeren käytävä). TEN-T-verkon olisi oltava **yksi vertailukohdista** alueen **kestävän** liikenneinfrastruktuurin rahoittamisessa.

Tarkistus 10

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 6 a kappale (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

(6 a) Yhteyksien parantaminen Länsi-Balkanilla sekä Länsi-Balkanin ja Euroopan unionin välillä on keskeinen kasvua ja työllisyyttä edistävä tekijä ja tuo selkeitä etuja alueen talouksille ja kansalaisille, kun otetaan huomioon, että infrastruktuurin kehittäminen alueella on noin 50 prosenttia EU:n keskiarvoa alhaisempi^{2 a}.

^{2 a}

<https://www.eib.org/en/stories/infrastructure-re-development-western-balkans>

Tarkistus 11

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 7 b kappale (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

(7 b) Korostetaan, että on tärkeää tukea Balkanin maiden sosioekonomista kehitystä muun muassa edistämällä työllisyyttä ja peruspalvelujen, kuten koulutuksen ja terveydenhuollon, saatavuutta.

Tarkistus 12

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 9 kappale

Komission teksti

(9) Tukivälineen tuella olisi pyrittävä saavuttamaan välineen yleiset ja erityistavoitteet, ja sitä myönnettäessä olisi noudatettava vahvistettuja kriteerejä ja selkeitä maksuehtoja. Tukivälineen yleisinä tavoitteina olisi oltava alueellisen taloudellisen yhdentymisen nopeuttaminen, asteittainen yhdentymisen unionin sisämarkkinoihin, Länsi-Balkanin talouksien sosioekonominen lähentyminen sekä mukautuminen unionin lainsäädäntöön, sääntöihin, normeihin, toimintapolitiikkoihin ja käytäntöihin unionin jäsenyyttä silmällä pitäen. Tukivälineellä olisi myös autettava nopeuttamaan uudistuksia, jotka liittyvät laajentumisprosessin perusasioihin, kuten oikeusvaltioperiaatteeseen, julkisiin hankintoihin ja valtiontukien valvontaan, julkiseen varainhoitoon ja korruption torjuntaan. Näihin tavoitteisiin olisi pyrittävä niin, että ne vahvistavat toisiaan.

Tarkistus

(9) Tukivälineen tuella olisi pyrittävä saavuttamaan välineen yleiset ja erityistavoitteet, ja sitä myönnettäessä olisi noudatettava vahvistettuja kriteerejä ja selkeitä maksuehtoja, **jotka turvataan perusteellisilla tarkastuksen puitteilla.** Tukivälineen yleisinä tavoitteina olisi oltava alueellisen taloudellisen yhdentymisen **ja koheesion** nopeuttaminen, asteittainen yhdentymisen unionin sisämarkkinoihin, Länsi-Balkanin talouksien sosioekonominen lähentyminen sekä mukautuminen unionin lainsäädäntöön, sääntöihin, normeihin, toimintapolitiikkoihin ja käytäntöihin unionin jäsenyyttä silmällä pitäen, **mukaan lukien kumppanuutta koskevat eurooppalaiset käytännösäännöt ja monitasoisen hallinnon periaate.** Tukivälineellä olisi myös autettava nopeuttamaan uudistuksia, jotka liittyvät laajentumisprosessin perusasioihin, kuten oikeusvaltioperiaatteeseen, julkisiin hankintoihin ja valtiontukien valvontaan, julkiseen varainhoitoon ja korruption torjuntaan. Näihin tavoitteisiin olisi pyrittävä niin, että ne vahvistavat toisiaan.

Tarkistus 13

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 9 a kappale (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

(9 a) Tukivälineen mukaisten toimenpiteiden olisi oltava täysin Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 3 artiklassa vahvistettujen Euroopan unionin perusarvojen mukaisia, ja niillä olisi edistettävä

monitasoisen hallinnon ja kumppanuuden periaatteita, paikallälähtöistä lähestymistapaa ja tuensaajien taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen koheesion asteittaista yhdyntymistä SEUT-sopimuksen 174 ja 175 artiklassa vahvistetun koheesiopolitiikan hengen mukaisesti.

Tarkistus 14

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 9 a kappale (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

(9 a) Paikallis- ja aluetason viranomaiset panevat suuren osan EU:n säännöstöstä täytäntöön valtiotasoa alemmilla tasoilla. Tukivälineestä olisi tuettava rakennemuutoksia, joilla pyritään lisäämään julkishallinnon tehokkuutta kaikilla hallinnon tasoilla.

Tarkistus 15

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 9 a kappale (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

(9 a) On olennaisen tärkeää, että kaikki nämä Euroopan unionin investoinnit Länsi-Balkanille saatetaan yleisön tietoon, jotta voidaan lisätä tietoisuutta EU-jäsenyyden merkityksestä ja vähentää Venäjän tai Kiinan vaikutusvaltaa alueella.

Tarkistus 16

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 10 kappale

Komission teksti

Tarkistus

(10) Tukivälineellä olisi edistettävä kehitysyhteistyön tuloksellisuuden periaatteita siten, että tuki täydentää unionin muista ohjelmista ja välineistä myönnettävää tukea ja **pyritään välttämään päällekkäisyyttä** tämän asetuksen mukaisen avun ja unionin, jäsenvaltioiden, kolmansien maiden, monenvälisen ja alueellisten järjestöjen ja yhteisöjen antaman muun avun välillä.

(10) Tukivälineellä olisi edistettävä kehitysyhteistyön tuloksellisuuden periaatteita siten, että tuki täydentää unionin muista ohjelmista ja välineistä myönnettävää tukea ja **estetään päällekkäisyys** tämän asetuksen mukaisen avun ja unionin, jäsenvaltioiden, kolmansien maiden, monenvälisen ja alueellisten järjestöjen ja yhteisöjen antaman muun avun välillä.

Tarkistus 17

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 11 kappale

Komission teksti

(11) Tukivälineellä olisi varmistettava johdonmukaisuus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 21 artiklassa vahvistettujen unionin ulkoisen toiminnan yleisten tavoitteiden kanssa ja tuettava niitä, mukaan lukien EU:n perusoikeuskirjassa vahvistettujen perusoikeuksien kunnioittaminen. Sillä varmistetaan erityisesti ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen suojelu ja edistäminen.

Tarkistus

(11) Tukivälineellä olisi varmistettava johdonmukaisuus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 21 artiklassa vahvistettujen unionin ulkoisen toiminnan yleisten tavoitteiden kanssa ja tuettava niitä, mukaan lukien EU:n perusoikeuskirjassa vahvistettujen perusoikeuksien kunnioittaminen. Sillä varmistetaan erityisesti ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen suojelu ja edistäminen, **sillä ne ovat EU:hun liittymistä koskevan prosessin poliittisia perusedellytyksiä.**

Tarkistus 18

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 13 kappale

Komission teksti

(13) Tämän asetuksen täytäntöönpanon ohjenuorana olisi pidettävä tasa-arvon ja syrjimättömyyden periaatteita, sellaisina kuin ne on määritelty unionin tasa-arvostrategioissa. Täytäntöönpanolla olisi edistettävä sukupuolten tasa-arvoa sekä naisten ja tyttöjen voimaannuttamista ja pyrittävä suojelemaan ja edistämään

Tarkistus

(13) Tämän asetuksen täytäntöönpanon ohjenuorana olisi pidettävä tasa-arvon ja syrjimättömyyden periaatteita, sellaisina kuin ne on määritelty unionin tasa-arvostrategioissa. Täytäntöönpanolla olisi edistettävä sukupuolten tasa-arvoa sekä naisten ja tyttöjen voimaannuttamista ja pyrittävä suojelemaan ja edistämään

naisten ja tyttöjen oikeuksia sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevien EU:n toimintasuunnitelmien sekä asiaankuuluvien neuvoston päätelmien ja kansainvälisten yleissopimusten mukaisesti. Tukivälineen täytäntöönpanossa olisi noudatettava vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaa Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimusta, ja **tukivälineen** investoinneissa ja teknisessä tuessa olisi varmistettava esteettömyys.

naisten ja tyttöjen oikeuksia sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevien EU:n toimintasuunnitelmien sekä asiaankuuluvien neuvoston päätelmien ja kansainvälisten yleissopimusten mukaisesti. Tukivälineen täytäntöönpanossa olisi noudatettava vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaa Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimusta ja **vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaa strategiaa 2021–2030. Kaikissa kansallisissa suunnitelmissa, niiden investoinneissa ja teknisessä tuessa olisi varmistettava kaikkien haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien esteettömyys ja itsenäinen asuminen.**

Tarkistus 19

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 13 a kappale (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

(13 a) Tukivälineen puitteissa toteutettavien toimien olisi luotava maaseutualueiden naisryrittäjille suotuisa ympäristö, myös oikeudellisten ja poliittisten näkökohtien osalta, jotta voidaan varmistaa parempi tiedonsaanti, tietämys ja osaaminen sekä helpottaa taloudellisten resurssien saantia ja siten luoda lisää työpaikkoja maaseutualueille ja edistää sukupolvenvaihdosta.

Tarkistus 20

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 13 a kappale (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

(13 a) Tällä asetuksella olisi edistettävä kumppanuutta koskevia eurooppalaisia käytännesääntöjä ja monitasoisen hallinnon periaatetta, jotta tuensaajat voivat valmistautua Euroopan rakenne- ja

investointirahastojen tulevaan täytäntöönpanoon.

Tarkistus 21

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 13 b kappale (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

(13 b) Tukivälineen puitteissa toteutettavilla toimilla olisi osaltaan vähennettävä tuloeroja alueilla sosiaalisen osallisuuden edistämiseksi ja kestäväen pitkän aikavälin kasvun varmistamiseksi.

Tarkistus 22

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 14 kappale

Komission teksti

Tarkistus

(14) Tämän asetuksen olisi edistettävä Länsi-Balkanin vihreää toimintaohjelmaa⁷ vahvistamalla ympäristönsuojelua, osallistumalla ilmastonmuutoksen hillintään ja tehostamalla siihen sopeutumista sekä nopeuttamalla siirtymistä vähähiiliseen talouteen.

(14) Tämän asetuksen olisi edistettävä Länsi-Balkanin vihreää toimintaohjelmaa⁷ vahvistamalla ympäristönsuojelua, osallistumalla ilmastonmuutoksen hillintään ja tehostamalla siihen sopeutumista sekä nopeuttamalla siirtymistä vähähiiliseen talouteen **ja saavuttamalla ilmastoneutraaliuden viimeistään vuoteen 2050 mennessä.**

⁷ SWD(2020)223 final, 6.10.2020.

⁷ SWD(2020)223 final, 6.10.2020.

Tarkistus 23

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 16 kappale

Komission teksti

Tarkistus

(16) Komission olisi yhteistyössä jäsenvaltioiden ja tuensaajien kanssa

(16) Komission olisi yhteistyössä jäsenvaltioiden ja tuensaajien kanssa

lisättävä läpinäkyvyyttä ja vastuuvollisuutta avun toimittamisessa muun muassa toteuttamalla asianmukaisia sisäisiä valvontajärjestelmiä ja petostentorjuntatoimia. Tukivälineestä myönnettävän tuen ennakkoehtona olisi oltava, että kukin tuensaaja noudattaa ja ylläpitää edelleen toimivan demokratian mekanismeja, kunnioittaa demokraattisia instituutioita, parlamentaarinen monipuoluejärjestelmä mukaan lukien, noudattaa oikeusvaltioperiaatetta ja takaa ihmisoikeuksien, myös vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien, kunnioittamisen. Toisena edellytyksenä olisi oltava Serbian ja Kosovon rakentava sitoutuminen suhteidensa normalisointiin, jotta ne voivat panna kaikilta osin täytäntöön kaikki velvoitteensa, jotka johtuvat suhteiden normalisointia koskevasta sopimuksesta ja sen täytäntöönpanoliitteestä sekä kaikista aiemmista vuoropuhelussa sovituista toimista, ja aloittaa neuvottelut suhteiden normalisointia koskevasta kokonaisvaltaisesta sopimuksesta.

lisättävä läpinäkyvyyttä ja vastuuvollisuutta avun toimittamisessa muun muassa toteuttamalla asianmukaisia sisäisiä valvontajärjestelmiä ja petostentorjuntatoimia, **joissa on lisätty avoimuutta ja joita komissio arvioi jatkuvasti**. Tukivälineestä myönnettävän tuen ennakkoehtona olisi oltava, että kukin tuensaaja noudattaa ja ylläpitää edelleen toimivan demokratian mekanismeja, kunnioittaa demokraattisia instituutioita, parlamentaarinen monipuoluejärjestelmä mukaan lukien, noudattaa oikeusvaltioperiaatetta ja takaa ihmisoikeuksien, myös **kansallisiin, uskonnollisiin, kulttuurisiin ja seksuaalisiin** vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien, kunnioittamisen. Toisena edellytyksenä olisi oltava Serbian ja Kosovon rakentava sitoutuminen suhteidensa normalisointiin, jotta ne voivat panna kaikilta osin täytäntöön kaikki velvoitteensa, jotka johtuvat suhteiden normalisointia koskevasta sopimuksesta ja sen täytäntöönpanoliitteestä sekä kaikista aiemmista vuoropuhelussa sovituista toimista, ja aloittaa neuvottelut suhteiden normalisointia koskevasta kokonaisvaltaisesta sopimuksesta.

Tarkistus 24

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 21 kappale

Komission teksti

(21) Tukivälineen mukaisissa myöntämisen-/hankintamenettelyissä olisi sallittava tukikelpoisuuden rajoittaminen toiminnan erityisluonteen vuoksi tai silloin, kun toiminta vaikuttaa turvallisuuteen tai yleiseen järjestykseen.

Tarkistus

(21) Tukivälineen mukaisissa myöntämisen-/hankintamenettelyissä olisi sallittava tukikelpoisuuden rajoittaminen toiminnan erityisluonteen vuoksi tai silloin, kun toiminta vaikuttaa turvallisuuteen tai yleiseen järjestykseen **oikeudenmukaisessa menettelyssä riittävin muutoksenhakukeinoin, jotta vältetään näiden säännösten**

mielivaltainen käyttö poliittisen puolueellisuuden pohjalta.

Tarkistus 25

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 27 kappale

Komission teksti

(27) Uudistusohjelmaan olisi sisällytettävä selvitys tuensaajan järjestelmästä, jonka avulla voidaan tehokkaasti ehkäistä, havaita ja korjata tukivälineestä myönnettyjen varojen käyttöön liittyvät sääntöjenvastaisuudet, lahjonta, petokset ja eturistiriidat, ja järjestelyistä, joilla *pyritään välttämään* päällekkäisen rahoituksen myöntäminen tukivälineestä ja muista unionin ohjelmista.

Tarkistus

(27) Uudistusohjelmaan olisi sisällytettävä selvitys tuensaajan järjestelmästä, jonka avulla voidaan tehokkaasti ehkäistä, havaita ja korjata tukivälineestä myönnettyjen varojen käyttöön liittyvät sääntöjenvastaisuudet, lahjonta, petokset ja eturistiriidat, ja järjestelyistä, joilla *olisi vältettävä* päällekkäisen rahoituksen myöntäminen tukivälineestä ja muista unionin ohjelmista.

Tarkistus 26

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 47 kappale

Komission teksti

(47) Komission olisi varmistettava, että tukiväline suojaa tehokkaasti unionin taloudellisia etuja. Kun otetaan huomioon Länsi-Balkanin tuensaajille myönnetyn myös välillisesti hallinnoidun rahoitustuen pitkät perinteet ja se, että tuensaajat ovat asteittain mukautuneet unionin sisäisen valvonnan standardeihin ja käytäntöihin, komissio voi tukeutua suurelta osin kansallisten sisäisen valvonnan järjestelmien ja petostentorjuntajärjestelmien toimintaan. Komissiolle ja OLAFille olisi erityisesti ilmoitettava viipymättä kaikista epäilyistä sääntöjenvastaisuuksista, petoksista, lahjonnasta ja eturistiriidoista, jotka vaikuttavat tukivälineestä myönnettävien varojen käyttöön.

Tarkistus

(47) Komission olisi varmistettava, että tukiväline suojaa tehokkaasti unionin taloudellisia etuja. Kun otetaan huomioon Länsi-Balkanin tuensaajille myönnetyn myös välillisesti hallinnoidun rahoitustuen pitkät perinteet ja se, että tuensaajat ovat asteittain mukautuneet unionin sisäisen valvonnan standardeihin ja käytäntöihin, komissio voi tukeutua suurelta osin kansallisten sisäisen valvonnan järjestelmien ja petostentorjuntajärjestelmien toimintaan. Komissiolle ja OLAFille olisi erityisesti ilmoitettava viipymättä kaikista epäilyistä sääntöjenvastaisuuksista, petoksista, lahjonnasta ja eturistiriidoista, jotka vaikuttavat tukivälineestä myönnettävien varojen käyttöön. *Komission ja OLAFin olisi arvioitava kyseisiä*

petostentorjuntajärjestelmiä ja annettava tuensaajille suosituksia parannusten tai korjausten tekemiseksi EU:n säännösten mukaisesti puutteiden ilmetessä.

Tarkistus 27

Ehdotus asetukseksi 3 artikla – 1 kohta – a alakohta

Komission teksti

a) nopeuttaa alueellista taloudellista yhdentymistä ja asteittaista yhdentymistä unionin sisämarkkinoihin;

Tarkistus

a) ***edistää sosiaalista, taloudellista ja ympäristöön liittyvää häiriönsietokykyä,*** nopeuttaa alueellista taloudellista yhdentymistä ja asteittaista yhdentymistä unionin sisämarkkinoihin;

Tarkistus 28

Ehdotus asetukseksi 3 artikla – 1 kohta – b alakohta

Komission teksti

b) nopeuttaa tuensaajien talouksien sosioekonomista lähentymistä unionin kanssa;

Tarkistus

b) nopeuttaa tuensaajien talouksien sosioekonomista lähentymistä unionin kanssa ***ja edistää niiden alueellista yhteenkuuluvuutta;***

Tarkistus 29

Ehdotus asetukseksi 3 artikla – 1 kohta – c alakohta

Komission teksti

c) nopeuttaa mukautumista unionin arvoihin, säädöksiin, sääntöihin, normeihin, politiikkoihin ja käytäntöihin unionin jäsenyyttä silmällä pitäen.

Tarkistus

c) nopeuttaa mukautumista unionin arvoihin, säädöksiin, sääntöihin, normeihin, politiikkoihin ja käytäntöihin ***ja edistää taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta ja rajatylittävää yhteistyötä*** unionin jäsenyyttä silmällä pitäen.

Tarkistus 30

Ehdotus asetukseksi 3 artikla – 2 kohta – b alakohta

Komission teksti

b) edistää alueellista taloudellista yhdentymistä erityisesti edistämällä yhteisten alueellisten markkinoiden luomista;

Tarkistus

b) edistää alueellista taloudellista yhdentymistä **ja alueellista yhteenkuuluvuutta helpottamalla niiden välisiä yhteyksiä** erityisesti edistämällä yhteisten alueellisten markkinoiden luomista;

Tarkistus 31

Ehdotus asetukseksi 3 artikla – 2 kohta – c a alakohta (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

c a) edistää rajatylittävää yhteistyötä tuensaajien välillä, myös EU:n ulkorajoilla sijaitsevilla alueilla, vastata yhteisiin haasteisiin, edistää kumppanuuksia ja edistää taloudellista kehitystä, sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja ympäristön kestävyyttä;

Tarkistus 32

Ehdotus asetukseksi 3 artikla – 2 kohta – d alakohta

Komission teksti

d) tukea alueellista taloudellista yhdentymistä ja tehokkaampaa yhdentymistä EU:n sisämarkkinoihin parantamalla alueen yhteyksiä Euroopan laajuisten verkkojen avulla;

Tarkistus

d) tukea alueellista taloudellista yhdentymistä ja tehokkaampaa yhdentymistä EU:n sisämarkkinoihin parantamalla alueen yhteyksiä Euroopan laajuisten verkkojen avulla **ja edistää infrastruktuurin kehittämistä ja jäsenvaltioiden ja alueiden osallistumista;**

Tarkistus 33

Ehdotus asetukseksi 3 artikla – 2 kohta – e alakohta

Komission teksti

e) nopeuttaa vihreää siirtymää vuonna 2020 hyväksytyyn Länsi-Balkanin vihreän toimintaohjelman mukaisesti ottaen huomioon kaikki talouden alat, erityisesti energia-alan, mukaan lukien siirtyminen vähähiiliseen, ilmastoneutraaliin ja ilmastokestävään kiertotalouteen;

Tarkistus

e) nopeuttaa vihreää siirtymää ***Pariisin sopimuksen ja*** vuonna 2020 hyväksytyyn Länsi-Balkanin vihreän toimintaohjelman mukaisesti ottaen huomioon kaikki talouden alat, erityisesti energia-alan, mukaan lukien ***oikeudenmukainen ja osallistava*** siirtyminen vähähiiliseen, ilmastoneutraaliin ja ilmastokestävään kiertotalouteen;

Tarkistus 34

Ehdotus asetukseksi 3 artikla – 2 kohta – e a alakohta (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

e a) edistää rajatylittävää yhteistyötä tuensaajien välillä, mukaan lukien EU:n ulkorajoilla sijaitsevat alueet, energiatehokkuuden ja vihreän siirtymän saavuttamiseksi;

Tarkistus 35

Ehdotus asetukseksi 3 artikla – 2 kohta – g alakohta

Komission teksti

Tarkistus

g) edistää innovointia erityisesti pk-yritysten hyväksi sekä vihreän siirtymän ja digitalisaation tukemiseksi;

g) edistää innovointia erityisesti ***mikro- ja*** pk-yritysten hyväksi sekä ***oikeudenmukaisen ja osallistavan*** vihreän siirtymän ja digitalisaation tukemiseksi;

Tarkistus 36

Ehdotus asetukseksi
3 artikla – 2 kohta – g a alakohta (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

g a) vastata väestöhaasteisiin;

Tarkistus 37

Ehdotus asetukseksi
3 artikla – 2 kohta – h alakohta

Komission teksti

Tarkistus

h) edistää *laadukasta yleissivistävää ja ammatillista koulutusta*, uudelleen- ja täydennyskoulutusta ja *työllisyystoimia*;

h) edistää *taloudellista ja sosiaalista kehitystä EU:hun liittymisen painopisteiden mukaisesti kiinnittäen erityistä huomiota naisiin ja nuoriin muun muassa laadukkaan yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen, tutkimuksen, uudelleen- ja täydennyskoulutuksen, Euroopan osaamisohjelmaan perustuvien työllisyystoimien, työlainsäädännön vähimmäisnormien, tulotasa-arvon, työterveyden ja -turvallisuuden sekä syrjimättömyyden avulla sekä edistämällä sosiaalista suojelua ja työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua, jotta ne vastaisivat paremmin EU:n normeja ja lainsäädäntöä*;

Tarkistus 38

Ehdotus asetukseksi
3 artikla – 2 kohta – h a alakohta (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

h a) edistää kokonaisvaltaista strategista lähestymistapaa, jossa yhdistetään uudistuksia ja investointeja aivovuodon vähentämiseksi ja osaamispotentiaalin käyttöönottoa edistävän alustan edistämiseksi;

Tarkistus 39

Ehdotus asetukseksi 3 artikla – 2 kohta – h a alakohta (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

h a) varmistaa työntekijöiden oikeuksien parempi suojelu ja vähentää alueiden välisiä tuloeroja;

Tarkistus 40

Ehdotus asetukseksi 3 artikla – 2 kohta – i alakohta

Komission teksti

Tarkistus

i) vahvistaa laajentumisprosessin perusasioita, kuten oikeusvaltioperiaatetta, demokratiaa ja ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamista, edistämällä oikeuslaitoksen riippumattomuutta, parantamalla turvallisuutta sekä torjumalla petoksia, lahjontaa, järjestäytyneitä rikollisuutta, rahanpesua ja terrorismin rahoitusta, veronkiertoa ja veropetoksia; edistää kansainvälisen oikeuden noudattamista; vahvistaa tiedotusvälineiden vapautta ja akateemista vapautta ja kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä; edistää työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua; edistää sukupuolten tasa-arvoa, syrjimättömyyttä ja suvaitsevuuutta, jotta voidaan varmistaa vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien kunnioittaminen ja edistäminen ja parantaa niitä;

i) vahvistaa laajentumisprosessin perusasioita, kuten oikeusvaltioperiaatetta, demokratiaa ***ja demokraattisten instituutioiden toimintaa*** ja ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamista, edistämällä oikeuslaitoksen riippumattomuutta, parantamalla turvallisuutta sekä torjumalla petoksia, lahjontaa, järjestäytyneitä rikollisuutta, rahanpesua ja terrorismin rahoitusta, veronkiertoa ja veropetoksia; edistää kansainvälisen oikeuden noudattamista; ***suojella ja*** vahvistaa tiedotusvälineiden vapautta ja akateemista vapautta ja kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä; edistää työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua ***ja työntekijöiden oikeuksien suojelua; vähentää tuloeroja; estää sosiaalinen polkumyynti;*** edistää sukupuolten tasa-arvoa, syrjimättömyyttä ja suvaitsevuuutta, jotta voidaan varmistaa vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien kunnioittaminen ja edistäminen ja parantaa niitä; ***parantaa selviytymiskykyä ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja sekaantumisen torjunnassa, mukaan lukien disinformaatio ja muut***

hybridiuhat, joilla pyritään heikentämään alueen vakautta, demokraattisia prosesseja ja sen EU-perspektiiviä;

Tarkistus 41

**Ehdotus asetukseksi
3 artikla – 2 kohta – i a alakohta (uusi)**

Komission teksti

Tarkistus

i a) edistää taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta pitkällä aikavälillä tuensaajien välillä, myös alueiden välisellä tasolla;

Tarkistus 42

**Ehdotus asetukseksi
3 artikla – 2 kohta – i b alakohta (uusi)**

Komission teksti

Tarkistus

i b) edistää kansallisia uudistuksia, jotka mahdollistavat kaupunkien muutokset ja helpottavat julkisten investointien toteuttamista, tehostamalla koordinoitua kaupunkialueita koskevien kansallisten politiikkojen kanssa, mukaan lukien hallinnollisten valmiuksien tukeminen;

Tarkistus 43

**Ehdotus asetukseksi
3 artikla – 2 kohta – j alakohta**

Komission teksti

Tarkistus

j) **tehostaa julkishallintoa** ja tukea läpinäkyvyyttä, rakenneuudistuksia ja hyvää hallintoa kaikilla tasoilla, myös julkisen varainhoidon, julkisten hankintojen ja valtiontukien valvonnan aloilla; tukea aloitteita kansainvälisen oikeuden tukemiseksi ja sen noudattamisen

j) **parantaa julkishallinnon valmiuksia ja tehokkuutta** ja tukea läpinäkyvyyttä, rakenneuudistuksia ja hyvää hallintoa kaikilla tasoilla, myös julkisen varainhoidon, julkisten hankintojen ja valtiontukien valvonnan aloilla; **tukea hallinnon hajauttamista ja**

valvomiseksi Länsi-Balkanin tuensaajamaissa sekä tähän työhön osallistuvia toimijoita.

paikallistason kehittämistä; tukea aloitteita kansainvälisen oikeuden tukemiseksi ja sen noudattamisen valvomiseksi Länsi-Balkanin tuensaajamaissa sekä tähän työhön osallistuvia toimijoita;

Tarkistus 44

Ehdotus asetukseksi 3 artikla – 2 kohta – j a alakohta (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

j a) edistää yhteistyötä turvallisuuden alalla ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa sekä laittomien muuttovirtojen valvonnan alalla vaihtamalla tietoja, ottamalla käyttöön asianmukaista infrastruktuuria, kehittämällä tehokkaita menettelyjä tunnistamista ja hallintaa varten, kouluttamalla rajahenkilöstöä ja tekemällä yhteistyötä jäsenvaltioiden ja alueiden välillä.

Tarkistus 45

Ehdotus asetukseksi 4 artikla – 1 kohta

Komission teksti

Tarkistus

1. Tukivälineen mukainen yhteistyö perustuu kehitysyhteistyön tuloksellisuutta koskeviin periaatteisiin, joita ovat tuensaajien omavastuu kehityksen prioriteeteista, keskittyminen tuloksiin, osallistavat kumppanuudet, läpinäkyvyys ja keskinäinen vastuuvollisuus ja joita edistetään yhteistyön kaikissa muodoissa. Yhteistyö perustuu tulokselliseen ja tehokkaaseen resurssien kohdentamiseen ja käyttöön.

1. Tukivälineen mukainen yhteistyö perustuu kehitysyhteistyön tuloksellisuutta koskeviin periaatteisiin, joita ovat tuensaajien omavastuu kehityksen prioriteeteista, keskittyminen tuloksiin, osallistavat kumppanuudet ***paikallisten ja alueellisten viranomaisten, työmarkkinaosapuolten, kansalaisyhteiskunnan järjestöjen ja vapaaehtoisten yhdistysten kanssa, ja*** läpinäkyvyys ja keskinäinen vastuuvollisuus ja joita edistetään yhteistyön kaikissa muodoissa. Yhteistyö

perustuu tulokselliseen ja tehokkaaseen resurssien kohdentamiseen ja käyttöön.

Tarkistus 46

Ehdotus asetukseksi 4 artikla – 2 kohta

Komission teksti

2. Tukivälineestä myönnettävä tuki täydentää muista unionin ohjelmista ja välineistä myönnettävää tukea. Tämän asetuksen nojalla tukikelpoisille toimille voidaan myöntää tukea myös muista unionin ohjelmista ja välineistä edellyttäen, ettei tällaista tukea käytetä samojen kustannusten kattamiseen.

Tarkistus

2. Tukivälineestä myönnettävä tuki täydentää muista unionin ohjelmista ja välineistä myönnettävää tukea. Tämän asetuksen nojalla tukikelpoisille toimille voidaan myöntää tukea myös muista unionin ohjelmista ja välineistä edellyttäen, ettei tällaista tukea käytetä samojen kustannusten kattamiseen. ***Tarvitaan ehdottomasti synergioita muiden saman maantieteellisen alueen tai aihepiirin kattavien EU:n rahoitusvälineiden kanssa päällekkäisen rahoituksen välttämiseksi.***

Tarkistus 47

Ehdotus asetukseksi 4 artikla – 4 kohta

Komission teksti

4. Tukivälineen soveltamisalaan kuuluvissa toimissa valtavirtaistetaan ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen, biologinen monimuotoisuus ja ympäristönsuojelu, ihmisoikeudet, demokratia, sukupuolten tasa-arvo ja tarvittaessa katastrofiriskin vähentäminen, ja niillä tuetaan kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista edistämällä sellaista yhdennettyä toimintaa, jolla voidaan saada aikaan sivuhyötyjä ja saavuttaa useita tavoitteita johdonmukaisella tavalla. Toimissa vältetään hukkainvestointeja, ja niissä noudatetaan vahingon välttämisen periaatetta ja ”ketään ei jätetä” -periaatetta

Tarkistus

4. Tukivälineen soveltamisalaan kuuluvissa toimissa valtavirtaistetaan ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen, biologinen monimuotoisuus ja ympäristönsuojelu, ihmisoikeudet, demokratia, sukupuolten tasa-arvo ja tarvittaessa katastrofiriskin vähentäminen, ja niillä tuetaan kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista edistämällä sellaista yhdennettyä toimintaa, jolla voidaan saada aikaan sivuhyötyjä ja saavuttaa useita tavoitteita johdonmukaisella tavalla. Toimissa vältetään hukkainvestointeja, ja niissä noudatetaan vahingon välttämisen periaatetta ja ”ketään ei jätetä” -periaatetta

ja pyritään valtavirtaistamaan kestävyysnäkökohdat Euroopan vihreän kehityksen ohjelman mallin mukaisesti.

ja **kumppanuutta koskevia eurooppalaisia käytännesääntöjä ja monitasoisen hallinnon periaatetta** ja pyritään valtavirtaistamaan kestävyysnäkökohdat Euroopan vihreän kehityksen ohjelman mallin mukaisesti.

Tarkistus 48

Ehdotus asetukseksi 4 artikla – 4 kohta

Komission teksti

4. Tukivälineen soveltamisalaan kuuluvissa toimissa valtavirtaistetaan ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen, biologinen monimuotoisuus ja ympäristönsuojelu, ihmisoikeudet, demokratia, sukupuolten tasa-arvo ja tarvittaessa katastrofiriskin vähentäminen, ja niillä tuetaan kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista edistämällä sellaista yhdenmukaista toimintaa, jolla voidaan saada aikaan sivuhyötyjä ja saavuttaa useita tavoitteita johdonmukaisella tavalla. Toimissa vältetään hukkinvestointeja, ja niissä noudatetaan vahingon välttämisen periaatetta ja ”ketään ei jätetä” -periaatetta ja pyritään valtavirtaistamaan kestävyysnäkökohdat Euroopan vihreän kehityksen ohjelman mallin mukaisesti.

Tarkistus

4. Tukivälineen soveltamisalaan kuuluvissa toimissa **noudatetaan EU:n ympäristölainsäädäntöä ja** valtavirtaistetaan ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen, biologinen monimuotoisuus ja ympäristönsuojelu, ihmisoikeudet **ja työntekijöiden oikeudet**, demokratia, **avoimuus ja kansalaisyhteiskunnan osallistuminen**, sukupuolten tasa-arvo ja tarvittaessa katastrofiriskin vähentäminen, ja niillä tuetaan kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista edistämällä sellaista yhdenmukaista toimintaa, jolla voidaan saada aikaan sivuhyötyjä ja saavuttaa useita tavoitteita johdonmukaisella tavalla. Toimissa vältetään hukkinvestointeja, ja niissä noudatetaan vahingon välttämisen periaatetta ja ”ketään ei jätetä” -periaatetta ja pyritään valtavirtaistamaan kestävyysnäkökohdat Euroopan vihreän kehityksen ohjelman mallin mukaisesti.

Tarkistus 49

Ehdotus asetukseksi 4 artikla – 7 a kohta (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

7 a. Uudistusohjelmien mukaisten toimenpiteiden on perustuttava

*koheesioon kohdistuvien
haittavaikutusten välttämiseen,
toissijaisuusperiaatteeseen ja
monitasoisen hallinnon periaatteisiin ja
alueiden ja kuntien osallistumiseen.
Tukivälineen puitteissa toteutettavien
toimien alueelliset ja paikkalähtöiset
lähestymistavat mahdollistavat toiminnan
asiaankuuluvilla talousalueilla ja
edistävät erityisesti maaseutu- ja
kaupunkialueiden välisiä yhteyksiä.*

Tarkistus 50

**Ehdotus asetukseksi
4 artikla – 7 a kohta (uusi)**

Komission teksti

Tarkistus

*7 a. Rahoitusvälineen tehokkuuden
varmistamiseksi jäsenvaltiot voivat
käynnistää säännöllisiä ja yhteisiä
kuulemisia tuensaajien kanssa avun
tarjoamiseksi ohjelmien laatimisessa.*

Tarkistus 51

**Ehdotus asetukseksi
4 artikla – 7 b kohta (uusi)**

Komission teksti

Tarkistus

*7 b. Uudistusohjelmien laadulliset
toimenpiteet perustuvat innovoinnin
nelinkertaiseen spiraalimalliin
(Quadruple Innovation helix), jotta
voidaan taata uudistusten ja investointien
parempi vaikutus tuensaajien
yhteiskunnissa.*

Tarkistus 52

Ehdotus asetukseksi 5 artikla – 2 a kohta (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

2 a. Tuensaajien olisi osoitettava sitoutuneisuutensa eurooppalaisiin perusarvoihin ja -periaatteisiin, oikeusvaltioperiaatteeseen ja demokratiaan, myös mukautumalla täysin EU:n yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan ja kolmansiin maihin kohdistettaviin rajoittaviin toimenpiteisiin;

Tarkistus 53

Ehdotus asetukseksi 6 artikla – 6 kohta

Komission teksti

Tarkistus

6. Edellä 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuja varoja voidaan käyttää tukivälineen täytäntöönpanoa koskevaan tekniseen ja hallinnolliseen apuun, kuten valmistelutoimiin, seuranta-, valvonta-, tarkastus- ja arviointitoimiin, joita tukivälineen hallinnointi ja sen tavoitteiden saavuttaminen edellyttävät, erityisesti selvityksiin, asiantuntijakokouksiin, koulutuksiin, tuensaajien viranomaisten kuulemisiin, konferensseihin, sidosryhmien kuulemiseen, tiedotus- ja viestintätoimiin, mukaan lukien osallistavat yhteystoimet, sekä unionin poliittisia painopisteitä koskevaan toimielinten viestintään, siltä osin kuin ne liittyvät tämän asetuksen tavoitteisiin, tiedonkäsittelyyn ja -vaihtoon tarkoitettuihin tietoverkkoihin liittyviin menoihin, toimielinten tietoteknisiin välineisiin sekä kaikkiin muihin menoihin, joita komissiolle aiheutuu päätoimipaikassa ja unionin edustustoissa tukivälineen yhteydessä tarvittavasta hallinnollisesta ja koordinoitituesta. Menoihin voidaan

6. Edellä 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuja varoja voidaan käyttää tukivälineen täytäntöönpanoa koskevaan tekniseen ja hallinnolliseen apuun, kuten valmistelutoimiin, seuranta-, valvonta-, tarkastus- ja arviointitoimiin, joita tukivälineen hallinnointi ja sen tavoitteiden saavuttaminen edellyttävät, erityisesti selvityksiin, asiantuntijakokouksiin, koulutuksiin, tuensaajien viranomaisten kuulemisiin, konferensseihin, **paikallisten ja alueellisten viranomaisten, kansalaisyhteiskunnan ja** sidosryhmien kuulemiseen, tiedotus- ja viestintätoimiin, mukaan lukien osallistavat yhteystoimet, sekä unionin poliittisia painopisteitä koskevaan toimielinten viestintään, siltä osin kuin ne liittyvät tämän asetuksen tavoitteisiin, tiedonkäsittelyyn ja -vaihtoon tarkoitettuihin tietoverkkoihin liittyviin menoihin, toimielinten tietoteknisiin välineisiin sekä kaikkiin muihin menoihin, joita komissiolle aiheutuu päätoimipaikassa ja unionin edustustoissa tukivälineen

lukea myös kustannukset, joita aiheutuu muista tukitoimista, kuten laadunvalvonnasta ja hankkeiden tai ohjelmien seurannasta kentällä, sekä vertaisneuvonnasta ja uudistusten ja investointien arviointiin ja toteuttamiseen liittyvistä asiantuntijapalveluista.

yhteydessä tarvittavasta hallinnollisesta ja koordinoitituksesta. Menoihin voidaan lukea myös kustannukset, joita aiheutuu muista tukitoimista, kuten laadunvalvonnasta ja hankkeiden tai ohjelmien seurannasta kentällä, sekä vertaisneuvonnasta ja uudistusten ja investointien arviointiin ja toteuttamiseen liittyvistä asiantuntijapalveluista.

Tarkistus 54

Ehdotus asetukseksi 8 artikla – 3 kohta

Komission teksti

3. Kaikkien tukivälineen puitteissa rahoitettujen ja hankittujen tarvikkeiden ja materiaalien on oltava peräisin jostakin 1 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettua maasta, paitsi jos tarvikkeita ja materiaaleja ei voida hankkia kohtuullisin ehdoin mistään niistä. Lisäksi sovelletaan 6 kohdassa säädettyjä rajoituksia.

Tarkistus

3. Kaikkien tukivälineen puitteissa rahoitettujen ja hankittujen tarvikkeiden ja materiaalien on oltava peräisin jostakin 1 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettua maasta, paitsi jos tarvikkeita ja materiaaleja ei voida hankkia kohtuullisin ehdoin mistään niistä. ***Tällöin hankintojen olisi oltava toimitusketjujen huolellisuusvelvoitetta koskevien EU:n asetusten mukaisia.*** Lisäksi sovelletaan 6 kohdassa säädettyjä rajoituksia.

Tarkistus 55

Ehdotus asetukseksi 8 artikla – 7 kohta

Komission teksti

7. Muiden kuin osallistumiskelpoisten maiden tarjoajat, hakijat ja ehdokkaat voidaan hyväksyä tukikelpoisiksi kiireellisissä tapauksissa tai tapauksissa, joissa palveluja ei ole saatavilla asianomaisten maiden tai alueiden markkinoilla, tai muissa asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa, joissa toimen toteuttaminen olisi tukikelpoisuusehtojen

Tarkistus

7. Muiden kuin osallistumiskelpoisten maiden tarjoajat, hakijat ja ehdokkaat voidaan hyväksyä tukikelpoisiksi ***vain perustellusti*** kiireellisissä tapauksissa tai tapauksissa, joissa palveluja ei ole saatavilla asianomaisten maiden tai alueiden markkinoilla, tai muissa asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa, joissa toimen toteuttaminen olisi tukikelpoisuusehtojen soveltamisen takia mahdotonta tai kohtuuttoman vaikeaa,

soveltamisen takia mahdotonta tai kohtuuttoman vaikeaa.

täysin avoimesti ja todistetusti pätevästä syystä.

Tarkistus 56

**Ehdotus asetukseksi
9 artikla – 5 kohta – c a alakohta (uusi)**

Komission teksti

Tarkistus

c a) tuensaajan sitoutuminen EU:n keskeiseen toissijaisuusperiaatteeseen varojen jakamisessa lainkäyttöalueellaan estämällä alueellinen tai poliittinen suosiminen.

Tarkistus 57

**Ehdotus asetukseksi
11 artikla – 5 a kohta (uusi)**

Komission teksti

Tarkistus

5 a Uudistusohjelmat valmistellaan ja toimenpiteet pannaan täytäntöön tiiviissä yhteistyössä kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden, teollisuuden, yliopistojen, työmarkkinaosapuolten sekä paikallis- ja alueviranomaisten kanssa, ja niillä edistetään niiden institutionaalisia valmiuksia taata sitoutuminen uudistuksiin ja investointien vaikutus.

Tarkistus 58

**Ehdotus asetukseksi
12 artikla – 1 kohta – 1 a alakohta (uusi)**

Komission teksti

Tarkistus

Jos edistystä ei ole tapahtunut tai 5 artiklan mukaiset edellytykset eivät enää täyty, maksuja olisi alennettava tai harkittava uudelleen.

Tarkistus 59

Ehdotus asetukseksi 12 artikla – 3 kohta

Komission teksti

3. Makrotaloudellinen vakaus, moitteeton julkinen varainhoito sekä talousarvion läpinäkyvyys ja valvonta ovat yleisiä maksuehtoja, joiden on täytyttävä varojen vapauttamiseksi.

Tarkistus

3. Makrotaloudellinen vakaus, moitteeton julkinen varainhoito, ***eri hallintotasojen keskinäinen luottamus*** sekä talousarvion läpinäkyvyys ja valvonta ovat yleisiä maksuehtoja, joiden on täytyttävä varojen vapauttamiseksi, ***samoin kuin kansallisten tai valtiotasoa alempien viranomaisten valmiudet hallinnoida rahoitusohjelmia niiden kehitystasosta riippumatta.***

Tarkistus 60

Ehdotus asetukseksi 13 artikla – 1 kohta – a alakohta

Komission teksti

a) toimenpiteet, jotka muodostavat johdonmukaisen, kattavan ja riittävän tasapainoisen vastauksen 3 artiklassa asetettuihin tavoitteisiin, mukaan lukien rakenneuudistukset, investoinnit ja ***tarvittaessa*** toimenpiteet ennakkoehtojen noudattamisen varmistamiseksi;

Tarkistus

a) toimenpiteet, jotka muodostavat johdonmukaisen, kattavan ja riittävän tasapainoisen vastauksen 3 artiklassa asetettuihin tavoitteisiin, mukaan lukien rakenneuudistukset, investoinnit ja toimenpiteet ennakkoehtojen noudattamisen varmistamiseksi;

Tarkistus 61

Ehdotus asetukseksi 13 artikla – 1 kohta – c alakohta

Komission teksti

c) selvitys siitä, missä määrin toimenpiteiden odotetaan edistävän ilmasto- ja ympäristötavoitteiden saavuttamista;

Tarkistus

c) selvitys siitä, missä määrin toimenpiteiden odotetaan edistävän ***yleisten ja erityisten tavoitteiden saavuttamista, erityisesti selvitys siitä, missä määrin toimenpiteet vastaavat tuensaajien taloudellista, sosiaalista ja alueellista kehitystä ja yhteenkuuluvuutta,***

ilmasto- ja ympäristötavoitteiden saavuttamista, *hallinnon hajauttamista ja lähentymistä unionin normeihin*;

Tarkistus 62

Ehdotus asetukseksi 13 artikla – 1 kohta – e alakohta

Komission teksti

e) järjestelyt, jotka koskevat tuensaajan toteuttamaa uudistusohjelman tehokasta seuranta, raportointia ja arviointia, mukaan lukien 2 kohdassa vahvistetut indikaattorit;

Tarkistus

e) järjestelyt, jotka koskevat *asiaankuuluvien hallintotasojen, teollisuuden, yliopistojen ja kansalaisyhteiskunnan aktiivista kumppanuutta*, tuensaajan toteuttamaa uudistusohjelman tehokasta seuranta, raportointia ja arviointia, mukaan lukien 2 kohdassa vahvistetut indikaattorit;

Tarkistus 63

Ehdotus asetukseksi 13 artikla – 1 kohta – f a alakohta (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

f a) selvitys tuensaajan järjestelmästä, joka koskee alue- ja paikallisviranomaisten ja kansalaisyhteiskunnan kuulemista ja osallistumista uudistustarpeiden osalta, niiden käytännön täytäntöönpanosta ja tehokkuudesta, mukaan lukien selvitys hankkeiden valinnassa ja täytäntöönpanossa käytetyistä menetelmistä ja prosesseista sekä mekanismeista, joilla valtiotasoa alemmat viranomaiset, erityisesti kunnat, otetaan mukaan päätöksentekoon tuen käytöstä uudistusprosessissa paikallistasolla, menetelmät näihin liittyvien menojen seurantaan ja selvitys siitä, miten toimintaohjelmalla varmistetaan, että riittävän suuri osuus tuesta osoitetaan

tällaisten viranomaisten valitsemiin ja toteuttamiin hankkeisiin;

Tarkistus 64

**Ehdotus asetukseksi
13 artikla – 1 kohta – f a alakohta (uusi)**

Komission teksti

Tarkistus

f a) säännökset, joilla helpotetaan avoimuutta ja vastuuvollisuutta siten, että tukivälineen varojen jakamiseen liittyvät tiedot ovat helposti yleisön saatavilla.

Tarkistus 65

**Ehdotus asetukseksi
14 artikla – 3 kohta – b alakohta**

Komission teksti

Tarkistus

b) voidaanko uudistusohjelman odottaa nopeuttavan edistymistä tuensaajan ja unionin välisen sosioekonomisen kuilun kuromisessa umpeen ja edistääkö se *siten* niiden *taloudellista, sosiaalista* ja ympäristöön *liittyvää kehitystä* ja tukeeko se lähentymistä unionin normien kanssa;

b) voidaanko uudistusohjelman odottaa nopeuttavan edistymistä tuensaajan ja unionin välisen sosioekonomisen kuilun kuromisessa umpeen ja edistääkö se niiden *taloudellisen, sosiaalisen* ja ympäristöön *liittyvän ja alueellisen kehityksen koheesiota* ja tukeeko se lähentymistä unionin normien kanssa, *mukaan lukien työntekijöiden oikeuksien, kuten työlainsäädännön, kunnioittaminen, tasa-arvo, työterveys ja -turvallisuus sekä syrjimättömyys ja sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen vuoropuhelun edistäminen; ovatko hankkeiden valinnassa ja täytäntöönpanossa käytettävät menetelmät ja prosessit sekä mekanismit, joilla valtiotasoa alemman tason viranomaiset, erityisesti alueet ja kunnat, saadaan osallistumaan tuen käyttöä paikallistasolla koskevaan päätöksentekoon, asianmukaisia; ovatko tällaisten valtiotasoa alemman tason viranomaisten valitsemiin ja toteuttamiin hankkeisiin liittyvien menojen*

seurantamenetelmät asianmukaisia ja myönnetäänkö riittävän suuri osuus tuesta tällaisiin hankkeisiin;

Tarkistus 66

Ehdotus asetukseksi 14 artikla – 3 kohta – b alakohta

Komission teksti

b) voidaanko uudistusohjelman odottaa nopeuttavan edistymistä tuensaajan ja unionin välisen sosioekonomisen kuilun kuromisessa umpeen ja edistääkö se siten niiden taloudellista, sosiaalista ja ympäristöön liittyvää kehitystä ja tukeeko se lähentymistä unionin normien kanssa;

Tarkistus

b) voidaanko uudistusohjelman odottaa nopeuttavan edistymistä tuensaajan ja unionin välisen sosioekonomisen kuilun kuromisessa umpeen ja edistääkö se siten niiden taloudellista, sosiaalista ja ympäristöön liittyvää kehitystä ja tukeeko se lähentymistä unionin normien kanssa, ***mukaan lukien työntekijöiden oikeuksien, kuten työlainsäädännön, kunnioittaminen, tasa-arvo, työterveys ja -turvallisuus sekä syrjimättömyys ja sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen vuoropuhelun edistäminen;***

Tarkistus 67

Ehdotus asetukseksi 14 artikla – 3 kohta – c alakohta

Komission teksti

c) voidaanko uudistusohjelman odottaa nopeuttavan tuensaajan siirtymistä kestäväan, ilmastoneutraaliin ja ilmastokestäväan sekä osallistavaan talouteen parantamalla alueellisia yhteyksiä, edistämällä vihreää siirtymää ja digitalisaatiota, myös biologista monimuotoisuutta, ja tehostamalla innovointia, koulutusta ja osaamista sekä laajempia työmarkkinoita;

Tarkistus

c) voidaanko uudistusohjelman odottaa nopeuttavan tuensaajan siirtymistä kestäväan, ilmastoneutraaliin ja ilmastokestäväan sekä osallistavaan talouteen parantamalla alueellisia yhteyksiä, edistämällä ***oikeudenmukaista*** vihreää siirtymää ja digitalisaatiota, myös biologista monimuotoisuutta, ja tehostamalla innovointia, koulutusta ja osaamista sekä laajempia työmarkkinoita;

Tarkistus 68

Ehdotus asetukseksi

14 artikla – 4 kohta

Komission teksti

4. Komissio voi käyttää asiantuntijoita apuna tuensaajien toimittamien uudistusohjelmien arvioinnissa.

Tarkistus

4. Komissio voi käyttää asiantuntijoita apuna tuensaajien toimittamien uudistusohjelmien arvioinnissa, **ja nämä voivat arvioida tiettyjen ehtojen soveltamista tapauskohtaisesti, jotta paikalliset, alueelliset ja kansalliset viranomaiset voivat esittää perusteluja ja suunnitelmia, jotka on räätälöity kunkin maan erityisolosuhteisiin.**

Tarkistus 69

Ehdotus asetukseksi 15 artikla – 3 kohta – e a alakohta (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

e a) komission arvio 5 artiklassa säädettyjen ennakoedellytysten täyttymisestä;

Tarkistus 70

Ehdotus asetukseksi 21 artikla – 2 kohta

Komission teksti

Tarkistus

2. Komissio arvioi ilman aiheutonta viivytystä, onko tuensaaja täyttänyt tyydyttävällä tavalla 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitetussa komission täytäntöönpanopäätöksessä vahvistetut maksuehdot. Näiden maksuehtojen tyydyttävä täytyminen edellyttää, että tuensaaja ei ole kumonnut toimenpiteitä, jotka liittyvät samoihin uudistuksiin, joiden osalta tuensaaja oli täyttänyt ehdot tyydyttävällä tavalla aiemmissä päätöksissä. Komissio voi käyttää apuna asiantuntijoita.

2. Komissio arvioi ilman aiheutonta viivytystä, onko tuensaaja täyttänyt tyydyttävällä tavalla 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitetussa komission täytäntöönpanopäätöksessä vahvistetut maksuehdot **ja että se ei rikkonut 5 artiklan 2 a kohdassa (uusi) määriteltyjä periaatteita.** Näiden maksuehtojen tyydyttävä täytyminen edellyttää, että tuensaaja ei ole kumonnut toimenpiteitä, jotka liittyvät samoihin uudistuksiin, joiden osalta tuensaaja oli täyttänyt ehdot tyydyttävällä tavalla aiemmissä päätöksissä. Komissio voi käyttää apuna asiantuntijoita.

Tarkistus 71

Ehdotus asetukseksi 23 artikla – 1 kohta – 1 alakohta

Komission teksti

Rahoitustukena maksettavan tukivälineestä myönnettävän rahoituksen, joka ohjataan suoraan tuensaajien kansallisiin talousarvioihin, osalta komissio tukeutuu tuensaajien olemassa oleviin ja parannettuihin sisäisen valvonnan järjestelmiin, mukaan lukien kansalliset tarkastusviranomaiset ja tarvittaessa liittymistä valmistelevan tukivälineen puitteissa perustetut tuensaajien petostentorjunnan koordinoituvirastot.

Tarkistus

Rahoitustukena maksettavan tukivälineestä myönnettävän rahoituksen, joka ohjataan suoraan tuensaajien kansallisiin talousarvioihin, osalta komissio tukeutuu tuensaajien olemassa oleviin ja parannettuihin sisäisen valvonnan järjestelmiin, mukaan lukien kansalliset tarkastusviranomaiset ja tarvittaessa liittymistä valmistelevan tukivälineen puitteissa perustetut tuensaajien petostentorjunnan koordinoituvirastot ***sekä paikallinen siviilivalvonta, jota helpotetaan EU:n normien mukaisilla avoimuustoimenpiteillä.***

**LIITE: YHTEISÖT TAI HENKILÖT,
JOILTA VALMISTELIJA ON SAANUT TIETOJA**

Valmistelija on saanut tietoja seuraavilta yhteisöiltä tai henkilöiltä valmistellessaan lausuntoa ennen sen hyväksymistä valiokunnassa:

Yhteisö ja/tai henkilö
Permanent Representation of Greece to the E.U.

Valmistelija on yksin vastuussa edellä olevan luettelon laatimisesta.

ASIAN KÄSITTELY
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA

Otsikko	Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvatukivälineen perustaminen
Viiteasiakirjat	COM(2023)0692 – C9-0408/2023 – 2023/0397(COD)
Asiasta vastaava valiokunta (valiokunnat) Ilmoitettu istunnossa (pvä)	AFET BUDG 18.1.2024 18.1.2024
Lausunnon antanut valiokunta Ilmoitettu istunnossa (pvä)	REGI 18.1.2024
Valmistelija Nimitetty (pvä)	Stelios Kypouropoulos 10.1.2024
58 artikla - Valiokuntien yhteiskokousmenettely Ilmoitettu istunnossa (pvä)	18.1.2024
Hyväksytty (pvä)	14.2.2024
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 31 –: 0 0: 4
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Matteo Adinolfi, François Alfonsi, Pascal Arimont, Adrian-Dragoş Benea, Isabel Benjumea, Tom Berendsen, Erik Bergkvist, Stéphane Bijoux, Vlad-Marius Botoş, Andrea Cozzolino, Corina Creţu, Rosa D’Amato, Elisabetta De Blasis, Christian Doleschal, Matthias Ecke, Mircea-Gheorghe Hava, Peter Jahr, Manolis Kefalogiannis, Ondřej Knotek, Elżbieta Kruk, Cristina Maestre Martín De Almagro, Nora Mebarek, Martina Michels, Giuseppe Milazzo, Eric Minardi, Alin Mituţa, Dan-Ştefan Motreanu, Andželika Anna Możdżanowska, Niklas Nienaß, Andrey Novakov, Younous Omarjee, Witold Pahl, Alessandro Panza, Tsvetelina Penkova, Maxette Pirbakas, Wolfram Pirchner, Caroline Roose, Marcos Ros Sempere, André Rougé, Susana Solís Pérez, Irène Tolleret, Waldemar Tomaszewski, Monika Vana
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Nicolas Bay, Franc Bogovič, Karolin Braunsberger-Reinhold, Daniel Buda, Isabel Carvalhais, Carlos Coelho, Rosanna Conte, Katalin Cseh, Ciarán Cuffe, Josianne Cutajar, Maria Angela Danzi, Anna Deparnay-Grunenberg, Herbert Dorfmann, Laurence Farreng, Isabel García Muñoz, Alexandra Geese, Mónica Silvana González, Sandro Gozi, Hannes Heide, Krzysztof Jurgiel, Niyazi Kizilyürek, Izabela-Helena Kloc, Maximilian Krah, Stelios Kypouropoulos, Camilla Laureti, Elena Lizzi, Ana Miranda, Denis Nesci, Jan Olbrycht, Dimitrios Papadimoulis, Mauri Pekkarinen, Sabrina Pignedoli, Rovana Plumb, Stanislav Polčák, Peter Pollák, Bergur Løkke Rasmussen, Bronis Ropé, Tomislav Sokol, Maria Spyrali, Vera Tax, Jana Toom

19.2.2024

TALOUSARVION VALVONTAVALIOKUNNAN KIRJE

David McAllister
Puheenjohtaja
Ulkoasiainvaliokunta
Bryssel

Johan Van Overtveldt
Puheenjohtaja
Budjettivaliokunta
Bryssel

Asia: Lausunto ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi
Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukivälineen perustamisesta (COM(2023)0692 –
C9-0408/2023 – 2023/0397(COD))

Arvoisat puheenjohtajat

Talousarvion valvontavaliokuntaa on pyydetty antamaan edellä mainitussa menettelyssä lausunto ulkoasiainvaliokunnalle ja budjettivaliokunnalle. Valiokunta päätti kokouksessaan 29. marraskuuta 2023 antaa kyseisen lausunnon kirjeen muodossa työjärjestyksen 56 artiklan mukaisesti. Aikatauluun helmikuussa 2024 tehtyjen muutosten vuoksi tämä ei ollut enää mahdollista, ja menettelyä muutettiin siten, että Teille esitetään CONT-valiokunnan lausunto kirjeen muodossa. Valiokunta käsitteli asiaa ja hyväksyi lausunnon kokouksessaan 22. helmikuuta 2024.

Lausunto koostuu seuraavista tarkistuksista, joista pyydän Teitä äänestämään työjärjestyksen 56 artiklan mukaisten lausuntojen tavanomaisen käsittelyn mukaisesti, kun äänestätte mietinnöstä valiokunnissanne:

CONT 1

Johdanto-osan 41 a kappale (uusi)

Jotta voidaan tukea EU:n taloudellisten etujen suojaamista hyödyttävää asianmukaista avoimuuden tasoa, tukivälineestä myönnettävän tuen lopullisena saajana on se luonnollinen henkilö tai yhteisö, joka tosiasiallisesti saa EU:n rahoitusta, eli toimeksisaaja tai alihankkija, kun kyseessä on hankintaviranomainen. Valtion ministeriöt, virastot tai elimet, jotka valvovat, sääntelevät tai hallinnoivat varoja, olisi katsottava lopullisiksi saajiksi vain, jos ne itse osallistuvat työn tai palvelun toteuttamiseen ja välittömään soveltamiseen ja vastaavat niihin liittyvistä kustannuksista.

CONT 2

Johdanto-osan 45 a kappale (uusi)

Komission olisi varmistettava, että tukiväline suojaa tehokkaasti unionin taloudellisia etuja. Tätä varten olisi perustettava riippumaton tilintarkastuslautakunta, jonka tehtävänä on antaa komissiolle tietoja varojen mahdollisesta väärinkäytöstä ja taata, että riippumattoman ulkopuolisen tarkastuksen avulla saadaan tarkastuslausuma. Tilintarkastuslautakuntaan olisi sovellettava EPPOLle esitettäviä raportointivelvollisuuksia asetuksen (EU) 2017/1939 24 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Tällaiset tiedot olisi tapauksen mukaan asetettava OLAFin ja EPPOn sekä tarvittaessa asianomaisten Länsi-Balkanin tuensaajien viranomaisten saataville. Komissiolla olisi oltava oikeus tarkastaa säännöllisesti unionin edustustojen avustuksella, miten Länsi-Balkanin tuensaajamaat hoitavat varoja hankkeen koko elinkaaren ajan. Komissiolle olisi annettava riittävästi rahoitusta ja henkilöstöresursseja tarkastusten ja valvonnan suorittamiseksi. Tilintarkastuslautakunnan olisi varmistettava säännöllinen vuoropuhelu ja yhteistyö Euroopan tilintarkastustuomioistuimen kanssa.

CONT 3

Johdanto-osan 48 kappale

Lisäksi tuensaajien olisi raportoitava **tilintarkastuslautakunnalle ja** komissiolle viipymättä sääntöjenvastaisuuksista, mukaan lukien petokset, joista on tehty ensimmäinen hallinnollinen tai oikeudellinen päätelmä, ja pidettävä **ne** ajan tasalla hallinnollisten ja oikeudellisten menettelyjen etenemisestä. Koska tavoitteena on jäsenvaltioiden hyviin toimintatapoihin mukautuminen, tämän raportoinnin olisi tapahduttava sähköisesti komission perustamaa sääntöjenvastaisuuksien hallinnointijärjestelmää käyttäen.

CONT 4

Johdanto-osan 48 a kappale (uusi)

Tukivälineen tavoitteissa saavutetun edistyksen mittaamiseksi komission ja tuensaajan olisi luotava selkeä korrelaatio maksettujen määrien, jotka on annettu tuensaajan käyttöön rahoitustukena, jota ei makseta takaisin, ja lainoina, sekä indikaattoreiden saavuttamisesta aiheutuneiden kustannusten välillä.

CONT 5

2 artikla – 1 kohta – 8 a alakohta (uusi)

'lopullisella saajalla' tarkoitetaan toimeksisaajaa, alihankkijaa, palkallista ulkopuolista asiantuntijaa tai henkilöä tai yhteisöä, joka saa palkinnon tai varoja tukivälineestä.

CONT 6

4 artikla – 7 kohta

Komissio edistää yhteistyössä jäsenvaltioiden ja tuensaajien kanssa niiden unionin sitoumusten täytäntöönpanoa, jotka koskevat läpinäkyvyyden ja vastuuvollisuuden lisäämistä tuen toimittamisessa, sisäisten valvontajärjestelmien ja petostentorjuntatoimien **käyttöönottamisella ja tehostamisella** ja viemällä **pakollisesti** tietoa tuen määrästä ja kohteista **lopullisen saajan tasolle** verkkopohjaisiin tietokantoihin, ja varmistaa, että tiedot ovat vertailukelpoisia ja helposti saatavilla, jaettavissa ja julkaistavissa.

CONT 7

5 artikla – 1 kohta

Tukivälineestä myönnettävän tuen ennakkoehtona on, että tuensaajat pitävät yllä ja kunnioittavat toimivia demokratian mekanismeja, parlamentaarinen monipuoluejärjestelmä mukaan lukien, noudattavat oikeusvaltioperiaatetta, **myös unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien uhkien osalta**, ja takaavat kaikkien ihmisoikeuksien, myös vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien, kunnioittamisen. Toisena edellytyksenä on Serbian ja Kosovon rakentava sitoutuminen suhteidensa normalisointiin, jotta ne voivat panna kaikilta osin täytäntöön kaikki velvoitteensa, jotka johtuvat suhteiden normalisointia koskevasta sopimuksesta ja sen täytäntöönpanoliitteestä sekä kaikista aiemmista vuoropuhelussa sovituista toimista, ja aloittaa neuvottelut suhteiden normalisointia koskevasta kokonaisvaltaisesta sopimuksesta.

CONT 8

5 artikla – 2 kohta

Komissio valvoo 1 kohdassa asetettujen ennakkoehtojen täyttymistä ennen tukivälineen mukaisten varojen vapauttamista tuensaajille ja tukivälineestä myönnetyn tuen koko keston ajan ottaen asianmukaisesti huomioon viimeisimmän laajentumispaketin. Komissio voi antaa päätöksen, jossa todetaan, että jokin näistä ennakkoehtoista ei täyty, ja **tällaisissa tapauksissa se** keskeyttää 21 artiklassa tarkoitettujen varojen vapauttamisen riippumatta siitä, täytyvätkö 16 artiklan 3 kohdassa tarkoitettut maksuehdot.

CONT 9

6 artikla – 6 kohta

Edellä 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuja varoja voidaan käyttää tukivälineen täytäntöönpanoa koskevaan tekniseen ja hallinnolliseen apuun, kuten **vaikutustentarviointeihin**, valmistelutoimiin, seuranta-, valvonta-, tarkastus- ja

arviointitoimiin, joita tukivälineen hallinnointi ja sen tavoitteiden saavuttaminen edellyttävät, erityisesti selvityksiin, asiantuntijakokouksiin, koulutuksiin, tuensaajien viranomaisten kuulemisiin, konferensseihin, sidosryhmien kuulemiseen, tiedotus- ja viestintätoimiin, mukaan lukien osallistavat yhteystoimet, sekä unionin poliittisia painopisteitä koskevaan toimielinten viestintään, siltä osin kuin ne liittyvät tämän asetuksen tavoitteisiin, tiedonkäsittelyyn ja -vaihtoon tarkoitettuihin tietoverkkoihin liittyviin menoihin, toimielinten tietoteknisiin välineisiin sekä kaikkiin muihin menoihin, joita komissiolle aiheutuu päätoimipaikassa ja unionin edustustoissa tukivälineen yhteydessä tarvittavasta hallinnollisesta ja koordinoitituesta. Menoihin voidaan lukea myös kustannukset, joita aiheutuu muista *läpinäkyvyyteen liittyvistä* tukitoimista, kuten laadunvalvonnasta ja hankkeiden tai ohjelmien seurannasta kentällä, sekä vertaisneuvonnasta ja uudistusten ja investointien arviointiin ja toteuttamiseen liittyvistä asiantuntijapalveluista. ***Jos varoja käytetään tilintarkastustarkoituksiin, on ilmoitettava ja estettävä eturistiriidat tarkastuksen suorittavan yhteisön ja sen muiden toimien välillä tukivälineen puitteissa, kuten konsultointi tai hallinnollinen ja koordinoitituki, laadunvalvonta ja hankkeiden seuranta.***

CONT 10

8 artikla – 6 kohta – johdantokappale

Edellä olevaan 1 kohtaan sisältyviä tukikelpoisuusehtoja, 3 kohtaan sisältyviä tarvikkeiden ja materiaalien alkuperää koskevia sääntöjä ja 4 kohtaan sisältyviä luonnollisten henkilöiden kansalaisuutta koskevia sääntöjä voidaan rajoittaa myöntämismenettelyihin osallistuvien oikeushenkilöiden kansallisuuden, maantieteellisen sijainnin tai luonteen sekä tarvikkeiden ja materiaalien maantieteellisen alkuperän osalta seuraavissa tapauksissa, ***tilintarkastuslautakunnan ennakkohyväksynnällä:***

CONT 11

9 artikla – 3 kohta

Rahoitusta, ***myös ennakkorahoitusta***, myönnetään tuensaajille vasta sen jälkeen, kun ***komissio on antanut myönteisen arvion 5 artiklan mukaisten ennakkoehtojen täyttämisestä ja*** kun asianomaiset tukivälinettä koskevat sopimukset ja sovellettavat lainasopimukset ovat tulleet voimaan.

CONT 12

9 artikla – 5 kohta – e a alakohta (uusi)

XX artiklassa tarkoitetun tilintarkastuslautakunnan tehtävien tunnustaminen ja yksityiskohtaiset säännöt Länsi-Balkanin tuensaajien yhteistyöstä sen kanssa;

CONT 13

9 artikla – 5 kohta – f alakohta

toimenpiteet sääntöjenvastaisuuksien, petosten, lahjonnan ja eturistiriitojen ehkäisemiseksi, havaitsemiseksi, tutkimiseksi ja korjaamiseksi sekä velvoite ilmoittaa viipymättä ***tilintarkastuslautakunnalle***, komissiolle, ***OLAFille ja tapauksen mukaan EPPolle***

epäilyistä tai todetuista sääntöjenvastaisuuksista, petoksista, lahjonnasta, eturistiriidoista **ja muusta laittomasta toiminnasta, joka vaikuttaa tukivälineestä myönnettyihin varoihin**, ja niiden johdosta toteutettavista toimista, **myös silloin, kun ne koskevat varoja lainasopimuksen nojalla hoitava yhteisöä**;

CONT 14

9 artikla – 5 kohta – g alakohta

jäljempänä 22 ja 23 artiklassa tarkoitetut velvoitteet, mukaan lukien tarkat säännöt, jotka koskevat tuensaajan suorittamaa tietojen keruuta ja komission, **Euroopan tilintarkastustuomioistuimen, OLAFin ja tapauksen mukaan EPPOn pääsyä tietoihin, mukaan lukien tiedot, jotka ovat varoja hoitavan tahon hallussa lainasopimuksen nojalla, sekä määrääjat tietojen keruulle**;

CONT 15

9 artikla – 5 kohta – g a alakohta (uusi)

annettava tilintarkastuslautakunnan nimittämälle riippumattomalle ulkopuoliselle tarkastajalle samantasoinen pääsy tietoihin ja samantasoiset valtuudet tehdä tarkastuksia paikan päällä kuin komissiolla ja tilintarkastustuomioistuimella;

CONT 16

12 artikla – 1 kohta – 2 alakohta

Maksuehtojen täytyminen käynnistää varojen vapauttamisen osittain tai kokonaan täyttymisasteesta **ja 5 artiklan mukaisten ennakkoehdojen täyttämisestä** riippuen.

CONT 17

13 artikla – 1 kohta – a a alakohta (uusi)

toimenpide, joka liittyy neuvottelulukuun 32, erityisesti julkiseen varainhoitoon ja sisäiseen valvontaan sekä petostentorjuntaan, sekä lukuihin 23 ja 24, erityisesti oikeudenkäytön, korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden osalta, ja lukuun 8, erityisesti valtioneuvoston valvonnan osalta.

CONT 18

13 artikla – 1 kohta – d alakohta

uudistusten ja investointien osalta **oikeudellisesti sitova** aikataulu ja suunnitellut varojen vapauttamisen maksuehdot eli **selkeät ja mitattavissa olevat** laadulliset ja määrälliset tavoitteet, jotka on saavutettava 31 päivään joulukuuta 2027 mennessä;

CONT 19

13 artikla – 1 kohta – e alakohta

järjestelyt, jotka koskevat tuensaajan toteuttamaa uudistusohjelman tehokasta seuranta- ja raportointia ja arviointia *parempaa sääntelyä koskevien suuntaviivojen menetelmiä soveltaen*, mukaan lukien 2 kohdassa vahvistetut indikaattorit;

CONT 20

13 artikla – 1 kohta – f alakohta

selvitys tuensaajan järjestelmästä, jolla ehkäistään, havaitaan ja korjataan tehokkaasti sääntöjenvastaisuuksia, petoksia, lahjontaa ja eturistiriitoja sekä pannaan täytäntöön valtiontukien valvontasääntöjä, *ja ehdotetut toimenpiteet (uudistukset tai investoinnit), joilla puututaan olemassa oleviin puutteisiin*;

CONT 21

13 artikla – 2 kohta

Uudistusohjelmat ovat tulosperusteisia ja sisältävät indikaattoreita, joilla arvioidaan edistymistä ohjelmissa asetettujen yleisten ja erityistavoitteiden saavuttamisessa. Indikaattorit perustuvat kansainvälisesti sovittuihin indikaattoreihin ja jo saatavilla oleviin, tuensaajien politiikkoihin liittyviin indikaattoreihin, jos se on asianmukaista ja tarpeen. Indikaattoreiden on myös oltava mahdollisimman yhdenmukaisia liittymistä valmistelevan tukivälineen (IPA III) tuloskehykseen, EKKR:n tulosten arviointikehykseen ja WBIF-kehykseen sisältyvien keskeisten yhteisten indikaattoreiden kanssa. *Indikaattorit on määriteltävä täsmällisiksi, mitattaviksi, saavutettaviksi, realistisiksi ja aikasidonnaisiksi. Kuhunkin indikaattoriin sisältyy määrällisiä ja laadullisia kynnsarvoja, joiden perusteella voidaan katsoa, että maksuehdot täyttyvät tyydyttävästi. Indikaattorit on sisällytettävä 15 artiklassa tarkoitettuun päätökseen.*

CONT 22

14 artikla – 4 a kohta (uusi)

Komissio pyytää tuensaajaa tarkistamaan ja/tai muuttamaan uudistusohjelmia mahdollisiin riskeihin puuttumiseksi, jos sen arvioinnin tulokset osoittavat, että jotkin tai kaikki 14 artiklan 3 kohdassa mainitut kriteerit eivät täyty. Tarkistus olisi yhdenmukainen niiden rajatylittävien ohjelmien hyväksymisprosessin kanssa, joihin Länsi-Balkanin maat osallistuvat.

CONT 23

15 artikla – 3 kohta – e a alakohta (uusi)

komission arvio 5 artiklassa mainituista ennakoedellytyksistä;

CONT 24

15 artikla – 3 kohta – e b alakohta (uusi)

osittaisia maksuja koskevat järjestelyt, joissa ilmoitetaan tarkasti kunkin asiaankuuluvan maksuehdon osuus kussakin erässä, joka on suunniteltu maksettavaksi;

CONT 25

15 artikla – 3 kohta – e c alakohta (uusi)

miten arvioidaan toimenpiteiden kumoamista ja/tai ennakkoehtojen täyttämättä jättämistä tukivälineen päätökseen saattamisen jälkeen;

CONT 26

15 artikla – 3 kohta – e d alakohta (uusi)

tuensajaan velvollisuus asettaa komission tilinpitäjän hyväksymä rahoitusvakuus, joka on 5 prosenttia uudistusohjelman määrärahoista. Vakuus on täytäntöönpanokelpoinen komission pyynnöstä, kun se arvioi, että tukivälineen täytäntöönpanokauden päätyttyä tuensaja on kumonnut vähintään yhden uudistusohjelmaan sisältyvän toimenpiteen.

CONT 27

20 artikla – 1 kohta

Toimitettuaan uudistusohjelman komissiolle tuensaja voi pyytää vapauttamaan ennakkomaksun, joka on enintään 7 prosenttia tästä tukivälineestä 6 artiklan 4 kohdan nojalla myönnettävästä kokonaismäärästä.

Ennakkomaksuja ei aseteta saataville, jos tuensajien valvontajärjestelmässä on puutteita, joihin puututaan 13 artiklan f alakohdassa kuvattujen uudistusohjelman erityistoimenpiteiden avulla.

CONT 28

20 artikla – 2 kohta

Komissio voi vapauttaa pyydetyn ennakkomaksun sen jälkeen, kun se on hyväksynyt 15 artiklassa tarkoitetun täytäntöönpanopäätöksen ja mainitut tukivälinettä koskeva sopimus ja lainasopimus ovat tulleet voimaan. Varat vapautetaan 21 artiklan 3 kohdan ensimmäisen virkkeen mukaisesti ja edellyttäen, että 5 artiklassa säädetyt ennakkoehdot täyttyvät, *minkä komissio arvioi erikseen ennen täytäntöönpanopäätöstä.*

CONT 29

21 artikla – 7 kohta

Komissio voi vähentää rahoitustuen, jota ei makseta takaisin, määrää, muun muassa asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 102 artiklan mukaisesti kuittaamalla, tai kyseisen kohdan mukaisesti maksettavaa lainan määrää, jos on havaittu unionin taloudellisia etuja vahingoittavia sääntöjenvastaisuuksia, petoksia, lahjontaa tai eturistiriitoja, joita tuensaja ei ole korjannut, tai niihin liittyviä vakavia huolenaiheita tai tukivälinettä koskevista sopimuksista tai lainasopimuksista johtuvan velvoitteen vakava laiminlyönti, myös OLAFin ja/tai Euroopan tilintarkastustuomioistuimen toimittamien tietojen perusteella.

CONT 30

22 artikla – 1 kohta

Komissio ja tuensaaja toteuttavat tukivälineen täytäntöönpanossa kaikki aiheelliset toimenpiteet unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi ottaen huomioon suhteellisuusperiaatteen ja ne olosuhteet, joissa tukivälinettä käytetään, 5 artiklan 1 kohdassa asetetut ennakkoehdot sekä erillisissä tukivälinettä koskevissa sopimuksissa vahvistetut ehdot, erityisesti petosten, lahjonnan, eturistiriitojen ja sääntöjenvastaisuuksien ehkäisemistä, havaitsemista ja korjaamista koskevat ehdot. Kunkin tuensaajan on sitouduttava (sana **pyrkimään** poistettu) tuloksellisten ja tehokkaiden hallinto- ja valvontajärjestelmien **käyttöönottoon** ja varmistettava, että aiheettomasti maksetut tai väärin käytetyt määrät voidaan periä takaisin.

CONT 31

22 artikla – 2 kohta – johdantokappale

Tukivälinettä koskevassa sopimuksessa *ja lainasopimuksissa* on määrättävä seuraavista velvoitteista, joiden mukaan tuensaajan on

CONT 32

22 artikla – 2 kohta – d a alakohta (uusi)

syötettävä kaikki hankkeen täytäntöönpanoon liittyvät tiedot, erityisesti tuloksellisuutta ja rahoituksen toteuttamista sekä varojen lopullisia saajia koskevat tiedot komission tarjoamaan yhteentoimivaan tietojärjestelmään;

CONT 33

22 artikla – 2 kohta – d b alakohta (uusi)

liitettävä maksupyynnöön

i) johdon vahvistuslausuma siitä, että asiaankuuluvat maksuehdot on täytetty rahoituksen avulla, että maksupyynnön yhteydessä toimitetut tiedot ovat täydelliset, paikkansapitävät ja luotettavat ja että käytössä olevat valvontajärjestelmät antavat riittävät takeet siitä, että varoja on hallinnoitu tai tullaan hallinnoimaan kaikkien sovellettavien sääntöjen mukaisesti;

ii) luettelo kaikista tukivälineen täytäntöönpanotoimenpiteistä, mukaan lukien kuvaus toimenpiteistä sekä tarvittaessa kyseisten toimenpiteiden ja hankkeiden kansallisen lisärahoituksen kokonaismäärä sekä tukivälineestä ja muista unionin rahastoista maksettujen varojen määrä, mukaan lukien muista unionin ohjelmista siirretyt varat;

iii) yhteenveto suoritetuista tarkastuksista, mukaan lukien havaitut puutteet ja mahdolliset toteutetut korjaavat toimet;

CONT 34

22 artikla – 2 kohta – d c alakohta (uusi)

tilintarkastusta, valvontaa ja vastuuvapauden myöntämistä varten

i) pitämään huolta ja varmistamaan, että unionin toimivaltaisilla viranomaisilla, myös vastuuvapauden myöntävällä viranomaisella, on pääsy seuraaviin:

– yksityiskohtaiset tiedot hyväksytyistä täytäntöönpanotoimenpiteistä, mukaan lukien tiedot kansallisista myöntämismenettelyistä sekä välittäjien ja saajien kanssa tehdyistä sopimuksista, joissa tarvittaessa ilmoitetaan kansallisen osarahoituksen, muiden kansallisten rahoitusosuuksien tai muiden Länsi-Balkanin tukivälineestä tai muista unionin rahastoista myönnettävien rahoitusosuuksien kokonaismäärä; sekä

– todisteet, jotka osoittavat avustusten, rahoitustuen, jota ei makseta takaisin, tai lainojen ja indikaattoreiden saavuttamisesta aiheutuneiden kustannusten välisen korrelaation.

CONT 35

22 artikla – 4 a kohta (uusi)

Tukivälineestä rahoitettujen hankkeiden ja investointien, mukaan lukien lopullisten saajien, säännöllinen päivitys vähintään joka kolmas kuukausi julkisesti saatavilla olevassa sähköisessä rekisterissä 4 artiklan 7 kohdassa säädetyn periaatteen mukaisesti. Komissio tarjoaa tuensaajille foorumin näiden tietojen julkaisemiseen ja tietojen asettamiseen saataville interaktiivisessa kartassa.

CONT 36

22 a artikla (uusi)

Tilintarkastuslautakunta

1. Komissio perustaa tilintarkastuslautakunnan ennen kuin Länsi-Balkanin tuensaajat esittävät ensimmäisen maksupyynnön.

2. Tilintarkastuslautakunta koostuu komission nimittämistä riippumattomista jäsenistä. Komissio voi kutsua jäsenvaltioiden ja muiden rahoittajien edustajia osallistumaan tilintarkastuslautakunnan toimintaan.

3. Vähintään viidesosan tilintarkastuslautakunnasta on koostuttava tuensaajamaiden kansalaisista, jos he ovat todistetusti osoittaneet korkeatasoista ammatillista pätevyyttä ja nuhteettomuutta eikä heillä ole henkilökohtaista tai ammatillista kytköstä tuensaajamaiden viranomaisiin tai viranhaltijoihin, sekä todistettavasti riippumattomista kansainvälisistä asiantuntijoista, joilla on todistettua näyttöä tuensaajamaiden talouden ja poliittisen järjestelmän tuntemuksesta.

4. Tilintarkastuslautakunta hoitaa tehtävänsä täysin objektiivisesti ja toimii parhaiden sovellettavien kansainvälisten käytäntöjen ja standardien mukaisesti. Se toimii rajoittamatta komission, OLAFin, tilintarkastustuomioistuimen ja tapauksen mukaan EPPOn toimivaltaa.

5. Tilintarkastuslautakunta nimittää riippumattoman ulkopuolisen tarkastajan, joka antaa vuotuisen tarkastuslausuman maksupyyntöön liitetyistä tuensaajamaiden viranomaisten

ilmoituksista. Se myös hyväksyy riippumattoman ulkopuolisen tarkastajan vuotuisen työsuunnitelman.

6. Tilintarkastuslautakunta päättää riippumattoman ulkopuolisen tarkastajan havaintojen perusteella takaisin perittäviä määriä koskevista suosituksista komissiolle ja tuensaajamaiden viranomaisille sekä ilmoittaa näistä suosituksista komissiolle ja tuensaajamaiden viranomaisille.

7. Tilintarkastuslautakunnan on huolehdittava säännöllisestä vuoropuhelusta ja yhteistyöstä Euroopan tilintarkastustuomioistuimen kanssa.

8. Tilintarkastuslautakunta, sen jäsenet ja sen henkilöstö eivät saa tehtäviään hoitaessaan pyytää eivätkä ottaa ohjeita tuensaajamaiden hallitukselta tai muulta toimielimeltä, elimeltä tai laitokselta. Sen henkilöstön valinnassa ja sen hallinnossa ja talousarviossa sovelletaan tiukkoja riippumattomuuden takeita.

9. Tilintarkastuslautakunta auttaa komissiota torjumaan tukivälineestä myönnettävien unionin varojen huonoa hoitoa ja erityisesti petoksia, lahjontaa, eturistiriitoja ja sääntöjenvastaisuuksia, jotka liittyvät tukivälineen tavoitteiden saavuttamiseen käytettyihin määriin.

10. Tätä varten tilintarkastuslautakunta raportoi säännöllisesti komissiolle sekä asiaankuuluville Euroopan parlamentin valiokunnille ja neuvostolle ja toimittaa komissiolle viipymättä kaikki saamansa tai tietoonsa saatetut tiedot kaikista julkisen rahoituksen huonoa hoitoa koskevista havaituista tapauksista tai vakavista huolenaiheista, jotka liittyvät tukivälineen tavoitteiden, mukaan lukien sen tuloksellisuus, saavuttamiseen käytettyihin määriin.

Asetuksen (EU) 2017/1939 24 artiklan 1 kohdan mukaisesti tilintarkastuslautakunnan on ilmoitettava EPPOLle kaikesta rikollisesta toiminnasta, jonka osalta viimeksi mainittu voisi käyttää toimivaltaansa.

Asetuksen (EU) 2017/1939 24 artiklan 1 kohdan mukaisesti tilintarkastuslautakunnan on ilmoitettava EPPOLle kaikesta rikollisesta toiminnasta, jonka osalta viimeksi mainittu voisi käyttää toimivaltaansa.

Lisäksi tilintarkastuslautakunta antaa suosituksia tuensaajamaille kaikissa tapauksissa, joissa tuensaajamaiden toimivaltaiset viranomaiset eivät sen näkemyksen mukaan ole toteuttaneet tarvittavia toimia ehkäistäkseen, havaitakseen ja korjatakseen petoksia, lahjontaa, eturistiriitoja ja sääntöjenvastaisuuksia, jotka ovat haitanneet tai uhkaavat vakavalla tavalla haitata tukivälineestä rahoitettujen menojen moitteetonta varainhoitoa, ja kaikissa tapauksissa, joissa se havaitsee tuensaajamaiden viranomaisten käyttöön ottaman valvontajärjestelmän suunnitteluun ja toimintaan vaikuttavia puutteita. Tuensaajien on pantava tällaiset suositukset täytäntöön ilman aiheetonta viivytystä tai esitettävä perustelut sille, miksi se ei ole niin tehnyt.

Tilintarkastuslautakunnan laatimat kertomukset ja sen antamat tiedot lähetetään myös OLAFille ja tapauksen mukaan EPPOLle, ja ne voidaan antaa asiaankuuluvien tuensaajamaiden viranomaisten käyttöön, erityisesti jos niiden on toteutettava toimia petosten, lahjonnan, eturistiriitojen ja sääntöjenvastaisuuksien tai muun unionin

taloudellisia etuja vahingoittavan laittoman toiminnan ehkäisemiseksi, havaitsemiseksi ja korjaamiseksi sekä unionin taloudellisia etuja vahingoittaviin rikoksiin liittyvien tutkinta- ja syyteeseenpanotoimien toteuttamiseksi.

11. Tilintarkastuslautakunnalla on oltava pääsy tietoihin, tietokantoihin ja rekistereihin, joita se tarvitsee tehtäviensä hoitamiseksi. Edellä 9 artiklassa tarkoitetussa puitesopimuksessa määritellään säännöt ja tarkemmat määräykset, jotka koskevat tilintarkastuslautakunnan pääsyä asiaankuuluviin tietoihin ja asiaankuuluvien tietojen toimittamista tuensaajamaiden toimesta tilintarkastuslautakunnalle.

12. Tilintarkastuslautakunta voi avustaa komissiota toimissa, joilla pyritään parantamaan tuensaajamaiden valmiuksia torjua julkisen rahoituksen huonoa hoitoa.

13. Tilintarkastuslautakunnan toiminta rahoitetaan 6 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisesti, mukaan lukien rahoitus nimitetylle riippumattomalle ulkopuoliselle tarkastajalle.

CONT 37

23 artikla – 2 kohta

Tuensaajat raportoivat *tilintarkastuslautakunnalle ja* komissiolle viipymättä mahdollisista sääntöjenvastaisuuksista, mukaan lukien petokset, joista on tehty ensimmäinen hallinnollinen tai oikeudellinen päätelmä, ja pitävät komission ajan tasalla mahdollisten tällaisiin sääntöjenvastaisuuksiin liittyvien hallinnollisten ja oikeudellisten menettelyjen etenemisestä. Tällainen raportointi on toteutettava komission perustamalla sähköisellä välineellä sääntöjenvastaisuuksien hallinnointijärjestelmää käyttäen.

CONT 38

23 artikla – 3 kohta

Edellä 2 kohdassa tarkoitetut yhteisöt käyvät säännöllistä vuoropuhelua *tilintarkastuslautakunnan*, Euroopan tilintarkastustuomioistuimen, OLAFin ja tarvittaessa EPPOn kanssa.

CONT 39

23 artikla – 4 kohta

Komissio voi suorittaa kansallisen talousarvion toteuttamista koskevia yksityiskohtaisia järjestelmätarkastuksia, jotka perustuvat riskinarviointiin ja vuoropuheluun kansallisten tarkastusviranomaisten kanssa, ja antaa suosituksia järjestelmien parantamiseksi *tilintarkastuslautakuntaa kuultuaan.*

CONT 40

24 a artikla (uusi)

Länsi-Balkanin tukivälineen tulostaulu

1. Komissio laatii Länsi-Balkanin tukivälineen tulostaulun, jäljempänä 'tulostaulu', jossa esitetään tuensaajien uudistusohjelmien täytäntöönpanon edistyminen kunkin 3 artiklassa tarkoitetun tavoitteen osalta. Tulostaulu muodostaa tukivälineen tuloraportointijärjestelmän.

2. Siirretään komissiolle valta antaa 26 artiklan mukaisesti delegoitu säädös, jolla täydennetään tätä asetusta määrittelemällä tulostaulun eri osat, jotta voidaan esittää tukivälineen täytäntöönpanon edistyminen 1 kohdan mukaisesti.

3. Tulostaulun on oltava toiminnassa joulukuuhun 2024 mennessä, ja komissio päivittää sitä jatkuvasti heti, kun 24 a artiklan 4 kohdassa kuvatut tuloksellisuustiedot ja muut keskeiset asiakirjat ovat saatavilla. Tulostaulu on asetettava julkisesti saataville verkkosivustolla tai internetportaalissa.

4. Tulostaulussa esitetään myös keskeiset asiakirjat, kuten uudistusohjelmat, komission arvioinnit uudistusohjelmista, tuensaajien maksupyynnöt, komission arvio maksuehtojen täyttymisestä, uudistusohjelmia koskeva täytäntöönpanopäätös ja päätökset, joilla annetaan lupa varojen vapauttamiseen.

5. Tulostaulussa esitetään myös tiedot tämän tukivälineen varojen lopullisista saajista.

Kunnioittavasti

Monika Hohlmeier

Carlos Coelho

CONT-valiokunnan puheenjohtaja

Valmistelija

Kopio: Bernd Lange, valiokuntien puheenjohtajakokouksen puheenjohtaja ja kansainvälisen kaupan valiokunnan puheenjohtaja
Younous Omarjee, kehitysvaliokunnan puheenjohtaja

**LIITE: YHTEISÖT TAI HENKILÖT,
JOILTA VALMISTELIJA ON SAANUT TIETOJA**

Valmistelija ilmoittaa yksinomaisella vastuullaan, ettei hän ole saanut tietoja miltään yhteisöltä tai henkilöltä, joka olisi mainittava tässä liitteessä työjärjestyksen liitteessä I olevan 8 artiklan mukaisesti.

**LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

31	+
ECR	Elżbieta Kruk, Denis Nesci
NI	Maxette Pirbakas
PPE	Pascal Arimont, Isabel Benjumea, Tom Berendsen, Daniel Buda, Jaroslaw Duda, Mircea-Gheorghe Hava, Peter Jahr, Manolis Kefalogiannis, Stelios Kypouropoulos, Andrey Novakov, Wolfram Pirchner
Renew	Stéphane Bijoux, Vlad-Marius Botoş, Karen Melchior, Alin Mituţa, Maite Pagazaurtundúa
S&D	Adrian-Dragoş Benea, Isabel Carvalhais, Corina Creţu, Mónica Silvana González, Cristina Maestre Martín De Almagro, Nora Mebarek, Rovana Plumb, Marcos Ros Sempere
Verts/ALE	Ciarán Cuffe, Rosa D'Amato, Caroline Roose, Bronis Ropé

0	-

4	0
ID	André Rougé
NI	Andrea Cozzolino
The Left	Martina Michels, Younous Omarjee

Symbolien selitys:

+ : puolesta

- : vastaan

0 : tyhjää

**LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

28	+
NI	Enikő Győri, Carles Puigdemont i Casamajó
PPE	Pascal Arimont, Anna-Michelle Asimakopoulou, Danuta Maria Hübner, Sandra Kalniete, Martine Kemp, Lukas Mandl, Gabriel Mato, Tomas Tobé, Iuliu Winkler
Renew	Jordi Cañas, Svenja Hahn, Samira Rafaela, Catharina Rinzema, Marie-Pierre Vedrenne
S&D	Marek Belka, Udo Bullmann, Paolo De Castro, Bernd Lange, Margarida Marques, Inma Rodríguez-Piñero, Joachim Schuster
The Left	Helmut Scholz
Verts/ALE	Heidi Hautala, Lydie Massard, Sara Matthieu, Manuela Ripa

3	-
ECR	Geert Bourgeois, Dominik Tarczyński, Jan Zahradil

0	0

Symbolien selitys:

+ : puolesta

- : vastaan

0 : tyhjää

ASIAN KÄSITTELY
ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA

Otsikko	Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvatukivälineen perustaminen		
Viiteasiakirjat	COM(2023)0692 – C9-0408/2023 – 2023/0397(COD)		
Annettu EP: lle (pvä)	9.11.2023		
Asiasta vastaava valiokunta (valiokunnat) Ilmoitettu istunnossa (pvä)	AFET 18.1.2024	BUDG 18.1.2024	
Valiokunnat, joilta on pyydetty lausunto Ilmoitettu istunnossa (pvä)	INTA 18.1.2024	CONT 18.1.2024	REGI 18.1.2024
Esittelijä(t) Nimitetty (pvä)	Tonino Picula 17.1.2024	Karlo Ressler 17.1.2024	
58 artikla – Valiokuntien yhteiskokoukset Ilmoitettu istunnossa (pvä)	18.1.2024		
Valiokuntakäsittely	24.1.2024	13.2.2024	
Hyväksytty (pvä)	11.3.2024		
Lopullisen äänestyksen tulos	+: –: 0:	65 5 0	
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Alexander Alexandrov Yordanov, Rasmus Andresen, Petras Auštrevičius, Pietro Bartolo, Traian Băsescu, Susanna Ceccardi, Włodzimierz Cimoszewicz, Pascal Durand, José Manuel Fernandes, Michael Gahler, Eider Gardiazabal Rubial, Alexandra Geese, Klemen Grošelj, Andrzej Halicki, Eero Heinäluoma, Niclas Herbst, Sandra Kalniete, Fabienne Keller, Dietmar Köster, Andrius Kubilius, Jean-Lin Lacapelle, Pierre Larrourou, Camilla Laureti, Janusz Lewandowski, Antonio López-Istúriz White, Lukas Mandl, Margarida Marques, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Sven Mikser, Francisco José Millán Mon, Victor Negrescu, Matjaž Nemeč, Lefteris Nikolaou-Alavanos, Urmas Paet, Kostas Papadakis, Dimitrios Papadimoulis, Tonino Picula, Karlo Ressler, Thijs Reuten, Bogdan Rzońca, Nacho Sánchez Amor, Andreas Schieder, Jordi Solé, Sergei Stanishev, Tineke Strik, Dominik Tarczyński, Hermann Tertsch, Dragoș Tudorache, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz, Tomáš Zdechovský, Bernhard Zimniok, Željana Zovko		
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Vladimír Bilčík, Mercedes Bresso, Francisco Guerreiro, Pierrette Herzberger-Fofana, Georgios Kyrtzos, Erik Marquardt, Gabriel Mato, Jan Olbrycht, María Soraya Rodríguez Ramos, Javier Zarzalejos		
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet sijaiset (209 art. 7 kohta)	Karolin Braunsberger-Reinhold, Gwendoline Delbos-Corfield, Matthias Ecke, Javier Moreno Sánchez, Witold Pahl, Maria Veronica Rossi		
Jätetty käsiteltäväksi (pvä)	11.3.2024		

**LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ
ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA**

65	+
ECR	Bogdan Rzońca, Dominik Tarczyński
ID	Susanna Ceccardi, Maria Veronica Rossi
PPE	Alexander Alexandrov Yordanov, Traian Băsescu, Vladimír Bilčík, Karolin Braunsberger-Reinhold, José Manuel Fernandes, Michael Gahler, Andrzej Halicki, Niclas Herbst, Sandra Kalniete, Andrius Kubilius, Janusz Lewandowski, Antonio López-Istúriz White, David McAllister, Lukas Mandl, Gabriel Mato, Vangelis Meimarakis, Francisco José Millán Mon, Jan Olbrycht, Witold Pahl, Karlo Ressler, Javier Zarzalejos, Tomáš Zdechovský, Željana Zovko
Renew	Petras Auštrevičius, Klemen Grošelj, Fabienne Keller, Georgios Kyrtos, Urmas Paet, María Soraya Rodríguez Ramos, Dragoș Tudorache
S&D	Pietro Bartolo, Mercedes Bresso, Włodzimierz Cimoszewicz, Pascal Durand, Matthias Ecke, Eider Gardiazabal Rubial, Eero Heinäluoma, Dietmar Köster, Pierre Larrourou, Camilla Laureti, Margarida Marques, Sven Mikser, Javier Moreno Sánchez, Victor Negrescu, Matjaž Nemeč, Tonino Picula, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Andreas Schieder, Sergei Stanishev
The Left	Dimitrios Papadimoulis
Verts/ALE	Rasmus Andresen, Gwendoline Delbos-Corfield, Alexandra Geese, Francisco Guerreiro, Pierrette Herzberger-Fofana, Erik Marquardt, Jordi Solé, Tineke Strik, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz

5	-
ECR	Hermann Tertsch
ID	Jean-Lin Lacapelle, Bernhard Zimniok
NI	Lefteris Nikolaou-Alavanos, Kostas Papadakis

0	0

Symbolien selitys:

+ : puolesta

- : vastaan

0 : tyhjää